

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 75 · 29. april
Sesjonen 2023–2024

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste voteringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte mandag den 29. april 2024 kl. 12

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 75):

1. Valg av nytt medlem til valgkomiteen
2. Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjon til Nordisk råd samt til Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid
(Innst. 279 S (2023–2024))
3. Innstilling fra næringskomiteen om Folk, fisk og fellesskap – en kvotemelding for forutsigbarhet og rettferdig fordeling
(Innst. 264 S (2023–2024), jf. Meld. St. 7 (2023–2024))
4. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om en rask omstilling av en oppdrettsnæring i krise
(Innst. 261 S (2023–2024), jf. Dokument 8:85 S (2023–2024))
5. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bengt Rune Strifeldt, Sivert Bjørnstad og Sylvi Listhaug om endringer i markedsregulatorordningene i landbruket for å bidra til et rettferdig system som både sikrer produksjonsgrunnlag og sunn konkurranse
(Innst. 262 S (2023–2024), jf. Dokument 8:91 S (2023–2024))
6. Interpellasjon fra representanten Linda Hofstad Helleland til næringsministeren:
«Regjeringen Solberg la i sin perspektivmelding vekt på at vi er i en situasjon som krever at norsk økonomi får flere bein å stå på, med vekst i privat næringsliv, der myndighetene legger til rette for omstilling og innovasjon, og et langsiktig perspektiv i næringspolitikken, der forutsigbarhet for investeringer og drift er avgjørende for målet om økt verdiskaping, grønn omstilling og fremtidig velferd.
Hvordan vurderer statsråden at regjeringens uforutsigbare skatte- og næringspolitikk skal kunne bidra til at Norge når disse målene?»
7. Referat

Presidenten [12:00:14]: Representantene Anette Trettebergstuen, Per Martin Sandtrøen, Audun Lysbakken, Carl I. Hagen, Jone Blikra og Jorodd Asphjell, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsordens § 5 annet punktum for representanten Anja Ninasdotter Abusland fra og med 29. april og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Eivind Drivenes, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten [12:00:43]: Eivind Drivenes er til stede og vil ta sete.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss overbrakte 3 kgl. proposisjoner:

- om samtykke til ratifikasjon av frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Moldova av 27. juni 2023 (Prop. 96 S for 2023–2024)
- om pensjonar frå statskassa (Prop. 97 S for 2023–2024)
- om endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Reindriftsavtalen 2024/2025) (Prop. 98 S for 2023–2024)

Presidenten [12:01:28]: Representanten Anna Molberg vil framsette et representantforslag.

Anna Molberg (H) [12:01:40]: På vegne av stortingsrepresentantene Henrik Asheim, Linda Hofstad Helleland, Alfred Jens Bjørlo, Guri Melby og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om å sikre ansatte i eget selskap muligheten til å selge sine tjenester gjennom innleie.

Presidenten [12:01:58]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Videre vil presidenten opplyse om at morgendagens dagsorden er endret, slik at debatten om utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker flyttes fra sak nr. 1 og blir sak nr. 4, altså siste debatt. De øvrige debattene flyttes tilsvarende oppover.

Sak nr. 1 [12:02:27]

Valg av nytt medlem til valgkomiteen

Presidenten [12:02:30]: Det skal velges nytt medlem til valgkomiteen etter Marianne Sivertsen Næss, som er blitt medlem av regjeringen.

Presidenten har på forhånd fått innmeldt forslag fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om at Ingvild Kjerkol velges som nytt medlem til valgkomiteen.

– Andre forslag foreligger ikke, og Ingvild Kjerkol anses enstemmig valgt som nytt medlem av valgkomiteen.

Sak nr. 2 [12:02:49]

Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjon til Nordisk råd samt til Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid (Innst. 279 S (2023–2024))

Presidenten [12:03:00]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [12:03:03]

Innstilling fra næringskomiteen om Folk, fisk og fellesskap – en kvotemelding for forutsigbarhet og rettferdig fordeling (Innst. 264 S (2023–2024), jf. Meld. St. 7 (2023–2024))

Presidenten [12:03:22]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Willfred Nordlund (Sp) [12:03:56] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg vil som saksordfører og komitéleder starte med å takke for gode og konstruktive samtaler, hvor alle partiene har deltatt i en rekke møter. Komiteen har stilt mange spørsmål i arbeidet, som har gitt mange svar, og som vil kunne gi innsikt for mange, ikke bare komiteen.

Samtalene ledet til slutt fram til den avtalen og innstillingen som ligger her i dag – mellom et stort flertall av partiene. Ingen har fått gjennomslag for sitt primære syn. Av hensyn til å lande en rekke spørsmål som har bidratt til usikkerhet i en næring som er så viktig for kysten og Norge, har de partiene som står bak avtalen, lagt kompromissvilje og forhandlingsvilje på bordet. Det har gjort at vi har kommet fram til enighet om flere viktige spørsmål. Det betyr ikke at det ikke gjenstår uavklarte spørsmål og arbeid som må gjøres etter Stortingets vedtak.

Jeg legger til grunn at de andre partiene vil redegjøre for sine syn, og vil derfor gå over til å redegjøre for Senterpartiets.

Norge har særegne muligheter knyttet til vår lange kystlinje og beliggenhet i nord. Våre kyst- og havområder er viktige for å sikre mat og bosetting og for å skape verdier. Ressursene i havet og langs kysten er fellesskapets eiendom og skal sikres for framtidige generasjoner gjennom bærekraftig forvaltning og nasjonal råderett.

Havretten gir Norge tilgang til store andeler fiskeriresurser i kraft av de økonomiske sonene og kvoteavtaler med andre omkringliggende kyststater. Noen av bestandene oppholder seg i perioder av året nær kysten, mens andre lever stort sett hele tiden lenger fra land. God utnyttelse av disse fiskeressursene krever en variert fiskeflåte med hensyn til størrelse og teknologi.

Fiskerinæringen er av stor betydning for norsk økonomi og for verdiskaping, bosetting og arbeidsplasser langs hele kysten og derfor også viktig for Senterpartiet. Det er en kjensgjerning at det ikke er nok fisk til å oppfylle alles ønsker. Det krever derfor avveining mellom ulike hensyn for å skape stabilitet rundt kvotefordeling mellom ulike grupper i norske fiskerier.

I regjeringsplattformen ble det som følge av debatten som har gått siden Eidesen-utvalget ble satt ned av forrige regjering i 2014, og som mer eller mindre strandet i forbindelse med forrige kvotemelding og Riksrevisjonens undersøkelser, konkludert med at regjeringen ville utrede og avklare en rekke ubesvarte spørsmål samt ha en mer rettferdig fordeling av de fantastiske ressursene våre. Meldingens utgangspunkt er derfor at havressursloven, fiskesalgslagsloven og deltakerloven ligger fast og forblir viktige pilarer i norsk fiskeripolitikk. Den avtalen som er oppnådd, slutter opp om alle hovedgrepene i meldingen. Det har vært viktig for Senterpartiet.

Det blir innført eierskapsbegrensninger også i kystflåten. I enigheten er reglene knyttet til dette nærmere rammet inn og gjort gjennomgående for å sikre at det ikke er mulig å omgå dem. Hjemmelslengde gjeninnføres som utgangspunkt for fordeling av fiskeriresursene, og trål- og sildestigen gjeninnføres. Det sikrer den minste flåten bedre ved lave kvotenivå og er en stor endring fra dagens faste fordeling, som ble vedtatt under forrige melding. Det medfører en omfordeling fra stor til liten sammenlignet med både dagens system og det gamle systemet.

I denne enigheten er man også kommet til at åpen gruppe skal tas som avsetning fra toppen før stigene fordele resten av fisken, og at denne gruppens andel skal økes. Samtidig ser vi behovet for å se på fordelingen innad i åpen gruppe. Det er uheldig at de som er avhengig av denne gruppen, må vente på en omfordeling fordi flertallet i gruppen av ulike årsaker velger å fiske under halvparten av sin minstegaranterte kvote. Det arbeidet settes nå i gang og er ønsket fra mange langs kysten.

Vi innfører en reversibel ordning for den minste sjarkflåten som skal sikre disse gode rammebetingelser og bidra til sikkerhet, samtidig som de får tilbakeført kvoter som har gjort et hopp oppover i systemet. Samlet dreier dette seg om et betydelig kvantum nå og i framtiden. Like fullt peker også enigheten på at denne ordningen vil måtte inneholde krav, herunder aktivitetskrav.

Vi har avklart strukturtilbakefallet i all hovedsak, selv om det er enkelte elementer som må ses nærmere på. Pliktrålerne må man komme tilbake til. Ikke minst har avtalen medført at det igangsettes et arbeid med å se på framtidens strukturkvoteordning, hvor balansen mellom kystsamfunnenes behov og flåtens behov må avveies nærmere – herunder kvotetak. Det er det mange langs kysten som har vært opptatt av.

I tillegg inneholder enigheten en rekke andre punkter. Samlet vil dette danne grunnlaget for muligheter for hele kysten og mer videreføring av dette fantastiske råstoffet. Det er en styrke at så mange partier slutter opp om hovedgrepene. Det trenger og fortjener de som tross alt jobber i et av verdens farligste yrker, og det har Senterpartiet vært opptatt av.

Presidenten [12:08:58]: Det blir replikkordskifte.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:09:14]: Etter den valkampen vi hadde i 2021, ville eg aldri trudd at eg skulle stå her og halde følgjande replikk til Senterpartiet.

Først legg dei fram ei melding som knapt har noka omfordeling i det heile, etter ein valkamp der ein skulle køyre omfordeling. No er det kysten sin tur, sa Senterpartiet langs heile norskekysten. No var det kysten sin tur. Så kjem ein med ei stortingsmelding der det knapt er omfordeling. Ein vel attpåtil å gå til høgresida for å gjere opp rekneskap. Ein har utlikna all omfordeling med høgresida, som har gjort jobben sin – dei har klart å få i stand den politikken dei ønskjer. Dei har klart å sikre minst mogleg omfordeling. Det er altså tredjelandskvota ein har klart å ordne til sånn at den store flåten skal få endå meir av den. Det er ei veldig kontroversiell ordning i utgangspunktet – at restkvantumet skal gå til den havgåande flåten. Kven kom opp med den ideen?

Willfred Nordlund (Sp) [12:10:18]: Det er helt riktig at Senterpartiet har vært opptatt av at man skal ha en mer rettferdig og stabil fordeling av kvoteressursene. Behandlingen av den forrige kvotemeldingen viser også hvorfor det er nødvendig å skape brede politiske flertall. Samtidig har Senterpartiet vært tydelig på at ressursfordelingen i hovedsak skal ligge fast, og det står også i Senterpartiet sitt partiprogram.

Når det gjelder de samtalene som har vært, og hvordan man har kommet fram til enigheten, har jo også representanten fått lov til å være med, helt inn til det siste. Det er nå engang sånn at den omfordelingen denne enigheten legger til grunn, medfører en reduksjon for den største flåten på 15 pst., og en økning for lukket gruppe – altså sjarkflåten under 11 meter – på 17,2 pst. sammenlignet med dagens kvotefordeling. For åpen

gruppe medfører det en reell økning på 8 pst. – før man starter diskusjonen om tredjelandskvoten. Det har vært gjort ulike vurderinger ved tilbakeføring av denne kvoten. Enigheten peker på at man skal prioritere disse berørte flåtegruppene.

Geir Jørgensen (R) [12:11:32]: På mindre enn to uker har en Arbeiderparti-Senterparti-regjering trukket opp de lange linjene i næringspolitikken i distriktene med høyresiden – både landbruks- og fiskeripolitikken – i det de kaller et bredt flertall. Det skjer samtidig som både saksordføreren og regjeringen burde være veldig oppmerksom på at det finnes et annet bredt flertall til venstre for regjeringen.

Når vi i dag har kvotemeldingen foran oss, ser vi at de mange fiskerne som holder de fiskeriavhengige kystsamfunnene i gang – i åpen gruppe, folk uten kapital – fortsatt skal ligge på 6 pst. av det totale kvantumet, mens de børsnoterte trålrederiene og storkapitalen, bl.a. et selskap som Lerøy, alene har 10 pst. av den norske totalkvoten på ti båter, sett opp mot de 2 500 som ikke har det. Hvordan står dette i forhold til Senterpartiets mål om levende bygder og fiskevær?

Willfred Nordlund (Sp) [12:12:39]: Jeg har respekt for representantens utgangspunkt og hans hovedsyn, men som jeg var inne på i mitt hovedinnlegg, er det slik at når man skal prøve å skape en bred stabilitet og forutsigbarhet for en næring som ellers er veldig uforutsigbar, må man legge bort noen av sine primærsyn. Til syvende og sist må man ha forhandlingsvilje og kompromissvilje. Det vil tjene næringen over tid.

I denne enigheten har vi oppnådd en ganske betydelig omfordeling – noen vil si for mye, og andre vil si for lite. Grunnen til det er jo at det ikke vil være nok fisk til å imøtekomme alles ønsker.

Til slutt: Jeg tror det kunne vært formålstjenlig også for andre å studere de svarene næringskomiteen fikk fra departementet knyttet til hvordan de ulike delene av fiskeriene leverer til ulike deler av landindustrien. Det er interessant lesning. Det viser at vi er avhengig av en differensiert og mangfoldig flåte, og det er noe Senterpartiet slutter opp om.

Rasmus Hansson (MDG) [12:13:51]: Det sitter en stor og skuffet gruppe med kystfiskere, folk som jobber i landindustrien i nord, og flere andre som fikk veldig mye mindre ut av kvotemeldingen enn de hadde grunn til å forvente ut fra det regjeringen og regjeringspartiene sa i valgkampen og senere. Det kommer vi nok tilbake til. Poenget er at heller ikke forvaltningen av fiskeressursene – i en svært dynamisk tid, med sterk endring i sikkerhetspolitikk, klima, kvoter, bestander, økosystem osv. – blir behandlet i meldingen.

Hvordan har regjeringen tenkt å møte forvaltningen av norske fiskerier i en tid som er alt annet enn stabil, som står overfor voldsomme endringer, og hvor svaret «stabile rammevilkår» er veldig lite adekvat?

Willfred Nordlund (Sp) [12:14:55]: Jeg tror det første jeg vil si, er at jeg har forståelse for dem som ønsket seg mer, og jeg har forståelse for dem som synes de har gitt for mye, men til syvende og sist handler dette om å skape en balanse i seg selv. Hvis man studerer den statistikken komiteen fikk tilgjengelig, vil man se den relative andelen som landes i våre nordlige landsdeler, og som dermed burde kunne skape grunnlaget for lønnsomme, helårige arbeidsplasser på land, basert på fisk. De forutsetningene er absolutt til stede, siden de andre delene av landet har fått redusert sine andeler i de senere årene. Det er et tankekors jeg tror medfører at vi er nødt til å se på andre ordninger som kan bidra til å få mer aktivitet ut av dette fantastiske råstoffet, for fisken er tydeligvis kommet fram, men man har ikke klart å få dette til. Det er mange forhold som påvirker det. Internt i komiteen har vi hatt gode diskusjoner om hvorfor, og vi kommer nok til å fortsette å ha den typen gode diskusjoner. Jeg vil berømme Miljøpartiet De Grønne for å ha deltatt konstruktivt i de samtalene som har vært.

Presidenten [12:15:58]: Replikordskiftet er avsluttet.

Runar Sjøstad (A) [12:16:19]: Norsk fiskerinæring er en av Norges viktigste næringer, med stor betydning for verdiskaping, bosetting og sysselsetting langs hele kysten. Kvotesystemet skal bidra til en kunnskapsbasert og bærekraftig forvaltning i et evighetsperspektiv.

Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen la fram kvotemeldingen Folk, fisk og fellesskap den 12. januar. Næringskomiteen har i ettertid hatt åpen høring, fått en rekke skriftlige innspill, reist rundt og gjennomført en rekke møter som har vært med på å gi et best mulig beslutningsgrunnlag. Dette har vært viktige bidrag i behandlingen av kvotemeldingen.

Det har vært et uttalt ønske fra store aktører og organisasjoner samt politisk på tvers av blokkene om å finne fram til en bred politisk enighet som skaper forutsigbarhet, og som også står seg over tid. Resultatet ser vi i dag: Et bredt flertall av partiene på Stortinget tilslutter seg regjeringens kvotemelding og har funnet sammen om endringer tverrpolitisk.

For Arbeiderpartiet har det vært viktig å skape en mer rettferdig fordeling av de verdifulle fiskeressursene våre, legge grunnlag for større bredde og mangfold i fiskeflåten og følge opp kritikken i Riksrevisjonens rapport. Dette er ikke minst viktig for å sikre aktivitet i industrien på land. Med dette forliket kan vi sikre flere ar-

beidsplasser, mer aktivitet og spredt bosetting langs hele Norges langstrakte kyst.

Torskekvote fastsettes etter kvoteråd fra havforskere og etter forhandlinger med Russland. Som følge av bestandssituasjonen har kvoterådene for torsk nord for 62 grader blitt redusert de siste årene. Store nedtrekk i kvotegrunnlaget på grunn av tilstanden til viktige fiskeressurser vil gjøre situasjonen svært krevende for mange fiskere og fiskeriavhengige samfunn.

Kvotemeldingen legges fram i en svært krevende tid for fiskerinæringen, og det er derfor knyttet ekstra forventninger til både resultat og innhold. I kvotemeldingen har regjeringen en rekke forslag for å styrke den minste kystflåten, og i avtalen mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet er det enighet om å styrke åpen gruppe med ytterligere 0,5 pst. – til 6,62 pst.

Det er også enighet om å styrke de minste fartøyene i lukket gruppe og igjen innføre trålstigen, som ved lave kvotenivå gir økte kvoter til fartøy som fisker med konvensjonelle redskaper, på bekostning av fartøyer som fisker med trål. I avtalen fordeler vi faktisk enda mer fra toppen, fra de store til de små, enn det som opprinnelig lå i meldingen.

Kystfiskeordningen styrkes ved å garantere en tilleggskvote til fartøy i åpen gruppe i fisket etter torsk nord for 62 grader. Det er satt av et kvantum på minimum 3 000 tonn. Kvotemeldingen alene er dessverre ikke nok til å snu sentraliseringen, men i realiteten er dette også en styrking av den minste kystflåten.

Enigheten innebærer også en innføring av eierskapsbegrensninger i kystflåten. Det er et godt førevar-prinsipp, som vil demme opp for en utvikling der kvotene samles på for få hender.

Kvotemeldingen tar ikke for seg alle sider av norsk fiskeriforvaltning. Mange har kritisert mangelen på samtidighet. Selv står jeg helt inne for forklaringen tidligere fiskeri- og havminister Cecilie Myrseth hadde, nemlig at det har krevd en rekke utredninger. Det ville ha forsinket denne meldingen ytterligere hvis man skulle ta inn alt i samme melding, og det er heller ikke sikkert det hadde vært naturlig.

Det er derfor viktig at de politiske spørsmålene som ikke er omfattet av kvotemeldingen, men som er viktig for fiskerinæringen, følges opp og blir besvart – spørsmål som fordeling av strukturgevinst, endringer i ferskfiskordningen, pliktkvoter, bearbeidingsutvalgets rapport og grønn omstilling i fiskeflåten m.m.

Presidenten [12:20:54]: Det blir replikkordskifte.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:21:10]: Eg legg merke til ein trend i retorikken blant regjeringspartia. Ein seier at det skal vere føreseieleg, at kvotegrunnlaget

skal liggje fast, osv. Dette er ein retorikk frå høgresida vi har strevd med på Stortinget i lang, lang tid. Dei har sagt nettopp det: No skal det vere føreseieleg, no skal kvotegrunnlaget og fordelinga liggje fast. Likevel skal ikkje den uretten som bl.a. Riksrevisjonen peikte på for fire år sidan, gjerast om. Ein skal ikkje endre på ressursfordelinga mellom flåteledd. Representanten kjem sjølv frå Finnmark – eit fylke som er ekstremt avhengig av at dei får tilgang på dei rike ressursane som ligg rett utanfor stuevindauget, og som har tapt i den enorme struktureringa som har vore dei siste 30 åra.

Da er spørsmålet: Når det gjeld tredjelandskvotar, visste representanten at det var så stor motstand internt i Fiskarlaget som det faktisk var?

Runar Sjøstad (A) [12:22:15]: Når det gjelder de forhandlingene som har vært, er det riktig at sluttresultatet gjenspeiler de innspillene som er kommet, og ikke minst dem man har kommet til enighet om. Da forslaget om tredjelandskvoter ble spilt inn, så det nok opprinnelig annerledes ut enn sluttresultatet, men det er ikke sånn at vi har fått innspill direkte fra Fiskebåt, Fiskarlaget eller andre i den prosessen – det er kommet gjennom innspill fra politiske partier. Hvordan det er behandlet internt i den enkelte organisasjonen, får den enkelte organisasjonen svare for, men selvfølgelig er sluttproduktet vårt ansvar, og vi står inne for det.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:23:04]: Her er vi ved det som på mange måtar gjer at sinnet i nord koker over. I utgangspunktet har ein fått ei melding som er veldig svak når det gjeld omfordeling, og så gjer ein opp med høgresida, når ein hadde ei moglegheit med venstresida, som ville skapt meir omfordeling. Høgresida har gjort jobben sin – dei vil ikkje ha meir omfordeling. Dei har sørgt for å stoppe det gjennom tredjelandskvotar. Den store flåten skal ikkje berre få ta del av det fisket ein byter til seg, dei skal også få restkvantumet peikt mot seg, for å få dette til å losne. Dette er jo kvantum som veldig ofte har blitt gitt til open gruppe, som dei fiskeriavhengige kystsamfunna har nytt godt av – når restkvantum har vore til overs etter handel med EU. Da står ein plutseleg i ein situasjon der det som skulle vere meir rettferdig og meir omfordeling, plutseleg ikkje er det. Om vi legg til alle dei fiskeressursane som kan gå til den havgåande flåten, står kysten igjen med mindre, i ein situasjon der dei har mindre.

Difor blir dette eit avgjerande spørsmål: Kvar kom dette forslaget frå? Har det hatt forankring i Fiskeri-Noreg utover dei sentrale aktørane i Fiskarlaget?

Runar Sjøstad (A) [12:24:09]: Det var mange påstander, bl.a. at det er liten og ingen omfordeling. Vi mener at dette er et omfordelende vedtak. Vi mener at

å ta fra toppen tilfører kvantum fra de største til de minste. Vi mener at gjeninnføring av trålstigen fører til det samme. Vi mener det er et viktig grep at man tar 2 pst. og fører nedover til lukket gruppe under 11 meter.

Når det gjelder ubenyttede tredjelandskvoter, har vi ikke lagt inn noen nye prinsipper. Vi har ikke lagt inn en ny forvaltning. Det har nok vært en frykt fra de store, som mener at de har avsett mye for at de ikke skulle bli avspist, også der. Vi har lagt inn en tekst vi mener er dekkende – at vi skal se til alle gruppene når vi har ubenyttede tredjelandskvoter, og det skal fordeles – men vi har ikke endret praksisen. Det vil fortsatt være opp til den sittende statsråden å vurdere det, og vi har overhodet ikke hevdet at alt skal gå til én gruppe.

Geir Jørgensen (R) [12:25:22]: Det nytter ikke å stå i nasjonalforsamlingen og være fornøyd med at man har et bredt politisk flertall bak politikken, når politikken er feil. Dette er urettferdigheter som kommer til å stå seg over tid. Det er også representanten Sjøstads eget fylkeslag i Arbeiderpartiet ganske enig med oss i Rødt i. Vi har sett at Finnmark Arbeiderparti går ut mot den politikken som nå føres. En av tingene som kjennetegner Finnmark, er at det er et fylke hvor det er stor arbeidsvilje og masse bra folk, men det er lite kapital. Et av de største problemene for å få rekruttering til fiskerier næringen i Finnmark, er kvoteprisene. Hvordan mener representanten Sjøstad at den fiskeripolitikken som ser ut til å bli vedtatt i dag, skal gjøre det lettere for unge folk i Finnmark å komme seg inn i fiskerier næringen?

Runar Sjøstad (A) [12:26:19]: Det er ingen tvil om at åpen gruppe er kjempeviktig for Finnmark. Nesten 60 pst. av totalgruppen på 2 400 fartøy er hjemmeværende der. Selvfølgelig er jeg opptatt av det, selvfølgelig er jeg opptatt av deres kår. Samtidig er vi ikke i den situasjonen vi er i nå, på grunn av kvotemeldingen eller mangel på en ny kvotemelding. Vi er i en vanskelig situasjon på grunn av tilgangen på ressurser, for man har beskattet de viktigste ressursene for hardt, og nå trår man til. Det går ut over alle.

Jeg har lyst til å si at jeg synes det er en nedsnakking av noen av de store. Også i Finnmark har vi en landbasert industri som er avhengig av leveranser fra store fartøy. Det er altså ikke sånn at det er griske eiere som kjører trålerne alene. Det sitter en rekke med arbeidsfolk der, i ordnede arbeidsforhold og med ordnede lønnsvilkår. Det er læringer og andre. Også det er viktig for Finnmark.

Presidenten [12:27:18]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Olve Grotle (H) [12:27:41]: Fiskeria våre har i all tid skapt grunnlag for liv og busetnad i Noreg, særleg langs

kysten. Det gjeld òg i moderne tid. Går vi nokre tiår tilbake i tid, hadde fiskerinæringa vår derimot store utfordringar: Overfiske, dårleg lønsemd, manglande rekruttering og ei næring som hadde gjort seg avhengig av subsidiar, prega bildet.

I dag er situasjonen ein heilt annan. I dag har vi ei fiskeriforvaltning som er verdsleiarande. Det har hindra overfiske og gjort norsk fiskeri meir berekraftig. I dag har vi ei fiskerinæring som har gått frå å ha dårleg inn-tening og vere subsidieavhengig, til å vere ei moderne næring med god lønsemd og store eksport- og skatteinntekter til fellesskapen. Det viktigaste grepet for å oppnå dette har næringa sjølv teke. Gjennom stor reduksjon i talet på fiskefartøy, strukturering, har fiskeflåten blitt meir tilpassa ressursgrunnlaget. Det har skjedd etter strenge offentlege retningslinjer.

Fiskeflåten vår er i dag variert når det gjeld både eigarskap og storleik. Han skapar arbeidsplassar og aktivitet langs heile kysten og står for ei enorm verdiskaping. Om lag 11 000 aktive fiskarar på 5 600 fiskefartøy, frå dei store havgåande fartøya til dei minste sjarkane, fiska i fjor 2,5 millionar tonn fisk og skaldyr, til ein førstehandsverdi på over 30 mrd. kr.

Det har òg skjedd store endringar for fiskarane og fiskaryrket. I dag har vi fått meir ordna arbeidsforhold, turnusordningar, fokus på fiskarvelferd og HMS og stabile og gode inntekter. Det har gjort at fiskaryrket nå rekrutterer bra.

Det står bra til i norsk fiskerinæring. Det vil ikkje seie at ho ikkje kan forbetrast, eller at ho ikkje har utfordringar. Tvert om: Lågare kvotar, nødvendig omstilling til lågare utslepp, overgang til det grøne skiftet og endringar i dei marine økosystema på grunn av global oppvarming er døme på det.

Norsk fiskeripolitikk har i mange år vore bygt på brei politisk semje, og viktige spørsmål har gjerne blitt avklarte i kvotemeldinga til Stortinget. I vinter kom regjeringa med si kvotemelding. Kvotemeldinga inneheld mange tema og avklaringar, og eit gjennomgåande trekk er at regjeringa har lytta til næringa i mange spørsmål. Det synest Høgre har vore riktig og viktig. Det har òg ført til at det har vore lettare å samle seg om mange av forslaga som har kome. Det gjeld spørsmålet om tilbakeføring av strukturkvotar, heimslengde kontra faktisk lengde og innføring av trålstigen og sildestigen.

På nokre område har det vore viktig å gjere endringar i kvotemeldinga, og her har fleirtalet i komiteen arbeidd godt. Dette gjeld t.d.:

- at eigarskapskonsentrasjonsavgrensinga i kystfisket etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord blei heva til 1,5 pst.
- at leigefartøyordninga skal vurderast

- at samanslåingsordninga for dei minste fartøya òg bør gjelde pelagisk fiske
- at vi vedtek fleire forslag til fordel for fiskeindustrien
- at vi skal sjå nærmare på open gruppe
- at vi skal fokusere meir på HMS og nullvisjonen

Det er vel kjent at eit stridsspørsmål i kvotemeldinga var forslaget om at avsetninga til open gruppe skulle takast frå nasjonal kvote. Dette endra på kvotefordelinga mellom hav- og kystflåten, ei fordeling som har stått fast i mange tiår. Høgre og dei andre borgarlege partia var imot dette, slik òg organisasjonane som representerer størsteparten av både fiskerinæringa og fiskeindustrien, var.

Etter forhandlingane blei dette forslaget ståande. Samtidig blei eit breitt fleirtal samde om at det er naturleg at havfiskeflåten blir prioritert i år der det er ubrukt tredjelandskvote som blir ført tilbake til nasjonal kvote. Dette vil over tid i nokon grad kunne balansere at open gruppe blir teken frå nasjonal kvote, men ikkje fullt ut.

Det er òg semje om at toprosentstyrkinga av lukka gruppe under 11 meter skal skje gjennom omfordeling av den konvensjonelle kystflåten.

Forutan synspunkt knytte til dei ulike forslaga er det éin ting næringa gjennom heile det siste halvåret har uttrykt sterkt: Det må bli eit breitt fleirtal bak kvotemeldinga på Stortinget, og dette må skje over blokkene. Dette meiner eg har kvilt tungt på oss som har behandla – og forhandla om – ny kvotemelding. Eg er difor glad for at vi har lykkast med å få det til. Så får vi heller godta at vi ikkje fullt ut har fått gjennomslag, anten det gjeld oss politikarar eller for den del folk i næringa som gjev uttrykk for misnøye over det som blir vedteke.

Samtidig vil eg gje uttrykk for at det er ein stor verdi at næringa har sterke og klare talspersonar som har late – og framleis lét – si stemme høyre. Det er viktig for demokratiet.

Norsk fiskeripolitikk har tent fiskerinæringa, kysten og landet vårt godt. Gode rammevilkår og at vi held fast ved dei lange linjene og stabiliteten i denne politikken, er den beste måten for å sikre at fiskeria i framtida òg kan levere på sin del av samfunnskontrakten. Det meiner eg kvotemeldinga vil bidra til.

Presidenten [12:32:49]: Det blir replikkordskifte.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:33:03]: Eg vil først gratulere representanten Grotle med å ha klart å dra fiskeripolitikken nærmare Høgres primærstandpunkt. Det er godt jobba, sjølv om det er det motsette av det mitt parti står for.

Det er vel ei sanning med store modifikasjonar at det har vore stor semje om fiskeripolitikken dei siste åra. Det har eigentleg vore ein arena med stor ueinighet dei siste fem–seks åra mellom norsk høgreside og venstreside.

de – fram til no, der det har snudd. Difor gjeld også spørsmålet Riksrevisjonens rapport, som slo ned som ei bombe i 2020. Han slo fast at dei fleste kystsamfunna har tapt, at rettar har vorte samla på færre hender, og at ungdom har mista moglegheiter. Det er også noko Høgre einstemmig konkluderte med, at ja, Høgre støttar konklusjonen om at det har vorte resultatet. Korleis kan representanten seie at fiskeripolitikken har vore ein suksess?

Olve Grotle (H) [12:34:12]: Som representanten fekk med seg, drog eg linjer tilbake til 1970, 1980 og strukturordninga, som har vore heilt nødvendig for å få ei lønsam næring. Eg meiner også at SV var med på den viktige strukturendringa. Hadde vi ikkje hatt den, hadde vi framleis hatt ei næring som gav ustabile inntekter, der vi hadde altfor mange fartøy, ja, rett og slett ei næring som framleis var avhengig av subsidiar. Eg går ut frå at SV ikkje vil tilbake til den tida.

Når det gjeld Riksrevisjonen, er det faktisk slik at størstedelen av den kritikken går ut på manglande utgreiing, først og fremst til samfiske. Det blir no vidareført gjennom ei ny id-ordning. Kritikken er først og fremst retta mot manglande saksbehandling, og ikkje, som Fylkesnes stadig seier, at ein har veksla kvotar på ein urettferdig måte. Det er det ikkje dekning for, etter mitt syn.

Geir Jørgensen (R) [12:35:22]: Den 12. januar var vi alle samlet i Tromsø for å få presentert denne kvotemeldingen. Jeg benyttet da anledningen til å gratulere høyresiden i norsk politikk med meldingen som kom, og advarte mot at høyresiden skulle få lov til å utvanne den ganske tynne fiskesuppa enda mer. Likevel har det skjedd, og all ære til Olve Grotle og Høyre, som har stått på for sin politikk og fått betydelig gjennomslag.

Noe av det som gjør både meg og mange andre på kysten ganske bekymret, er at man åpner for å se på hvordan fiskesalgslagene er sammensatt. Tradisjonelt har dette vært fiskermakten, det er det som har trygget kysten og gjort at fiskerne har hatt makt over egen vare. Nå er forslaget at man skal gjennomgå dette og gjøre det såkalt mer representativt, med 25 pst. andre inn i fiskesalgslagstyrene. Spørsmålet til Høyre må da være: Hva ønsker man med det?

Olve Grotle (H) [12:36:32]: Først vil eg takke for gratulasjonen, men han trur eg eg vil dele med alle dei som no har gått saman om å skape det som næringa først og fremst var oppteken av, nemleg ei melding som hadde eit breitt fleirtal, og som kan stå seg over tid. Det blei gjenteke og gjenteke av næringa, og det har vi fått til. Vi har alle strekt oss, men vi har gjort dette rett og slett for å skape noko føreseieleg for næringa.

Når det gjeld salslaga, byggjer ein god del på tilvergingsrapporten som blei lagt fram for to og eit halvt år sidan – den 8. mars, for å vere heilt konkret – og som har 32 ulike forslag for å styrkje tilverkinga i Noreg og få opp verdiskapinga i fiskeindustrien. Noko av det dei meinte var viktig, var å få til ein meir velfungerande marknad. Difor har vi teke med tre av desse forslaga. Raudt er det einaste partiet som ikkje er med på dei forslaga, og det tenkjer eg seier sitt.

Rasmus Hansson (MDG) [12:37:40]: Representanten Grotle viser til bearbeidingsutvalgets rapport i avslutningen av sitt innlegg. Noe av det som virkelig preger kvotemeldingen, er at den ikke følger opp bearbeidingsutvalgets rapport. Den handler svært lite om å skape flere arbeidsplasser for flere fiskere, mer aktivitet på land og flere produkter av norsk fisk. Situasjonen som nå er skapt, er heller en videreføring av en situasjon hvor norske fiskerier i veldig stor grad er bulkproduksjon og eksport av ubearbeidet vare.

Synes Høyre dette er en situasjon man skal slå seg til ro med? Hvis ikke: På hvilken måte vil Høyre arbeide politisk for å øke bearbeidningen av norsk fisk og følge opp bearbeidingsrapporten?

Olve Grotle (H) [12:38:41]: Då kvotemeldinga blei lagt fram tidlegare i vinter, var det to ting Høgre kritiserte mest. Det eine var det vi nettopp har vore innom, nemleg endringa i kvotefordelinga. Det andre var at ein ikkje hadde teke nok innover seg forslaga tilverkinsutvalet kom med. Som eg nemnde i stad, er det 32 ulike forslag, og vi skulle helst sett, som Miljøpartiet Dei Grøne, at det var fleire av dei forslaga som kom inn. Det er mange gode forslag som har blitt liggjande i regjeringskontora.

Vi har forstått det slik at ein skulle kome tilbake til det gjennom ei fiskeindustrimelding. No forstår eg at det kanskje ikkje blir slik, men at ein heller vil konsentrere seg om ulike forslag. Det ser vi fram til, og vi skal vere ein god samarbeidspart i Stortinget for å få gjennom fleire av dei forslaga, slik eg også er sikker på at Miljøpartiet Dei Grøne vil vere.

Presidenten [12:39:36]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:39:52]: Først vil jeg få gratulere og ønske nyutnevnt statsråd velkommen til Stortinget! Det må være litt av en ilddåp å starte med en så omfattende sak som kvotemeldingen, som berører veldig mange rundt om i landet.

Fredag den 22. april kom Fremskrittspartiet og resten av høyresiden til enighet med regjeringspartiene om kvotemeldingen. For Fremskrittspartiet har det vært

viktig å søke å danne et bredest mulig politisk flertall for meldingen for å bidra til å sikre stabilitet og forutsigbarhet for en av landets viktigste næringer. Fremskrittspartiet har også fått gjennomslag i meldingen som bidrar til at vi også i framtiden skal ha en variert flåtestruktur.

Enigheten i denne kvotemeldingen er i stor grad en videreføring av den forrige kvotemeldingen, som Fremskrittspartiets fiskeriminister la fram på vegne av Solberg-regjeringen. Ved stortingsbehandlingen av den forrige meldingen ble det påpekt enkelte forhold som det måtte jobbes videre med, og det var ikke alle punkter i Riksrevisjonens undersøkelse av kvotesystemet i kyst- og havfisket som ble kvittert helt ut ved behandlingen. Disse forholdene er i stor grad nå avklart.

For Fremskrittspartiet har det vært viktig at grunnprinsippene i fiskerinæringen skal ligge fast, og at det sikres forutsigbarhet i næringen. Fremskrittspartiet har lyttet og tatt på alvor signalene fra en samstemt næring om at de ikke ønsker nye omkamper eller en kvotemelding 3.0. Derfor har det vært viktig å lande løsninger som kan stå seg over flere stortingsperioder.

I enigheten følger Stortinget opp Riksrevisjonens anbefalinger om eierskapsbegrensinger i kystflåten, der Fremskrittspartiet fikk gjennomslag for at eierskapsbegrensningen for kystfiskegruppens fiske etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord settes til 1,5 pst. – i motsetning til regjeringens opprinnelige forslag på 1 pst. Etter en betydelig usikkerhet fra regjeringen om hvordan dette skal praktiseres, har vi nå fått til en løsning som også skjermer dem som har eierskap over det nivået som nå vedtas.

Fremskrittspartiet fikk flertallet med på en løsning der de som i dag overskrider eierskapsbegrensningene, sikres fleksibilitet og ikke blir skadelidende, ved at de kan beholde sitt eierskap. Dersom de i framtiden selger seg ned, vil det ikke være mulig å kjøpe seg opp over den fastsatte grensen senere. Fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord har størst antall deltakere og er et viktig fiskeri for kystflåten.

Fremskrittspartiet har i likhet med forrige kvotemelding akseptert at åpen gruppe «tas fra toppen», at den tas fra nasjonal totalkvote før fordeling til hav- og kystflåten, og man har fått til en løsning som medfører at omfordeling av ressurser fra den havgående flåten til kystflåten ikke blir vesentlig. Det skjer ved at havgående flåte skal prioriteres ved omfordeling av restkvote etter tredjelandshandlinger. I dette forliket er det et handlingsrom for den til enhver tid sittende statsråd til å gjøre nødvendige vurderinger. Det innebærer ikke at all restkvote etter tredjelandshandlinger skal tilfalle den havgående flåten – tvert imot. Da hadde det stått.

Fremskrittspartiet har fått igjennom at det igangsettes et arbeid for innskjerping i adgangen til åpen gruppe. Det kan bidra til å lette presset på åpen gruppe, og at

intensjonen til åpen gruppe ivaretas. Det må bemerkes at det i dag er 43 pst. av dem som har rett til å fiske i åpen gruppe, som fisker hele den garanterte fartøykvoten. Denne gruppen er åpen for enhver som er registrert i fiskermanntallet og eier fartøy som er innført i merkeregisteret og har største lengde under 11 meter. Det medfører et stort press og mange aktører i denne gruppen, også av personer som har hovedinntekt fra andre yrker. I dag kan EØS-borgere «bosette seg» i en kystkommune og få rettigheter som er like gode som eller «bedre» enn rettighetene til norske statsborgere. Eldre fiskere som velger å selge seg ut av lukket gruppe, kan fortsatt fiske full kvote i åpen gruppe, og fiskere som er mannskap på større fartøy, kan også fiske full kvote i åpen gruppe. Vi er altså veldig fornøyde med at vi har fått gjennomslag for at man skal gå gjennom åpen gruppe, slik at åpen gruppe kan fungere etter intensjonen.

Presidenten [12:44:41]: Det blir replikkordskifte.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:44:56]: Eg trur det er veldig mange som lurar litt på kva avtalen eigentleg seier om dette med tredjelandskvote. Vi ser alle teksten i innstillinga, men det blir snakka litt ulikt om det, og det verkar ikkje som om det er noka ueinigheit om dei ulike forståingane av det. Da er det store spørsmålet det kan vere lurt å få på det reine, om det finst nokon avtalar her mellom regjeringa og høgresida om korleis denne teksten skal forståast, altså ein avtale som ikkje er offentleg kjend – ein B-protokoll, som det kallast på politikarspråket. Finst det? Det er av stor betyding for våre felles ressursar at det er total openheit rundt korleis formuleringa i innstillinga skal forståast.

Mitt enkle spørsmål til representanten Strifeldt er: Eksisterer det ein avtale som ikkje er offentleg, mellom regjeringspartia og høgresida, om korleis dette skal forståast?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:46:00]: For regjeringspartiene var det i meldingen viktig å legge åpen gruppe til toppen. Vi påpekte flere ganger at åpen gruppe kom til å bli svekket ved det som lå i kvotemeldingen. Vi har fått til en styrking av åpen gruppe, og vi har også fått til at adgangsbegrensninger til åpen gruppe skal gjennomgås.

Det finnes ikke noen B-protokoll om hvordan dette skal tolkes, men teksten er nokså klar på at havgående flåte skal prioriteres. I det er det et stort handlingsrom for enhver sittende minister til å fordele kvotene, men man skal også skjele til havgående flåte, slik at ikke forskyvningen fra havgående til kyst blir vesentlig.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:46:49]: Da oppfattar eg det sann at det ikkje eksisterer nokon avtale mel-

lom regjeringspartia og høgresida. Det må i så fall nek-
tast for av andre viss det er feil, for det blir sagt frå Stor-
tingets talarstol.

Sånn eg forstår det, skal den havgåande flåten ifølgje
avtalen prioriterast. Det må vel da innebere ein klar av-
tale mellom regjeringspartia og høgresida om at havgå-
ande flåte skal få meir enn kystflåten, altså meir enn den
vanlege fastsette fordelinga mellom kyst og hav, som er
cirka to tredjedelar til kyst og ein tredjedel til hav. Er det
riktig forstått?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:47:37]: Jeg har uttalt
meg tidligere om akkurat den problemstillingen. I år,
når man har omfordeling av 2 800 tonn, ble det omfor-
delt 1 000 tonn til åpen gruppe og 1 000 tonn til lukket
gruppe under 11 meter.

Dersom jeg hadde vært statsråd, ville jeg omfordelt
1 000 tonn til hav, 900 tonn til åpen gruppe og 900 tonn
til lukket gruppe under 11 meter. Da har jeg prioritert
havgående flåte.

Presidenten [12:48:02]: Replikordskiftet er avslut-
tet.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:48:27]: Da istida
slapp taket, for vel 10 000 år sidan, var det det rike havet
og elvane som trekte til seg bebuarar. Litt om litt flytta
dei hit, anten nordvegen eller sørvegen. Dei levde un-
der ekstreme forhold, men dei døydde sjeldan av svolt,
for havet var rikt og gav mat til alle. Havets rikdom var
ein felles rikdom. Alt frå frostatingslovane blei alle-
mannsretten slått fast – at havet skal tilhøyre fellesska-
pet og aldri privatiserast. Lovane har blitt vidareførte til
dagen i dag, i namnet.

Fiskeria er grunnlaget for kystkulturen, Noregs kan-
skje aller viktigaste kulturberande næring. Den har bygd
norske, samiske og kvenske samfunn. Den har skapt
ungdom som kan havet, sjølv utgangspunktet for alle
havnæringar, anten det er skipsfart, olje eller havvind.
Allemannsretten har sørgt for det. På havet er alle like.
Ingen har større rett til å hauste enn andre. Dette har
halde seg, heilt til no.

Etter torskekrisa på slutten av 1980-talet, da overfis-
ket til trålflåten i Barentshavet knekte torskefisket, har
forvaltninga av våre felles ressursar svekt kystsamfunn
og kystkultur. Da Riksrevisjonen for fire år sidan la fram
ein knallhard dom over den fiskeripolitikken som er
blitt ført dei siste tiåra, slutta nemleg eit samla storting
seg om hovudkonklusjonane:

1. Dei fleste kystsamfunn har tapt på fiskeripolitikken.
2. Retten til å fiske hamnar på stadig færre hender.
3. Ungdom har tapt moglegheiter.

Kvifor legg regjeringa da fram ei melding som vida-
refører, ja, forsterkar dette? Kvifor dannar dei eit fleirtal

med høgresida som gjer denne uretten større? Kvifor
held dei ikkje lovnadene sine om at det no er kysten sin
tur, at no skal sentraliseringa bli snudd?

Dei har lagt fram ei melding som føreslår at dagens
system for kvotehandel og strukturering skal fortsette,
eit system som jo er sjølv drivkrafta bak at kystsamfunn
har tapt og ungdom har blitt skvisa ut. Dei har føreslått
ein modell for fordeling av strukturgevinst som ytterle-
gare favoriserer dei som har tent seg rike på dette syste-
met, og så påstår dei at ein driv omfordeling, eit slags
oppgjer med den historiske uretten. Til slutt gjer dei opp
ei løysing med høgresida som til og med utliknar den
vesle omfordelinga dei har gjort – den såkalla tredje-
landskvota, der kystfiskarane skal gi frå seg mange titals
tusen kilo torsk, hyse og sei, sånn at den havgåande flå-
ten skal få tilgang på fisk i andre lands hav, langt borte.
Ikkje berre skal havgåande flåte nyte godt av ordninga,
dei skal også bli sikra at eventuelt restkvantum frå dette
kvotebyttet skal kome deira flåte til gode.

Dette er verdier for hundretals millionar som urett-
messig blir tatt frå kystfolket. Om det er fordi forhandla-
rane til regjeringspartia har latt seg lure av dei store i
Fiskarlaget, Fiskebåt eller deira lobbyistar i Kruse Lar-
sen, veit vi ikkje. Mine assosiasjonar går til nordnorske
fiskarar som kom til hansabryggene i Bergen på 1600-ta-
let for å selje fisk, og kom heim igjen utan ei krone, men
med masse gjeld.

Eg vil gratulere høgresida – med Venstre, Høgre,
Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti – for å ha fått
gjennomslag for sin politikk. Der har ein programfesta
ein politikk som skal svekke dei fiskeriavhengige kyst-
samfunna i nord, til fordel for nokre få og lenger sør. Dei
ønsker å sentralisere. Dei ønsker i realiteten færre fiskar-
ar i nord, der villfisker faktisk er.

For ei skam det er å sjå Arbeidarpartiet og Senter-
partiet i denne saka. Dei har både program, Hurdals-
plattforma og ei mengde utsegner frå både Myrseth,
Iversen, Pollestad, Vedum, Støre og gud veit kven, som
har lovt at no er det kysten sin tur. Eg kjenner mange
gode folk frå dei to partia. Eg har møtt dei på stand i val-
kamp, der dei har mobilisert folk til å stemme på sine
parti for å få ein ny fiskeripolitikk på kystens premissar.
Eg tenker på dei i dag. Det er ikkje politikarar flest som
sviktar i dag, det er Arbeidarpartiet og Senterpartiet som
ikkje held ord. Dei vender kappa etter vinden, vender
kysten ryggen og trur dei skal kome unna med det.

Det blir skrive eit mørkt kapittel i norsk fiskeri- og
kysthistorie i dag, og det vil danne utgangspunkt for ein
heilt ny kamp som kjem framover. Vi som kjempar for
ein fiskeripolitikk på kystens premissar, kjem aldri til å
gi oss.

Eg tar opp dei forslaga SV er med på.

Presidenten [12:53:32]: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Runar Sjøstad (A) [12:53:53]: Det er jo litt merkelig når det blir stor avstand mellom liv og lære også i politikken. Vi gikk bredt ut, vi inviterte alle inn. SV var med i diskusjonene helt mot slutten.

Så hører vi i dag at man drar historien ti tusen år tilbake i tid for å fortelle hvor forferdelig vi har det. Vi har nå tross alt klamret oss fast langs kysten der oppe, og det skal vi fortsatt gjøre, selv om det er en vanskelig periode nå. Likevel leter man etter hemmelige avtaler som ikke finnes, man leter etter ting å kritisere som kanskje ikke er korrekt framstilt.

Mitt spørsmål til representanten Fylkesnes er: Klarer man ikke å se et eneste lyspunkt i det flertallet har lagt fram, til tross for at de forslagene SV har, er rimelig nært det som ligger der?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:54:50]: Eg lurar på kva representanten tenker på da. I innstillinga peikte eg på dei tinga eg synest er positive. Eg synest det er bra at ein gjeninnfører trålstigen, det skulle berre mangle, og eg synest det er bra at ein forankrar open gruppe på ein annan måte enn ein har gjort tidlegare.

Samtidig er dette først og fremst ei gigantisk fordelingssak, der vi skal ta stilling til kva ein skal gjere med tilbakeføring av strukturkvotane. Det regjeringa har landa på – som eg har vore kritisk til frå dag éin, da dette blei lagt fram i Tromsø – er faktisk ikkje ei skikkeleg omfordeling. Her hadde ein ei historisk moglegheit til å gjere noko med den uretten kystens folk har vore utsett for over lang, lang tid. Ein kunne ha gjort noko med det. Arbeidarpartiet og Senterpartiet gjekk til val på at dei ønskte å gjere det. Dei har heile vegen visst kva høgresida har ønskt. Likevel gjekk dei til val på at ein no skulle gjere ei omfordeling, men når det kjem til stykket, vel ein altså ikkje å gjere noko med det. Det gjer meg – eg må faktisk innrømme det – ganske forbanna at det går an å oppføre seg sånn.

Runar Sjøstad (A) [12:55:54]: Jeg skulle nok ønske at kvotesituasjonen var litt annerledes enn den faktisk er, men vi må forholde oss til realitetene. Det er en kraftig kvotenedgang. Det er først og fremst det som setter oss i en vanskelig situasjon, ikke de løsningene som er framforhandlet i kvotemeldingen.

Jeg må driste meg til å si at det her stadig vekk vises til hva Senterpartiet og Arbeiderpartiet skal ha sagt rundt på politiske stander i valgkampen. Det vises stadig til Hurdalsplattformen. Jeg var med og drev valgkamp, og jeg sto ofte ved siden av SVs valgkamp-stand. De gikk

til valg på at de skulle være en del av et regjeringalternativ sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Det er et tilbud man har hatt hele tiden, og da kunne man påvirket Hurdalsplattformen innenfra. I stedet velger man å stå utenfor og kritisere.

Mitt spørsmål er igjen: Er det som nå er lagt fram, virkelig så svart som man prøver å framstille det som fra SVs side?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:56:57]: Eg var med på Hurdal, og eg var også med i desse forhandlingane som dreiv på med fiske i nord, og eg vil seie at det er ein gjennomgangstone. Vi prøvde å strekke oss så langt vi berre klarte i desse forhandlingane om fiskeri. Til slutt stod vi eigentleg igjen med to ting vi ønsker å gjere noko med: Vi ønsker å styrke open gruppe, litt meir til open gruppe – 0,5 pst. var det regjeringa til slutt enda opp med – og så ønsker vi å gjere noko med strukturkvoteordninga. Det meiner eg er eit ganske openbert poeng, for det er jo det som har kverna i stykke fiskeriavhengige samfunn. Det er det som har gjort at ein har blitt meir kapitalavhengig. Det er ikkje nærleiken til rike fiskeressursar som er avgjerande for om ein har retten til å fiske, det er nærleiken til kapital. Det burde ein iallfall få ei sosialdemokratisk regjering til å gjere noko med, men det var ein ikkje villig til å gjere.

Det same skjedde på Hurdal. Vi strekte oss. Til slutt sat vi igjen med nokre veldig få saker – vi må få ei betre fordeling og bli betre på miljø – og til og med det var det ikkje mogleg å få på plass med Senterpartiet og Arbeidarpartiet. Da er det ikkje vi som forlèt; da er det dei som forlèt vårt felles prosjekt.

Olve Grotle (H) [12:58:19]: Eg har ikkje tenkt å ta i bruk dei store orda, men dette er rett og slett eit tema eg har ei reell interesse av.

SV har eit forslag om at ein vil auke avsetninga til open gruppe til 10 pst. av nasjonal kvote, og eg meiner at Fylkesnes har grunngeve litt om kvifor i innlegget sitt i dag. Samtidig er Fylkesnes også med på eit forslag der Stortinget no ber regjeringa

«foreta en gjennomgang av formålet med åpen gruppe i fiskeriene, og vurdere innretningen og tiltak som i større grad bidrar til at åpen gruppe fungerer etter intensjonen, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte».

Etter mi forståing inneber dette at ein skal sjå på deltakarane i open gruppe og finne ut om det er nokon som skal prioriterast der, og nokon som ikkje skal prioriterast. Viss det er tilfellet, viss ein så å seie skulle luke ut nokon deltakarar, er det ikkje då litt inkonsekvent at ein allereie no vil løfte open gruppe? Kunne ein ikkje heller tatt 9 pst., i forhold til 10 pst.?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:59:24]: Her er det nok litt ulike syn. Eg må nesten utfordre tilbake, sjølv om representanten no ikkje får svart.

Eg ønsker altså å gjere fiskeripolitikken mykje meir til ein rekrutteringsarena enn det han er i dag. Det da å ta i bruk open gruppe som ein rekrutteringsarena der unge menneske kan finne seg arbeid til havs, meiner eg er ekstremt viktig. Vi ser på årsmøta til Fiskarlaget og Kystfiskarlaget at dei jo ikkje blir yngre der, dei blir berre eldre og eldre. Det er ei aldring i norske fiskeri som er veldig bekymringsfull. Vi veit at ungdom har lyst til å kome seg ut på havet, dei har lyst til å sjå på moglegheiter i havet. Det har vore ein enormt viktig del av norsk kystkultur at ungdom i staden for å gå teori, kan gå til havet. Det å bygge den arenaen som open gruppe er, til at det kan vere ein skikkeleg rekrutteringsarena, er det vi ønsker å få til.

Vi trur også at det er naturleg og lurt å sjå på korleis open gruppe er organisert, heilt isolert sett, sånn at det faktisk går til akkurat føremålet med å bygge opp framtidens fiskeri, folk og ungdom.

Presidenten [13:00:31]: Replikordskiftet er avsluttet.

Geir Jørgensen (R) [13:00:47]: Jeg må først si at dette er et av de største svikene vi har sett i norsk fiskerihistorie. Dette er en dag for økt politikerforakt. Dette er en dag hvor de som er langs kysten, og som til nå ikke har hatt noen muligheter til å etablere seg i fiskerinæringen, mest sannsynlig kommer til å gi opp.

Havet har bestandig representert en mulighet for folk. Om man hadde lite eller var midt imellom samfunnsklassene, uansett hvordan det var, så var det alltid en mulighet for å skape seg et verdig liv og en framtid med egen arbeidsinnsats. Med denne politikken Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjør opp med høyresiden i dag, kjenner jeg mange folk – også unge folk – langsmed kysten som så gjerne vil, men de er ikke i nærheten av å få den kapitalen de trenger for å komme seg inn i næringen.

Vi har snakket mye om åpen gruppe her i dag. Ja, åpen gruppe er den flåtegruppen som best svarer ut havressursloven § 2, om at vi eier fisken, denne marine ressursen, i et fellesskap. Det er ingenting mer til åpen gruppe, der vi har dem som skal starte i fiskerinæringen, og vi ser at vi får kvoter som kommer til å bli lavere de nærmeste årene. Vi vet at svært mange, kanskje også av dem som allerede er i næringen, og har det laveste kvotegrunnlaget, ikke kommer til å klare seg. Likevel fortsetter regjeringen i den andre enden av skalaen, der de som har mest, de som har strukturert seg opp, de som har posisjonert seg, de som kanskje kjenner noen politi-

kere sentralt, de som har mye, skal fortsette å få lov til å strukturere.

Denne strukturpolitikken er den Riksrevisjonen så tydelig advarte mot for nøyaktig fire år siden i dag. Hvor mange ganger har vi sagt fra denne talerstolen hva som var konklusjonene? Det er at eierskapet til kvoter var konsentrert på færre hender. Fartøy med kvoter eies i mindre grad av registrerte fiskere. Flåtestrukturen er mindre variert. Fartøyene er blitt færre og større. Økte kvotepriser har gjort det vanskelig å rekruttere unge fiskere. Fiskeriavhengige kystsamfunn har mistet store deler av sin hjemmeflåte, og svært mange fiskerikommuner har mistet all sin fiskeindustri.

Dette var den konklusjonen som kom, og vi hadde forventninger til at en Arbeiderparti–Senterparti-regjering virkelig skulle manne seg opp – eller kvinne seg opp – og snu denne skuten, snu denne urettferdigheten, men man har altså inngått et bredt forlik med høyresiden om at denne uretten skal fortsette ufortrødent videre framover, og den kampen er vi nødt til å ta. Det er noen som tror at vi er ferdige med fiskeripolitikken når denne meldingen er banket gjennom – at man så å si skulle få forutsigbarhet. Nei, vi er på ingen måte ferdige. Kystopprøret må leve videre. Det må forsterkes, for dette kan vi slett ikke godta.

Det har oppstått en merkelig dynamikk her i Stortinget. Det er altså Rødt og andre venstrepartier som fremmer kravene fra kysten, fra ordførerne som hører til i disse samme regjeringspartiene som har gjort opp med høyresiden. Det er altså vi som ikke er i regjering – venstrepartiene og Rødt – som fremmer løftene fra Hurdalsplattformen inn her, og faktisk talt blir nedstemt. Det vi ser her, er ikke en moderne og god næringspolitikk for framtiden. Vi har en fiskeripolitikk der det kommer til å fortsette at de som har mer, skal få enda mer. Hvor er avtrykkene når vi har så mange folk fra Finnmark, Nordland og Troms i arbeid med dette? Hvor er avtrykkene? Hvor er de sjøsamiske rettighetene, hvor er de ivaretatt? De er nesten ikke ivaretatt – det er nesten som en parentes å regne.

Med det tar jeg opp de mange glimrende forslag fra Rødt. Én ting skal være sikkert: Denne kampen for kysten skal leve videre. Dette er ikke den kvotemeldingen vi skal leve med i mange, mange år framover.

Presidenten [13:05:41]: Representanten Geir Jørgensen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Presidenten mener at det er mulig å få fram uenigheten uten at man trenger å bruke ord som «svik» og «skam» om hverandre.

Det blir replikkordskifte.

Runar Sjøstad (A) [13:05:57]: Det blir hevdet mye rart selv om vi er tidlig i debatten, men åpen gruppe er

absolutt viktig også for regjeringen og regjeringspartiene. Samtidig er vi tydelige på at vi ønsker en variert flåte, vi ønsker også en industri som bidrar til ytterligere sysselsetting og verdiskaping. Da mener vi det er viktig med en variert flåte. Vi skulle gjerne hatt større kvoter, vi skulle gjerne hatt mer til fordeling, men vi må nå engang fordele det naturen tåler at vi høster.

I Rødt – som ofte vil framstille seg selv som arbeidstakernes parti, og som dem som spiller på lag med fagbevegelsen – synes jeg det er liten forståelse for landindustrien. Jeg synes det er liten forståelse for at også de store båtene representerer arbeidsplasser og kompetanse. De legger til rette for lærlinger, og man kommer inn i yrket uten at man må investere i egen bedrift. Ser man ikke verdien i dette?

Geir Jørgensen (R) [13:07:01]: Jo, Rødt er fagbevegelsens parti, men problemet på kysten, som representanten Sjøstad fra Finnmark burde være oppmerksom på, er at vi nesten ikke har fiskeindustri igjen. Vi skal gjenreise fiskeindustrien. Vi ser at de som i dag disponerer de industrieide kvotene, i svært liten grad oppfyller den samfunnskontrakten som lå til grunn da de fikk dem. Vi kan nevne steder i fleng: Vardø, Berlevåg, i Båtsfjord går det ganske bra, men i Gamvik går det dårlig. Slik går det ut igjennom. Vi i Rødt står klare for å lage en ny politikk også for fiskeindustrien. Når vi skal øke kvotegrunnlaget for de aller minste, er vi også interessert i å periodisere dette, slik at vi kan sikre at det kommer fisk på land hele året i de områdene hvor ressursene er slik.

Vi har en knallgod politikk for fiskeindustrien. Den politikken Arbeiderpartiet står for, er ikke det.

Olve Grotle (H) [13:08:17]: I innlegget mitt var eg inne på at norsk fiskeri på 1970- og 1980-talet sleit med dårleg lønsemd og ustabile kvotar. I det heile var det ei næring som måtte ha subsidiar for å overleve. Difor tok fiskerinæringa sjølv grep, på den måten at ein samla kvotene på færre båtar. På den måten gjekk fartøy ut av flåten, ein fekk færre fartøy, og ein har òg fått mange færre fiskarar. Det har ført til at vi i dag har ei næring som bidreg positivt til nasjonen gjennom skattar og avgifter, og som har god inntening – både for dei som eig båtane, og for dei som jobbar på båtane.

Spørsmålet mitt er: Ser Raudt på denne struktureringa som har skjedd, som ei ulykke for fiskeria våre?

Geir Jørgensen (R) [13:09:19]: Denne næringen har en helt spesiell karakter, og den er sånn at jo færre det blir igjen, jo bedre går det for næringen. Vi i Rødt skal ikke tilbake til 1970- og 1980-tallet. Mange av de tingene som har skjedd, har ikke med strukturering av flåten å gjøre, det handler om at vi i Norge har gjort et fantastisk godt arbeid i markedene og fått mye bedre pris-

er for de fantastiske varene vi leverer til Europa og andre deler av verden, enn det vi gjorde på 1970- og 1980-tallet.

En viss strukturering har vi hatt, men dette er vi ferdig med. Etter Rødts syn har dette gått for langt, for det er et nullsumspill, og er det noen samfunn som greier å sikre seg fartøy med kvoterettigheter, er det andre som blir uten. Det er dette vi ser konsekvensen av. Derfor leverer vi her forslag om at vi vil ha en stans i denne struktureringen, for vi mener at det er en god politikk som vil gjøre at vi får fiskeriaktivitet i veldig mange samfunn.

Willfred Nordlund (Sp) [13:10:32]: Jeg tror det var nødvendig med påpekningen om ordbruken. Jeg er nesten sambygding med representanten, og jeg tror ikke at noen av betydning hjemme i Vesterålen vil påstå at dette er et svik – men at man ikke er fornøyd, avhengig av hvilken båt man jobber på eller eier, er nok sånn det er. Sånn vil det nok også være all den tid vi ikke har fisk nok til å imøtekomme alle ønsker.

Jeg merket meg med interesse det innlegget, og jeg tror jeg må avvise at dette er et resultat av at noen politikere kjenner noen sentralt, som var det representanten var inne på i sitt innlegg. Overordnet dreier spørsmålet mitt eller refleksjonen min seg om det representanten sa i forrige replikkordveksling, altså at noen må avgi for at andre skal få. Selv om vi nå gjør en omfordeling – på tross av at representanten mener vi ikke gjør det – vil ikke representantens forslag medføre å legge ned noen på bekostning av andre?

Geir Jørgensen (R) [13:11:38]: Nei, det er på ingen måte sånn. Saksordføreren har selvfølgelig lest hva Rødt foreslår her. Vi foreslår bl.a. at den fisken fra trålere som ikke leveres til bearbeiding på land, i henhold til det som er samfunnskontrakten, vil vi ta tilbake, omfordele og gi til dem som faktisk leverer fisken over kai på land og sørger for arbeidsplasser i fiskeindustrien.

Det finnes en mengde sånne forslag som er lansert som vil styrke også fiskeindustrien. Hovedproblemet i norsk fiskerinæring er jo at det går altfor mye fisk ubearbeidet ut av landet. Vi holder altså i gang en fiskeindustri i EU med nærmere 20 000 folk som arbeider med norsk fisk. Dette skal vi hente hjem, og vi skal gjenreise fiskeindustrien. Da er det de store vi må ta fra, for det er de som eksporterer direkte ut til utlandet uten at det kommer kystsamfunnene til gode.

Presidenten [13:12:39]: Replikkordskiftet er omme.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:12:49]: Dei siste to veke har vi handsama stortingsmeldingar i denne sal som handlar om overordna, langsiktige rammevilkår for dei to største primærnæringane våre, næringar som er vik-

tige ikkje berre for sysselsetjing, men for busetjing og utvikling i heile landet vårt: landbruk og fiskeri.

Handsaminga av stortingsmeldinga knytt til landbruk enda, kort oppsummert, opp i kaos – trass i ei regjering som hadde strekt seg langt for å heve inntektsmoglegheitene i landbruket, og strekt seg langt for å få til breie, langsiktige kompromiss over blokkgrensene, ein invitasjon vi i Venstre og andre parti tok imot. Likevel: Det rakna i siste sving. Det beklagar eg på det sterkaste overfor landbruket og bøndene og dei som skal satse og har behov for langsiktighet og tryggleik om dei framtidige rammevilkåra.

Eg er difor veldig glad for at vi står her no i dag og ikkje er i same situasjon når det gjeld fiskerinæringa. Tvert imot: Med den kvotemeldinga som no er lagd fram, og med den breie semja Stortinget no har om den framtidige kvotepolitikken, ei semje som er så brei at over 140 av 169 stortingsrepresentantar står bak ho, og ho er trygt forankra i eit fleirtal på begge sidene av den politiske midtstreken, har vi lagt grunnlaget for den langsiktigheita og føreseielegheita som fiskerinæringa treng. Dette gjev tryggleik for arbeidsplassar i alle delar av flåten. Det gjev tryggleik for investeringar, og det gjev tryggleik for grøn omstilling.

Det er sjølvsaft freistande å stå her i dag og gje sjølvros til det politiske miljøet. Det har vore jobba godt i det politiske miljøet. Eg vil nytte høvet til å gje ros både til representanten Nordlund, som er både komitéleiar og saksordførar, til representanten Grotle frå Høgre og til andre, men mest av alt er det næringa sjølv som har æra for at vi har kome fram til dette resultatet. Dei tunge aktørane i fiskerinæringa, både på arbeidstakersida og på arbeidsgjevarsida, både på sjøsida og på landsida, har klart å samle seg om felles løysingar og felles innspel, som er grunnlaget for det som blir vedteke i samband med kvotemeldinga i dag, både når det gjeld fordeling mellom ulike fartøygrupper, når det gjeld modell for tilbakeføring av strukturkvotar, osv. Heilskapen i dette er det faktisk dei tunge aktørane i fiskerinæringa, alle delar av fiskerinæringa, som har hjelpt oss med å finne fram til. Dei har hjelpt det politiske miljøet med å skape langsiktighet. Det fortener fiskerinæringa stor ros for.

Det er viktig for meg å seie i dag på vegner av Venstre at vi skal sørgje for gode rammevilkår, så langt det er mogleg, for alle delar av fiskerinæringa. I mitt hovud er det ikkje sånn at nokon i fiskerinæringa er dei rettferdige og nokon er dei urettferdige. Fiskerinæringa, dei ulike fartøygruppene, fortener respekt. Alle er med på å skape arbeidsplassar, alle er med på å skape framtidsmoglegheiter. Det er ikkje sånn at fiskaren som arbeider på eit havfiskefartøy og bur i ein distriktskommune på ytste Sunnmøre, er nokon fiende av distrikta og kysten. Det er ikkje sånn at han er ein urettferdig person, mens ein

sjarkfiskar i nord er ein rettferdig person – like lite som omvendt. Dette handlar om ei heilskapleg utvikling av kysten, og den heilskapen skal vi ha med oss. Eg er veldig glad for at vi dermed står her i dag med dei samlande løysingane vi har.

Eg vil heilt til slutt seie at når det gjeld open gruppe, som har vore eit viktig tema for mange talarar her i dag, vil eg leggje vekt på dei merknadene og dei framlegga Venstre er med på her i dag knytte til å gå grundig gjennom open gruppe og korleis vi brukar ho. Det viktigaste vi må få til i den gjennomgangen, er å leggje betre til rette for rekruttering for framtida. Der er det eit stort, uforløyst potensial i å bruke open gruppe meir målretta. Det håpar eg fiskeriministeren sørgjer for å gjere, som ei oppfølging av den meldinga Stortinget har handsama her i dag.

Rasmus Hansson (MDG) [13:18:12]: Nå skal Norges havressurser forvaltes i en virkelighet der sikkerhetspolitikk, beredskap, klima og miljø er i stor forandring. Det er dette som burde være perspektivet når regjeringen legger fram rammene for fiskerienes framtid: en helhetlig politikk for en virkelighet i sterk endring. Men vi fikk det motsatte fra regjeringen.

Kvotemeldingen er en snever plan om fordeling av fisk mellom fiskere, for øvrig skrevet i et oppkonstruert stammespråk som er så ubegripelig at det er direkte udemokratisk. Så har regjeringen dannet flertall med de konservative partiene og fått flertall for en konservativ politikk. Svaret på en urettferdig fordeling av fisken i en verden med store omveltninger er stabile rammevilkår. De som tjener mest på akkurat dagens kvoter og forvaltning, har fått flertallets støtte for å fortsette med at det skal være omtrent sånn. De som får minst fisk og tjener minst penger, skal fortsatt ha minst kvoter og minst inntekt, selv om det er de som stort sett bor der hvor fisken er.

De grunnleggende utfordringene for norske fiskeriresurser forblir imidlertid ubesvarte når kvotemeldingen blir ferdigbehandlet i dag: Hvordan fordeler vi norske fiskeriresurser rettferdig for å skaffe mest mulig arbeid for flest mulig mennesker på lang sikt? Hvordan får vi mer ut av vår egen fisk på land i Norge, sånn at vi kan skape flere arbeidsplasser og kan lande mer av den på våre egne middagsbord og bidra til vår egen selvforsyning? Hvordan bruker vi fisken som redskap til å sikre en bosetting som gjør Norge til et trygt land i en utrygg verden, ikke minst lengst nord? Hvordan forvalter vi fiskebestandene som flytter på seg i et økosystem i rask endring? Fører vi en tilstrekkelig føre-var-basert politikk for fiskeressurser som får juling fra alle kanter, av klimaendringer, plastforsøpling, miljøgifter, overfiske og fiskejuks?

Fiskere på kysten, fiskere i åpen gruppe, fiskere lengst nord og foredlingsindustrien på kysten er skuffet over det resultatet regjeringen og høyresiden har skapt av kvotemeldingen. Det flyttes noe fisk fra toppen tilbake til åpen gruppe og til kystfisket. Det skjer til store protester fra de store aktørene. Det er bra at trål- og sildestigen gjeninnføres og bidrar positivt, og det kommer andre små, men for så vidt bra tiltak. Likevel brytes fortsatt det store løftet om at kvoter struktureringen har flyttet fra kystfisket og oppover i flåten, skulle gå tilbake til kysten. Fortsatt skal oppsiktsvekkende mye av den fisken som finnes i havet utenfor Troms og Finnmark, fiskes av folk fra andre landsdeler. Fortsatt skal trålere som fikk store kvoter under forutsetning om leveringsplikt, slippe å levere til industrien i nord.

Kvotemeldingen burde ha behandlet mulighetene for økt bearbeiding av fisk, oppbygging av næringsmiddelindustri basert på fisk, og den burde ha behandlet rådene fra bearbeidingsutvalget og fiskens rolle i selvforsyning og kosthold. Kvotemeldingen burde ha tatt fatt i at fiskerinæringen, som er svært sårbar for klimændringer, like fullt øker klimagassutslippene sine trolig mer enn noen annen norsk næring i prosent. Den burde også ha tatt fatt i at regjeringen betaler kompensasjon som svekker det eneste klimatiltaket som finnes i næringen, altså CO₂-avgiften, og at det meste av støtten går til dem som forurenser mest, altså trålflåten.

Stabile rammevilkår er altså flertallets hovedsvar på kvotemeldingen, og det signaliserer en slags forventning, som bl.a. representanten Alfred ...

Presidenten [13:22:36]: Bjørlo.

Rasmus Hansson (MDG) [13:22:37]: ... Bjørlo, merkelig nok, var inne på. Det signaliserer en forventning om en stabil framtid for norsk fiskerinæring, men det er å gjøre opp regning uten vert. Fiskerinæringens framtidige rammevilkår er alt annet enn stabile, og nå sitter vi igjen med store spenninger innad i næringen, store endringer rundt næringen og ubønnhørlige forandringer i klima og miljø som denne kvotemeldingen ikke behandler. Denne behandlingen av kvotemeldingen skaper ikke forutsigbarhet særlig mye lenger enn nesa rekker. Den skaper heller et økt behov for ny og helhetlig norsk fiskeripolitikk, som Stortinget raskt må komme tilbake til.

Presidenten [13:23:18]: Det blir replikkordskifte.

Willfred Nordlund (Sp) [13:23:30]: Om ikke annet fikk vi nå illustrert at man er så på fornavn i komiteen at man glemmer etternavnene til hverandre.

Representanten tok opp en del forhold som det er helt riktig at kommer til å ha betydning for Norges fram-

tid på fiskerifeltet. Det kommer også til å ha betydning for hvilken markedsadgang vi har, og hvilken type fiskeressurser som er tilgjengelige for videreforedling. Det er egentlig et paradoks i denne diskusjonen at hvis man skal sette sikkerhet veldig høyt, er det i motstrid med dagens teknologi knyttet til miljøaspektet. Det unnlot representanten å kommentere. Det er klart at den suverenitetshevdelsen, det bidraget det gir til generell sikkerhet ellers og for andre som ferdes på havet, at vi har en stor havgående flåte, også i våre fjerne farvann og for så vidt i andre tredjeland, har betydning for sikkerheten og beredskapen. På den andre siden har det betydning knyttet til klima og miljø og ikke minst det å ha et bærekraftig uttak.

Det jeg egentlig lur på, er: Ser man ikke at lønnsomhetsundersøkelser viser at det her er en fordeling av inntektene?

Rasmus Hansson (MDG) [13:24:36]: En viss fordeling av inntektene foregår i alle næringer i Norge, men det som er helt åpenbart, er at fiskerne på kysten i de nordligste fylkene kommer tapende ut av den kvotefordelingen som nå blir vedtatt i Stortinget, og de sier det svært klart. Som flere andre representanter har påpekt, sies det også svært klart av representanter fra representanten Nordlunds eget parti og fra det andre regjeringspartiet, Arbeiderpartiet. Misnøyen er stor og sterk i nord med det som oppfattes som en lite rettferdig og lite villig oppfølging av den kritikken Riksrevisjonen hadde av fordelingen av kvoter, og det er jeg overbevist om at vi må komme tilbake til.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:25:41]: Det er alltid hyggelig å være enig politisk med Miljøpartiet De Grønne. Det setter dagsorden. Vi er faktisk enige om at sjømat må medregnes i selvforsyningen. Alle ønsker vi jo økt bearbeiding og verdiskaping av norske ressurser, men det jeg stiller spørsmål om, er det Miljøpartiet De Grønne har i merknadsform i lag med Rødt og SV – for øvrig en merknad om et tema Senterpartiet har vært innom tidligere – som handler om å skjele til Island. En viser til at Island har en høyere verdiskaping i sin fiskeindustri, selv om den totale mengden fanget biomasse er svært mye lavere enn i Norge. Har de reflektert over at årsaken til det er at det er industrien som eier kvotene på Island, og er det en modell de tre partiene ønsker å trekke til Norge?

Rasmus Hansson (MDG) [13:26:37]: Det er alltid skremmende når Fremskrittsparti-representanter åpner med å si at de er enige med Miljøpartiet De Grønne, men vi har nå kommet ned på jorden. Svaret på spørsmålet er ikke nødvendigvis at Miljøpartiet De Grønne – i hvert fall – ser noen nytte av å kopiere den eierstrukturen de

har på Island, men vi påpeker at det går an å få bedre verdiskaping ut av de fiskeriressursene vi forvalter, ved å tenke annerledes enn det som nå gjøres i Norge.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:27:28]: Representanten Hansson var inne på at det blir feil å seie at det er føreseielegheit og stabilitet i rammevilkåra for fiskerinæringa, bl.a. på grunn av dei dramatiske klimaendringane som skjer i naturen i havområda rundt oss. Det er heilt korrekt, og det er eit viktig poeng, men nettopp det gjer det i alle fall desto viktigare at vi sørgjer for å ha stabilitet i rammevilkåra for det vi som politikarar kan ha kontroll på. Det er nettopp det vi prøver å gjere i kvotemeldinga her i dag. Representanten har sjølv sagt rett i at det som kjem frå naturen si side, må vi prøve å løyse med å kutte klimautslepp og på andre måtar.

Spørsmålet mitt går på engasjementet til representanten for dette med auka verdiskaping og vidareforedling, som vi er 100 pst. einige om. Det fiskerinæringa sjølv seier kanskje er det aller viktigaste då, er at vi faktisk har ein handelspolitikk der vi sørgjer for at verdiskaping og vidareforedling i Noreg løner seg, og at vi legg like mykje vekt på fiskeri og sjømat som på landbruk når vi utformar handels- og tollpolitikk. Likevel gjekk representanten Hansson og Miljøpartiet Dei Grøne, då vi behandla landbruksmeldinga (presidenten klubber), inn for ein einseitige tollauke på landbruk. Kan representanten seie litt meir om samanhengen i det?

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Rasmus Hansson (MDG) [13:28:44]: Da spratt vi over i landbrukspolitikken. Miljøpartiet De Grønne er ikke tilhenger av ensidig tolløkning på landbruksprodukter. Vi ser nødvendigheten av å beskytte deler av norsk landbruk i en internasjonal konkurransesituasjon hvor – i det store og hele – norske fiskeriinteresser og eksportinteresser knyttet til sjømat dominerer totalt. Det å stå imot på noen områder av hensyn til landbruket er ikke noe angrep på fiskeriene. Det er heller et spørsmål om å fremme en norsk eksportpolitikk og en norsk handelspolitikk sammen med EU som ivaretar mer enn én interesse.

Presidenten [13:29:33]: Replikordskiftet er omme.

Astrid Aarhus Byrknes (KrF) [13:29:57]: Fyrst vil eg på vegner av Kristeleg Folkeparti få takke for eit godt samarbeid om ei viktig sak.

Fiskerinæringa er ein livsnerve for Noreg og bidrar til stor verdiskaping og aktivitet langs den lange kysten vår. Difor har det vore viktig for Kristeleg Folkeparti å jobbe for eit breitt forlik om kvotemeldinga. Fiskerinæringa er avhengig av føreseielege sentrale rammevilkår,

og Kristeleg Folkeparti er glad for at vi kom i mål med forhandlingane.

Avtalen som blei landa, går på tvers av dei tradisjonelle politiske skiljelinjene. Det håpar vi betyr at endringane som no blir gjorde, kan gje meir føreseielege vilkår. Det er viktig at regjeringsendringar og ulike politiske samansetjingar ikkje skal vere til hinder for investeringsavgjerder og satsing i Kyst-Noreg.

Eg vil understreke at det for Kristeleg Folkeparti er viktig med levande fiskevær i heile Noreg. Det skal vere aktivitet på små og store stader, og vi treng ein variert flåte. No blir det gjort nokre endringar i ressursfordelinga, og for Kristeleg Folkeparti har det i dette vore viktig å forsøkje å balansere mellom dei store og dei små, for vi treng både dei store og dei små.

Kristeleg Folkeparti er glad for at vi med denne avtalen styrker open gruppe, og vi er òg glade for at det no straks skal setjast i gang eit arbeid for å sjå på kven som kan ha tilgang til å etablere seg med sjark i open gruppe. Dette er eit viktig tiltak for å sikre rekrutteringa, for i ei tid med stadig strammare kvotegrunnlag skal det vere mogleg òg for dei unge å kome inn som fiskarar. Då vil dette på sikt vere eit viktig tiltak.

For Kristeleg Folkeparti har det vore viktig å lytte til innspela frå næringa. Vi har difor vektlagt at modell X for tilbakeføring av strukturgevinst til heimelsgruppa er ønskt av bl.a. Fiskarlaget. Kristeleg Folkeparti hadde i utgangspunktet sett på ei vidareføring av arbeidet med gruppeinndeling etter faktisk lengde, men vi tok med oss høyringsinnspela frå næringa i forhandlingane.

Det står framleis att nokre grep for å sikre meir foredling i Noreg, m.a. hadde tilvergingsutvalet fleire interessante forslag. Difor ser vi fram til vegen vidare også her.

Den tverrpolitiske avtalen det skal stemmast over i dag, er eit viktig steg på vegen for utvikling og bulyst langs heile kysten, og det er ein avtale som kan stå seg over tid.

Heilt avslutningsvis har eg lyst til å ønskje den nye statsråden, Marianne Sivertsen Næss, lykke til i arbeidet både som statsråd og ikkje minst med denne viktige saka.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [13:33:33]: Fiskerinæringen har stor betydning for norsk økonomi og verdiskaping, bosetting og arbeidsplasser langs hele kysten.

Fiskerinæringen er en næring med mange usikkerhetsmomenter. Tilgjengelige ressurser, vær, fiskens vandringsmønster og endringer i geopolitiske forhold ligger i stor grad utenfor norsk politisk kontroll.

Kvotesystemets viktigste oppgave er å bidra til en langsiktig bærekraftig forvaltning av ressursene for å sikre bærekraft, langsiktig aktivitet og sysselsetting. For å

gjøre dette er det avgjørende at det er en bred og tverrpolitisk enighet.

Gjennom de vedtak som i dag – eventuelt i morgen – skal fattes i Stortinget, vil næringen få nettopp det. Fem partier stiller seg bak hovedinnholdet i regjeringens forslag. Det innebærer at næringen framover kan gjøre det den kan best: å utnytte villfiskressursene som en klimavennlig og sunn matkilde som gir sysselsetting og aktivitet i kystsamfunn.

Jeg er opptatt av at forvaltningen av fiskebestandene skal være bærekraftig, og det skal aldri skapes tvil om at de villlevende marine ressursene tilhører fellesskapet. De vedtaksforslagene det skal stemmes over, vil bidra til å opprettholde en størrelsesmessig variert, fiskereid og bærekraftig fiskeflåte.

Stortinget ønsker å styrke åpen gruppe med høyere avsetning av torsk, og at også trålfåten skal bidra til at åpen gruppe fortsatt skal gi muligheter for gode inntekter for fiskere som ikke har investert i tillatelse til å delta i de lukkede gruppene. Dette er med på å ivareta allemannsretten. Jeg vil, i tråd med Stortingets ønske, starte et arbeid med å se på innretningen av åpen gruppe.

Riksrevisjonens gjennomgang av kvotesystemet understreker at endringene i kvotesystemet har bidratt til økt lønnsomhet i fiskeflåten, men at etablerte fiskeripolitiske prinsipper er blitt utfordret på flere områder. Flere av regjeringens forslag ivaretar Riksrevisjonens anbefaling om tiltak for å opprettholde den minste kystflåten betydning for kystsamfunnene. Det vil nå bli innført eierskapsbegrensninger. Kvotegrunnlaget i de minste torskefiskeriene styrkes. Det vil videre bli innført en reverserbar sammenslåingsordning, også omtalt som ID-kvoteordning, som kan bidra til bedre lønnsomhet og økt sikkerhet om bord på sjarkene, og som vil komme til erstatning for ordningen med samfiske med seg selv.

Strukturordninger i fiskeflåten har vært et sentralt virkemiddel for å tilpasse fiskeflåten til ressursgrunnlaget og slik sikre lønnsomhet for fiskerne og bærekraftig forvaltning av norske fiskeressurser. Strukturkvoter utgjør rundt halvparten av kvotegrunnlaget i de fem viktigste fiskeriene. De første strukturkvotene vil utløpe i 2027. Avklaringen i Stortinget om fordelingen av denne strukturgevinsten er derfor svært viktig.

Jeg merker meg at Stortinget ønsker at regjeringen skal vurdere om innretningen av dagens strukturkvoteordning bør endres eller tilpasses for å legge til rette for verdiskaping og grønn omstilling, og for å sikre at den ivaretar hensynet til fiskeflåtens betydning for sysselsetting og bosetning i kystkommunene. Det vil jeg følge opp.

Presidenten [13:37:24]: Det blir replikkordskifte.

Olve Grotle (H) [13:37:41]: Først vil eg gratulere statsråden, som nettopp er blitt statsråd, og så har eg eit

spørsmål knytt til fiskeindustri og tilverkningsrapporten.

Som kjent la tilverkningsutvalet fram sin rapport med 32 forslag for om lag to år sidan. Regjeringa har så følgt opp nokre av desse punkta og forslaga i kvotemeldinga, og Stortinget har i sin visdom plussa på nokre fleire, men det står mange igjen. Slik eg forstod den førre fiskeri- og havministeren, ville regjeringa kome med ei industrimelding, der ein tek opp desse tinga. Så har eg forstått det slik at ein kanskje har endra kurs og strategi, og heller vil kome tilbake med ein gjennomgang av desse forslaga og leggje dei fram for Stortinget. Kan statsråden seie meir om det og kanskje kva slags tidshorisont ho har på det?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [13:38:40]: Som det blir vist til, har vi vært tydelige på at denne kvotemeldingen ikke er en industrimelding. Det skal likevel ikke være noen tvil om at det her er en sammenheng, og at sjømatindustrien og den tilgangen de har på råstoff, er helt sentral for industrien på land. Derfor vil jeg vise til Hurdalsplattformen, om å øke bearbeidningen av sjømat i Norge, og at samfunnskontrakten som er mellom hav og land, skal styrkes.

Når det gjelder hvordan dette blir fulgt opp i det videre, er det første jeg vil gjøre å invitere til dialog og en bred diskusjon om sjømatindustrien, rammevilkårene, hvordan vi kan få økt bearbeiding, og ikke minst hvordan vi kan løfte fram betydningen mat fra havet har i det store bildet framover.

For å svare på spørsmålet: Det er ikke lagt opp til det kommer en industrimelding, men at dette blir et viktig arbeid framover, skal det ikke være noen tvil om.

Olve Grotle (H) [13:39:40]: Eg takkar for svaret.

Eg la merke til at regjeringa ville invitere dei store næringsorganisasjonane. Det synest eg er ein klok idé. Kan fiskeriministeren tenkje seg å utvide det til også å ha eit samarbeid med Stortinget før ein eventuelt legg fram saka?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [13:40:05]: Jeg er opptatt av at vi skal ha en bred diskusjon. Jeg vil jo tenke at det er naturlig at også Stortinget er med i en sånn diskusjon. Jeg skal ikke forskuttere noe om innretning eller hvordan det praktisk blir lagt opp, men jeg ønsker å møte næringen og få alle innspill og – som sagt – en bred diskusjon om den viktige aktiviteten som er på land. En av hovedmålsettingene i Hurdalsplattformen er som sagt å øke bearbeidningen av sjømat i Norge, og at samfunnskontrakten mellom hav og land skal styrkes. Det er et prioritert arbeid fra min side, og så skal jeg komme tilbake til hvordan det vil se ut framover.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:40:53]: Vi er alle enige om at vi skal ha økt bearbeiding og verdiskaping. Jeg var litt skuffet over at pliktsystemet og bearbeidingsutvalget ikke i større grad ble inntatt i kvotemeldingen. Vi fikk avklart litt om strukturgevinsten, men det å fokusere på bearbeiding av norske ressurser, vil bidra til å skape mer aktivitet langs kysten.

Jeg skulle gjerne sett at statsråden var mer tydelig på at det vil komme en industrimelding som ivaretar industrien, men når det gjelder det videre arbeidet, vil jeg spørre: Er statsråd Marianne Sivertsen Næss enig med tidligere ordfører Marianne Sivertsen Næss, som tidligere har sendt inn brev til næringskomiteen om at leveringspliktige trålere i større grad må bidra til helårlig aktivitet?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [13:41:54]: Som sagt er det et helt overordnet mål og en ambisjon for regjeringen å øke bearbeidingen av sjømat i Norge. Som det også er blitt sagt i flere tidligere anledninger, ivaretar ikke den kvotemeldingen vi nå legger fram, alle forhold innenfor norsk fiskeripolitikk. Spørsmål rundt leveringsplikten er ikke en direkte del av denne kvotemeldingen.

Jeg vil igjen bare minne om at vi ønsker å styrke den kontrakten som er mellom hav og land. Det gjelder også for de trålerne som har plikter tilknyttet seg.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:42:30]: Jeg tolker det dithen at det kan være mye av det tidligere ordfører Marianne Sivertsen Næss sendte inn til næringskomiteen i september 2021, som kan bli en sak Stortinget får til behandling.

Jeg har et annet spørsmål. Vil statsråden, som representerer en Arbeiderparti–Senterparti-regjering, anbefale sine parti og sine representanter i Stortinget å stemme for forslaget fra to Senterparti-representanter som ligger i denne saken?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [13:43:02]: Som ganske nyutnevnt fiskeri- og havminister skal jeg ikke stå her og komme med noen anbefalinger til Stortingets behandling. Det tenker jeg at de som sitter i de partiene på Stortinget, er i utmerket stand til å vurdere selv.

I dag forholder jeg meg til den kvotemeldingen regjeringen har laget, med de avtalene og forhandlingene som har kommet fram i behandlingen her i Stortinget. Det er for øvrig et godt arbeid. Jeg skulle gjerne hatt med alle partiene, og jeg vet at alle var invitert med. Det er viktig å sikre et bredt og forutsigbart resultat, som man nå har klart.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:43:51]: Eg vil først gratulere Næss med rolla som statsråd for eit ekstremt viktig felt, og samtidig kanskje også kondolere over at ho som representant for Finnmark har kome inn heilt på tampen i behandlinga av ei sak som er avgjerande viktig for finnmarkingar. Eg veit ikkje om presidenten er klar over det, men alle fiskarlagar i nord forbereder no aksjonar i protest mot den fiskerimeldinga som er landa i Stortinget, og som regjeringspartia pluss høgresida står bak.

Eg har eit spørsmål som handlar om tredjelandskvota og den formuleringa som står i innstillinga, der regjeringa har gjort opp med høgresida. Korleis vil statsråden forstå den? Vi går inn i ei tid der det er mindre kvoter. Open gruppe ligg dårleg an. Dei har fått redusert sine kvoter betraktelig. Kan det vere mogleg for statsråden å bruke heile restkvantumet på open gruppe?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [13:44:57]: Jeg får ta det litt fra starten. I forhandlinger med Russland setter man av en tredjelandskvote fra den totale kvoten, før fordelingen mellom Norge og Russland. Den kvoten bruker man i kvotebytter med andre land, for å kunne opprettholde historisk fiskeaktivitet. Som kjent har man gjennom forhandlingene her i Stortinget blitt enige om en formulering om at man skal prioritere den berørte flåten. I det ligger det at sittende fiskeri- og havminister til enhver tid her har et handlingsrom når det gjelder fordelingen av ubrukt tredjelandskvote.

Jeg skal ikke stå her og forskuttere hvordan det vil foregå, men jeg er opptatt av det flere har gjentatt, at det ikke står at den skal gå til den berørte flåten. Når det gjelder hvordan dette kvantumet skal fordeles, kan det like gjerne være at man tar en beslutning der den helhetlige situasjonen for alle flåtegrupper vil ligge til grunn, og det vil jeg bare presisere. Vi har vist gjennom den fordelingen som skjedde i 2024, at det er fullt mulig å få til. Også framover vil det være mulig.

Geir Jørgensen (R) [13:46:11]: Gratulerer til Sivertsen Næss med rollen som statsråd. Det er spennende for alle oss som er opptatt av fiskeri, å få en fiskeristatsråd fra Finnmark. Den forrige heter Helga Pedersen, og der skjedde det en sak som er ganske interessant, også nå når vi diskuterer hvordan fiskeripolitikken skal se ut framover. Kystfiskeutvalgets innstilling, som var en svært god og gjennomarbeidet rapport, endte i den konklusjon at prinsippet er at nærhet skal gi rett til fiskeriressursene. Vi fikk ikke den innstillingen; vi fikk en kystfiskeordning som riktignok fordeler godt med fiske til noen sjøsamiske kommuner, men vi er vel på mange måter ikke helt ferdige.

Spørsmålet til statsråden er: Vil det være aktuelt å se på kystfiskeutvalgets innstilling på nytt og ta den opp av skuffen?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [13:47:13]: Nå forholder jeg meg til den kvotemeldingen vi har oppe til behandling her i Stortinget i dag, og så vil jeg komme tilbake til eventuelle andre spørsmål som ligger utenfor det vi har på bordet.

Jeg har bare lyst til å nevne at jeg som fiskeri- og havminister er veldig opptatt av at vi skal sikre aktivitet langs hele kysten i Norge. Flere har hevdet at Finnmark svekkes som en følge av den enigheten som nå er oppnådd. Det vil jeg vise til at ikke er riktig. Man styrker de minste i sum, både gjennom at man styrker åpen gruppe, og gjennom at den lukkede gruppen under 11 meter er styrket med 2 pst. I tillegg viderefører man både kystfiskeordningen og ferskfiskordningen. Alt dette har også betydning for samiske kystsamfunn.

Summen av de politiske tiltakene gir grunnlag for videre vekst i Finnmark, men alle opplever en nedadgående kvote. Det kommer til å gi utfordringer og kan gi mindre aktivitet i alle kystsamfunn fordi ressursene ikke er tilgjengelige på samme måte som før.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:48:27]: Eg nyttar høvet til å gratulere den nye statsråden – definitivt ikkje kondolere, men gratulere, heilt og fullt. Så vil eg òg påpeike at eg eigentleg tek det som ei sjølvfølge at statsråden er kjend med det som står i avtaleteksten når det gjeld tredjelandskvote:

«Partiene anerkjenner at fiske i andre lands soner er en viktig del av havfiskeflåtens aktivitet. I år der det er ubrukt tredjelandskvote til fordeling til nasjonal kvote, er det naturlig at dette kvantumet prioriteres disse berørte flåtegruppene.»

Det spør eg ikkje meir om – det tek eg for gitt at statsråden vil følgje opp.

Spørsmålet mitt går meir på det statsråden sa i sitt innlegg, om at ho er oppteken av betydinga mat frå havet har i det store biletet i Noreg, og korleis ein kan utvikle det vidare – særleg ut frå at tilverksingstualets rapport i liten grad er følgt opp her.

Kan statsråden utdjupe noko meir korleis ho ser for seg å greie å auke betydinga av mat frå havet, særleg sett i lys av at vi nettopp har behandla ei landbruksmelding der regjeringspartia og eit fleirtal ikkje ønskte å inkludere mat frå havet i sjølvforsyningsomgrepet?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [13:49:36]: Det viktige vil være å skape forutsigbarhet og langsiktighet i vår viktigste næring, og gjennom det vil vi kunne legge til rette for at ressursene både kan bearbeides på land og bidra til å skape mer mat på bordene. Vi vet at det

dessverre spises mindre fisk og sjømat i de norske hjem, og det tenker jeg er noe vi virkelig kan ta tak i og gjøre flere tiltak for å få gjort noe med, men vi må selvfølgelig sørge for at det er både lønnsomhet og bærekraft i det vi holder på med.

Som sagt ønsker jeg en bred diskusjon om sjømatindustrien når vi nå går videre, om alt fra rammevilkår til hvordan vi kan få til økt bearbeiding og ikke minst hvordan vi kan få fram den betydningen den har i den sammenheng, for den er jo klimavennlig. Villfisker er kanskje noe av det sunneste og mest bærekraftige vi kan ha på våre matbord. Det vil jeg gjerne sette meg enda bedre inn i, og så skal vi nok komme tilbake til det på et tidspunkt.

Presidenten [13:50:35]: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bjørnar Skjæran (A) [13:50:56]: Dagen i dag er en god dag for norsk fiskerinæring. Den usikkerheten som ble skapt her i Stortinget i 2020, da man behandlet Høyre-regjeringens kvotemelding – det Norges Fiskarlag omtalte som en umulig situasjon – blir ryddet opp i. Det betyr noe hvem som styrer. Jeg vil benytte anledningen til å berømme de borgerlige partiene på Stortinget for å ha tatt inn over seg at det måtte en opprydding til, og for å ha bidratt aktivt til det.

Med behandlingen i Stortinget i dag får vi innført eierskapsbegrensinger i kystfisket etter torsk, hyse og sei nord for 62. breddegrad. Vi får gjeninnført hjemmelslengde som gruppeinndeling for kystflåten. Dette har vært en bærebjelke i fiskeripolitikken gjennom flere tiår og har sikret en variert flåte, helt fram til 2020. Nå blir det sånn i framtiden også – omfordeling.

Forutsigbarhet er avgjørende i næringspolitikken. En bærende forutsetning for strukturpolitikken har vært at strukturkvotene skulle tilbake til grupper de kom fra ved opphør. Fra i dag gjeninnføres denne grunnleggende forutsetningen. Med det sikres gruppen mellom 15 og 21 meter, som betyr så mye for landindustrien og kysten, særlig i nord. Denne ville nærmest vært utradert uten oppryddingen i dag – omfordeling. At Stortinget også lander på modellen Norges Fiskarlag har forhandlet seg fram til, er i tråd med de beste tradisjonene i norsk fiskeripolitikk – når Arbeiderpartiet styrer båten.

Arbeiderpartiet varslet for flere år siden at vi ville ha en særskilt oppmerksomhet om mulighetene for lønnsomhet for den minste flåten. Det leverer vi på i dag. Gjeninnføring av trålstigen og sildestigen er viktig for kystflåten. Fordelingsmekanismen ble framforhandlet av Norges Fiskarlag på 1990-tallet og har siden vært norsk fiskeripolitikk. Hvor ideen om å skrote disse kom fra, aner jeg ikke, men nå ryddes det opp – omfordeling.

Når vi dessuten sørger for at 2 pst. av kvoteandelen fra den konvensjonelle kystflåten tilbakeføres til lukket gruppe under 11 meter, samtidig som det etableres en sammenslåingsordning for denne gruppen, kan både alle de som har drevet med samfiske, og alle andre i gruppen se at vi leverer på det – omfordeling.

Et bredt flertall har samlet seg om en løsning som sikrer havfiskeflåten fornuftige rammer. For Arbeiderpartiet er alle fiskere like viktige og like mye verdt. Norsk totalkvote tas fordi vi fisker både kystnært og i fjerne havområder. Sånn skal det være også i framtiden. Forutsigbarhet og rettferdighet er det viktigste politikken kan bidra med for at flinke folk kan satse videre og bygge levende lokalsamfunn langs hele kysten vår. Det var det viktigste oppdraget jeg kjente på da jeg hadde ansvaret for å utvikle kvotemeldingen, og det blir resultatet i dag.

Kirsti Bergstø (SV) [13:54:09]: Jeg vil gjerne starte med å gratulere statsråd Sivertsen Næss med et viktig oppdrag som fiskeriminister, men samtidig dessverre kondolere kyst- og fjordsamfunnene som hadde trodd det var deres tur i dag. Det er langt, dette landet. Det er langt mellom nord og sør. Det er langt mellom fiskebankene og sentralbanken. Det er langt mellom egnebuene og Stortinget, men det er ikke langt mellom makt og avmakt. Det bestemmes av en helt annen avstand, nemlig avstand mellom ord og handling. Avstanden mellom ord og handling er stor, for ordene som ble brukt om framtidig kyst- og fiskeripolitikk i valgkampen 2021, var store, særlig i nord. Nå skulle det være kystens tur. Det hørte folk. De trodde på det. De mobiliserte for det, men da småbåtene hadde lagt til kai, hadde flertallet forlatt dem, før fangsten var båret på land.

Det som skjer i dag, er at regjeringspartiene gjør opp kvotemeldingen med høyresiden. Det er etter at Riksrevisjonen har slått fast at høyresidens fiskeripolitikk har feilet hvis målet er arbeid, bosetting og verdier på land. Det er etter at de har slått fast hvor mye som har blitt sentralisert gjennom flere år, at fiskeriressursene har havnet på stadig færre hender og vekk fra de verdiene de kunne landes i, og etter år med det jeg vil kalle et kystran.

Da blir det store spørsmålet hva regjeringspartiene sier i dag – til Willy og Edgar i Nesseby, til Johnny i Gjesvær, til Vegard i Vardø, til alle de ungdommene jeg traff i Mehamn da jeg var der, som sto klar for en framtid med lokale ressurser i sikte, til lokalsamfunn som Kvæningen og Tromvik – til alle de som trodde at det var deres tur nå, og som i dag opplever at det ikke var det likevel.

Det er varslet aksjoner, og det reises et raseri langs kysten nå. Det er forståelig, for når politikken som landes i dag, er det motsatte av det vi kunne fått til, er skuffelsen stor. Vi kunne gjenreist håpet sammen. Vi kunne

sikret at vi sto i lag om en fiskeripolitikk for en ny kurs, som hadde sammenheng mellom ord og handling. Vi kunne heiet på ungdommen, stoppet struktureringen, styrket åpen gruppe og fortalt at kysten, også de minste plassene, kunne gå en lys framtid i møte.

SV sto klar for å sikre det flertallet. Vi har lagt flere forslag på bordet i dag, i håp om å kunne bevege retningen mer, for er det én ting vi vet, er det at løgner biter dårlig om stemmefiske er målet.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [13:57:34]: Først: Gratulerer med ny rolle som statsråd!

Som dere vet, kommer jeg fra Finnmark. Heldigvis har mange av dere vært i Finnmark opptil flere ganger, og det er jeg veldig glad for. Personlig mener jeg at Finnmark er et fantastisk fylke å bo i, vi har det meste. Heldigvis har denne regjeringen sett at vi må satse på Finnmark. Det er mange positive ting som er kommet, men vi ønsker fortsatt mye mer fokus på villfisk. Vi har hatt litt for mye fokus på vindkraft og oppdrett i fylket, noe som har skapt veldig mye uro.

Den kulturen vi har på kysten når det gjelder å fange fisk, er vi gode på. Vi kan lese havet, og vi vet når de ulike fiskesortene kan høstes – en kunnskap om havet som har gått i arv.

Vi ønsket at denne kvotemeldingen skulle gi mye mer fisk til åpen gruppe. I Finnmark er de fleste båtene i åpen gruppe. Vi håpet at kvotemeldingen skulle være med på å styrke denne gruppen enda mer enn den gjør. Årsaken til det er at vi har ca. 760 båter i denne gruppen i Finnmark. Hvorfor har vi så mange båter i åpen gruppe? Jo, dette er en gruppe hvor man lett kommer inn. Det koster ingenting å få kvoter, man må bare ha en båt og være registrert fisker.

Vi har noen trålere som fortsatt har tilknytning til Finnmark. Disse trålerne kom etter at man ga dispensasjon fra deltakerloven for at de skulle komme. De skulle hjelpe oss med å ha helårig arbeid på land. Nå ser vi at det ikke skjer. Disse trålerne leverer ikke, og veldig ofte er det mye arbeidsledighet, mange folk som er permittert, osv. Også en del større flåter ser vi går forbi samfunnene i nord, de går til fryseanlegg og sender fisken for produksjon andre plasser.

For å få til vekst må vi ha mer villfisk til land, og vi må få mer produksjon.

Som dere kanskje har skjönt, har jeg ikke tenkt å stemme med regjeringspartiene i dette forslaget i dag. Sammen med representanten Lundteigen har jeg laget et eget forslag, som er som følger:

«Stortinget ber regjeringen sikre at havressurslovas og deltakerlovens distriktspolitiske intensjoner gjennomføres i praksis, og fremme nødvendige forslag om å avsette en viss prosentandel av totalt tillatt

fangst (TAC) av alle fiskeslag til uomsettelige distriktskvoter som tildeles av Fiskeridirektoratet og forvaltes av de fiskeriavhengige kommuner. Regjeringen fremmer en årlig regnskaps- og budsjettmelding til Stortinget om resultatet av kvotefordelingen i henhold til havressurslovens formål.»

Jeg fremmer forslaget.

Presidenten: Representanten Geir Adelsten Iversen har tatt opp det forslaget han refererte.

Irene Ojala (PF) [14:01:25]: Pasientfokus har ikke sittet i næringskomiteen, men jeg har fått lov til å følge forhandlingene ganske langt.

Dagens debatt er en pliktdebatt som må gjennomføres, men resultatet er allerede gitt: Kvotemeldingen var faktisk regjeringens eksamen på hva den vektlegger for Finnmark og videre sørover langs kysten. Regjeringen har, slik Pasientfokus ser det, lagt lite i potten for livskraft på kysten.

Pasientfokus er valgt på Stortinget for Finnmark, og mitt mandat er å snakke finnmarkingenenes sak. Det gjelder om det er snakk om fødeavdelinger, eller – som i dag – om det er snakk om kvotemeldingen.

Jeg er født i Vardø og oppvokst i Kiberg, og jeg har mange års erfaring fra jobb i fiskeindustrien. Vardø er en by med en sterk fiskerihistorie. Krisen i norsk økonomi i mellomkrigstiden gikk ut over fiskeriene i Vardø og på kysten av Finnmark, og jeg skal nå si noen ord om det.

I 1938 aksjonerte fiskere fra Vardø for at fiskere fra Finnmark og sørover skulle få hånd om omsetningen av egen fangst. Jeg er blitt fortalt at fiskerne på den tiden fikk betalt per fisk. Fiskekjøperne mente at når fisken var liten, måtte 120 fisker regnes som 100 fisker. Det fikk betegnelsen «storhundre». Fiskekjøperne hadde makten, de telte raskt – atten, nitten, titten, tyve – og dette ble en skrekkenes prissetting for fiskerne, de tapte penger. Vardøværingene protesterte på dette systemet, akkurat som de protesterer i dag.

På 1930-tallet ble det nedsatt en egen råfiskkomité i Norges Fiskarlag. Målet var å stabilisere fiskeprisene med minstepris på fisk. Vardø Faglige Fiskarlag skrev et opprop til alle fiskerne i Finnmark om driftsstans, og oppropet lød: Aksjonen iverksettes for å framtvinge en annen ordning til beskyttelse av minsteprisavtalen. Skal aksjonen lykkes, må alt fiske i alle fjorder og fiskevær innstilles, da det nå gjelder hele vår eksistens.

Protestene ga umiddelbart resultat, og våren 1938 kom en midlertidig lov om beskyttelse av minsteprisen mellom fiskere og kjøpere, og råfiskloven av 1952 ble en milepæl for fiskerinæringen.

I dag diskuterer vi altså kvotemeldingen, som har satt sinnene i kok i Finnmark, i Vardø og langs store deler av kysten sørover. I morgen, når vi skal votere, sten-

ges flere av havnene av fiskebåter og slipper ingen verken ut eller inn.

Regjeringen og de fire forlikspartiene ser ut til å mene at forliket er godt. Med respekt å melde mener jeg at fiskerinæringen og kysten selv er mer habil til å mene om den fiskeripolitikken som nå er staket ut, er bra for dem. Det er iallfall ingen rungende applaus fra de fiskerne vi har snakket med. Fiskeriminister Sivertsen Næss skal dra til Finnmark og Vardø for å forklare dagens vedtak. Jeg tenker at når et vedtak må forklares til fiskerne, er man ute på en aldri så liten rotur. Det jeg lurar på, er om de ror med krumstemning eller med jolle. Det får vi se etter hvert.

Jenny Klinge (Sp) [14:04:47]: Langs heile kysten vår er det tradisjon for å bruke havet både til matauk og til næring. Plukkar vi vekk forholdet til fjordane, havet og fisken frå den norske folkesjela, er det ikkje lenger den norske folkesjela vi talar om. Det handlar om identitet, ja, men det handlar naturlegvis også om inntektsbringande aktivitet og levemåtar.

Derfor er ei kvotemelding, så kjedeleg det enn måtte høyrast ut for dei uinnvigde, av svært stor interesse for mange i dette landet – ikkje berre for dei som bur langs kysten, men også for dei som bur andre plassar i landet, og som likevel har arbeidsplassen sin på sjøen, og for alle som er opptekne av å ta vare på norske arbeidsplassar og sikre skatteinngang til å oppretthalde velferdssamfunnet vårt.

Vi i Senterpartiet har saman med vår regjeringskollega Arbeidarpartiet vore svært opptekne av at vi i arbeidet med denne stortingsmeldinga om kvotepolitikken framover skulle søkje breie fleirtal på Stortinget. Målet er at næringa skal ha gode rammevilkår og tryggleik for både drift og investeringar framover. Då er det faktisk nesten ingenting som slår føreseielegheit basert på breie politiske kompromiss. Det inneber at partia har både teke og gjeve, også vi i Senterpartiet. For somtid er det at ingen er heilt fornøgd på kort sikt, det største bidraget til at flest mogleg blir fornøgd på sikt.

Eg ser det som svært positivt at einigheita mellom regjeringspartia og Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre også slår fast eit felles mål om å ta vare på havressurslova, deltakarlova og fiskesalslagslova, som er dei tre sentrale lovene norsk fiskeripolitikk byggjer på. Eg håpar organisasjonane har opplevd prosessen som god, sjølv om nokre krevjande tema har vorte landa til fordel for nokon og til ulempe for andre. Ikkje minst håpar eg at fiskerinæringa i stort no føler dei kan puste letta ut med tanke på framtidig stabilitet og rammevilkår som kan gje framtidstru.

Dess meir representanten Knag Fylkesnes svartmålar forliket og talar ned aktiviteten og fiskarane i dei delane av fiskeflåten han sjølv meiner er verdilaus, dess

meir tydeleg blir det at det breie kompromisset vi har fått til i Stortinget, er ei klok landing. Ein får seg til å seie at det blir skrive eit mørkt kapittel i kystens historie i dag, og at vi vender kysten ryggen. Representanten Jørgensen frå Raudt svingar seg ned til dei same låge retoriske djupnene. Eg vil gjerne høyre kva slags avgrensing både Sosialistisk Venstreparti og Raudt har på omgrepa «kysten» og «fiskarar».

Representanten Hansson frå Miljøpartiet Dei Grøne kritiserer fleirtalet for det han kallar ein konservativ politikk, noko dei som blir utsette for endringar framover, nok vil vere ueinig i. Men ja, det skal ikkje gjerast brå vendingar i kvotepolitikken, og av ein god grunn: Fiskeripolitikken vår er resultat av ein vanskeleg og ganske så vellukka balansekunst over tid, og då er det ikkje eit hardt rykk i lina som er tingen. Tvert imot er det kloke, gjennomtenkte justeringar, som vi får til i dag.

Rune Støstad (A) [14:08:03]: Norge er et lite land, men vi er en stor havnasjon med rike fiskeressurser. Fiskerinæringen er en av våre aller viktigste næringer som gir mange arbeidsplasser og store inntekter til fellesskapet. Da er det viktig med forutsigbarhet for næringen og at det er bred oppslutning om de viktigste tiltakene i fiskeripolitikken. I dag sikrer vi begge deler.

Stortingsmeldingen om folk, fisk og fellesskap følger opp flere viktige punkter i riksrevisjonsrapporten fra 2020, som pekte på at utviklingen gikk i feil retning. Nå sikrer vi en mer rettferdig og forutsigbar fordeling av fiskeressursene våre, til beste for kysten og fiskeriavhengige lokalsamfunn.

Vi legger til rette for at vi også i framtiden skal ha en variert flåte med både små og store båter, med både en kystflåte og en havgående fiskeflåte. Vi sikrer med dette mangfold i fiskeflåten, og vi sørger for bosetting, aktivitet og arbeidsplasser – også i industrien på land.

Vi følger opp Riksrevisjonens anbefaling om å legge bedre til rette for kystflåten. Vi øker kvotegrunnlaget, og det blir innført eierskapsbegrensninger. Det er et godt føre-var-prinsipp som vil hindre en utvikling der kvotene samles på for få hender.

Sammenslåingsordningen skal bidra til bedre lønnsomhet og økt sikkerhet for sjarkflåten. Den minste kystflåten skal fortsatt ha en spesiell rolle for bosetting, bearbeiding og sysselsetting i kystdistriktene. Den minste flåten er også svært viktig for å rekruttere nye inn i næringen.

For dagens regjering er det en hovedoppgave å føre en politikk som bidrar til arbeidsplasser, bosetting og god velferd over hele landet. Denne stortingsmeldingen er et viktig grep i det arbeidet fordi vi legger til rette for flere helårige arbeidsplasser, mer aktivitet og spredt bosetting langs kysten i hele Norge.

Et bredt flertall slutter seg i all hovedsak til det regjeringen har lagt fram. Sammen har vi funnet gode og balanserte løsninger som kan stå seg over tid. Det gir næringen en etterlengtet forutsigbarhet.

For meg som nytt medlem i næringskomiteen og innlending har dette virkelig vært et hurtigspor for innføring i norsk fiskeripolitikk. Jeg vil takke alle samarbeidspartiene for en god og tillitsfull behandling i komiteen. Dette er en god dag for folk, fisk og fellesskap.

Geir Inge Lien (Sp) [14:10:59]: Kvotemeldinga har nok mange kompromiss i seg, men ho er landa breitt. Det er viktig for at ho skal stå seg over tid, over regjeringar, og for at ein skal skape stabilitet, slik at ein slepp ei kvotemelding 3.0.

For oss i Senterpartiet er det utruleg viktig å ha ei variert fiskeriflåte, frå dei minste til dei store. Det ivaretek ei god leveranse til landindustrien og ikkje minst ivaretek det interessene til nasjonen vår. Stabilitet legg opp til mindre behov for strukturering, og at meldinga tek opp i seg lovverket, med havressurslova, fiskesalslagslova og deltakarlova som viktige lovverk som skal fortsette, er utruleg viktig. Det at strukturkvotane skal tilbake til dei flåtegruppene dei kom frå, er òg utruleg viktig. Då ligg det fast.

Eg må seie at når eg høyrer på SV og Raudt, vert eg litt forundra, for det er òg utruleg mange fiskarar som jobbar om bord i større fartøy, som reiser ut på havet, kjem inn att til kysten og leverer fisk til samfunna våre. Det er viktig at vi ser alle. Det er eit totalbilde som må sjåast breitt. Vi har over 10 000 fiskarar, eit tal som har vore stabilt i lange tider no. Eg meiner denne kvotemeldinga vil leggje opp til at det held fram.

Vi kan ikkje forvente i dag at alle aktørar i næringa er fornøgde med avtalen, verken i nord, i sør eller i vest, men at det vart ei så brei politisk einigheit, er nok alle i næringa veldig glade for. Det er avgjerande med brei politisk forankring for å sikre føreseielege og stabile rammer for den enormt viktige næringa som fiskerinæringa er.

I Møre og Romsdal, der eg kjem frå, har vi ei sterk og variert fiskeriflåte, det same som vi ser elles langs kysten, som gjev arbeidsplassar til mange og mat til endå fleire. Einigheita om kvotemeldinga legg grunnlag for at fiskerinæringa i vårt fylke og i andre fylke framleis vil vere ei svært viktig og leiande næring for heile Noreg.

Heilt til slutt ønskjer eg å seie at det som òg vert viktig når ein snakkar om å lande at båtane kan kome inn til hamna, er at vi byggjer gode hamner og gode farleier rundt om, at vi imøtekjem at det har vorte større båtar. Det vert utruleg viktig, både frå Finnmark i nord og heilt til sør, slik at vi kan få fisken inn, og at vi kan få han inn langs heile kysten.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:14:13]: Enigheten om kvotemeldingen fører til at endringene i fiskeripolitikken ikke er store. Det er kanskje nettopp det som er viktig for å sikre næringen forutsigbarhet, sånn at man kan foreta investeringer og utvikle den fantastiske næringen for framtiden.

Jeg vil bare få kommentere til representanten Skjær-an, som mente at høyresidens kvotemeldinger ikke var gode nok: Enigheten i denne kvotemeldingen er som nevnt i stor grad en videreføring av forrige kvotemelding, hvor man i stortingsbehandlingen sist påpekte en del forhold som måtte jobbes videre med. En del avklaringer med tanke på Riksrevisjonens undersøkelser ble også kvittert ut. De tre ministrene fra Arbeiderpartiet som har jobbet med kvotemeldingen, har hatt noe de foregående ministrene manglet: De har hatt en konstruktiv opposisjon å forholde seg til. Det hadde ikke de foregående ministrene.

Jeg vil så kommentere en del av de andre tingene som ikke har blitt debattert i saken. Det fokuseres veldig mye på tredjelandskvoter, men samfiskeordningen mellom fartøy med samme eier i lukket gruppe under 11 meter ble vedtatt avviklet i behandlingen av den forrige meldingen, med en overgangsperiode for å se på andre løsninger for å bedre inntektsgrunnlaget for denne fartøygruppa. I denne kvotemeldingen foreslår regjeringen en sammenslåingsordning der en eier av to fartøy kan slå sammen to kvoter og fiske den samlede kvoten fra ett fartøy, såkalt ID-kvoteordning. Det er en løsning flere langs kysten har foreslått, og er i realiteten en strukturordning for lukket gruppe under 11 meter uten kostnad, men er reversibel ved at opprinnelig ID på kvote fortsatt beholdes. Det er et lite paradoks at denne løsningen foreslås av en regjering bestående av Arbeiderpartiet og Senterpartiet, som begge i utgangspunktet er mot struktur i denne fartøygruppa. Vi er positive til denne ID-løsningen og støtter selvfølgelig det.

Fremskrittspartiet har i denne behandlingen gått med på å gjeninnføre hjemmelslengde som gruppeinndeling og at den dynamiske trålstigen og sildestigen gjeninnføres. Det er noe en samstemt næring har gitt uttrykk for at de ønsker tilbake, så i stor grad er dette en videreføring av retningen som ble lagt i forrige kvotemelding, med unntak av reversering av hjemmelslengde, trål- og sildestige.

Det er også veldig mange andre gode momenter i enigheten, bl.a. det med å gjennomgå strukturkvoteordninger, forbedre leiefartøysordninger, sånn at det blir enklere å få utvidet tiden ved bygging av større fartøy, og ikke minst – som opposisjonen løftet inn i forhandlingene – nullvisjon og HMS for å sikre fiskerne bedre. Vi har ingen fiskere å miste.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:17:30]: Situasjonen for mange fiskeriavhengige kommuner i Nord-Norge er preget av nedgang i folketall og kritisk mangel på fagfolk innenfor mange yrker. Innretningen av fiskeripolitikken er sjølsagt viktigst. Havressursloven har et tredelt formål, hvor ett av dem er å medvirke til å sikre selssetting og bosetting i kystsamfunnene. Bærekraftig ressursforvaltning og lønnsomhet er ivaretatt – ja, lønnsomhet er overopppfylt for deler av flåten. Det har gått for langt i å satse på de få. Derfor kom Riksrevisjonen med skarp kritikk av fiskeripolitikken i årene 2004–2018 i sitt dokument. Konklusjonen var at flere fiskeriavhengige kommuner har fått redusert fiskeriaktivitet.

Hva skal styrke disse kommunene hvis det ikke er større fiskeriaktivitet, altså flere folk i arbeid med fisk? Ny regjering og ny politikk var parolen til opposisjonen så sent som i juni 2021. Politikk er å prioritere. Det er å prioritere økt vekt på lokalsamfunn. Hvis ikke vi gjør det, vil grunnrenteskatten til staten kunne bli en realitet også på villfisk, fordi det blir en konsentrasjon av kvoter hos de få og for liten aktivitet i samfunnene.

Utfordringene er enorme, ikke minst i Nord-Norge. Sist gang jeg var på Varangerhalvøya, ble vi presentert et behov for 400 mennesker i netto tilflytting hvert år til de fem kommunene Vadsø, Vardø, Båtsfjord, Berlevåg og Nesseby. Hvordan skal en klare det uten at en tar fatt i fiskeripolitikken?

Innstillinga som behandles i dag, innebærer dessverre ingen ny retning i fiskeripolitikken – sjølsagt ingen ny retning når regjeringa inngår forlik med Høyre. Det er sterkt å oppleve for oss som har brukt en del tid for bedre å forstå hva som trengs av nye tiltak for folk i de fiskeriavhengige samfunnene.

Sammen med representanten Geir Adelsten Iversen har jeg fremmet forslag nr. 20, hvor det foreslås «å avsette en viss prosentandel av totalt tillatt fangst (TAC) av alle fiskeslag til uomsettelige distriktskvoter som tildeles av Fiskeridirektoratet og forvaltes av de fiskeriavhengige kommuner».

Det er et viktig forslag. Det er et forslag som skal ta tak i nettopp utviklingen av de fiskeriavhengige samfunnene, hvor det har vært en kritisk nedgang i folketallet, og hvor det er en kritisk mangel på fagfolk fordi den økonomiske aktiviteten er for lav.

Vi foreslår videre: «Regjeringen fremmer en årlig regnskaps- og budsjettmelding til Stortinget om resultatet av kvotefordelingen i henhold til havressurslovens formål» – altså få en oppfølging.

Det er viktig at denne diskusjonen fortsetter.

Irene Ojala (PF) [14:21:12]: Det oppfattes av mange fiskere som at det er dårlige tider i Finnmark, og at de

går en vanskelig tid i møte. Ifølge Fiskeridirektoratet var det i 1990, dvs. det samme året som torskefisket nord for 62. breddegrad blir lukket, 27 518 fiskere i Norge. I fjor var det 10 803. I 1990 var det 17 390 registrerte fiskefartøy i Norge, og i fjor var tallet 5 500. En del av denne struktureringen har vært nødvendig for å bedre lønnsomheten i næringen, men nå er det faktisk nok.

Det er noen på Stortinget som har sagt til meg at det har vært mange gode år for fiskerne i Finnmark, man har jo hatt krabbekvoter og andre kvoter, og at det nå er finnmarkingenenes tur til å ha litt dårligere tider når det gjelder inntekter. Er det sånn at hvis man har hatt sju gode år med inntekter, så skal vi være med på å gi folk sju dårlige år? Er det det som er Stortingets jobb?

Vår plikt på Stortinget er å sikre at fiskerne også i dårlige tider velger å bo fast i Finnmark med helårsvirksomhet. På den måten styrkes kystsamfunnene med alt dette innbefatter. De som bor fast i Finnmark, sikrer norsk suverenitetshevdelse i en urolig tid. Derfor må vi ta vare på Finnmark på en annen måte nå enn det har blitt gjort tidligere.

I stortingshøringen i januar var det flere høringsinstanser som uttrykte skuffelse over at pliktsystemet ikke var en del av kvotemeldingen. I mange år var ikke mangel på fisk til landindustrien fra pliktrålerne et problem, siden vi fikk store leveranser fra russiske trålere. På grunn av at torskekvotene er lavere, slik at mange i åpen gruppe, f.eks. i Vardø, var ferdig med kvoten allerede i mars i år, sier det seg selv at noe er galt. Dette får konsekvenser for fiskerne, for landindustrien og for økonomien i kommunen.

Fiskerne er skuffet over at meldingen ikke problematiserer pliktsystemet, og synes faktisk det er ureddelig at man er nødt til å vente og komme tilbake til det på et senere tidspunkt.

Hurdalsplattformen er det mange som har vist til. Regjeringen har ikke levert i tråd med sin egen hurdalsplattform. Kystfiskere og kommunepolitikere er faktisk forbannet. Det betyr at distriktskvoteordning for å kompensere for et pliktsystem som ikke fungerer, er på sin plass for å sikre råstoff til landindustrien. Distriktskvotene må knyttes til konkrete kommuner, og de må være uomsettelige, slik Smith-utvalgets innstilling foreslo, og som den tidligere Arbeiderparti-styrte regjeringen, fra 2005 til 2013, ikke fulgte opp.

Pasientfokus er uenig i regjerings fordeling av strukturgevinsten og mener at modell 2 er den riktige, fordi modell X egentlig hører til Norges Fiskarlags foreslåtte modell, som vil føre til en ytterligere strukturering.

Ingrid Fiskaa (SV) [14:24:18]: Fisken i havet har alltid vore grunnlag for arbeid, liv og lokalsamfunn langs kysten vår. Viss me forvaltar han klokt, er fisken ein

evig ressurs som kunne fortsett å gje framtidshåp og arbeid. Føresetnaden er at den viltlevande fisken er vår felles eigedom. Sånn har det vore, og sånn blir det sagt at det skulle fortsetja, men meir og meir har dette blitt til ord, langt frå verkelegheita. Meir og meir har retten til å fiska blitt ein eksklusiv rett for den kapitalsterke. Ungdom blir ståande igjen på kaikanten fordi dei ikkje har dei millionane i eigenkapital som er inngangsbilletten til fisket – til det som blir sagt å vera vårt felles hav.

Kystfiskeflåten, den mest miljøvenlege og industrivenlege delen av fiskeflåten, tapar andelar med følgjande utarming av lokalsamfunna. Dei minst gjeldstyngte båtane og fiskarane blir skvisa ut. Vinnarane er penge-makta, oftast plassert langt sør og langt frå dei store fiskebankane. Kjøp og sal av retten til å fiska er å gje ressursane frå fellesskapet til nokon få. Fordelinga, eller struktureringa, har forsterka overføringa av makt og ressursar til stadig færre hender. Denne kvotemeldinga var sjansen til å snu utviklinga. Forventninga til eit sterkt raud-grønt fleirtal etter stortingsvalet i 2021 var at det endeleg skulle vera kysten sin tur. Endeleg skulle ungdommen, kystsamfunna og den lokale fiskeindustrien få sin rettmessige del av fisken. Dei mange som trudde at Arbeidarpartiet og Senterpartiet skulle stå ved orda sine, er skuffa og sinte i dag – med rette.

Samtidig som me behandlar fordeling av fisken, behandlar Stortinget òg planen for å styrkja Forsvaret og forsvarsevna. Om det ikkje er grunnlag for busetjing av arbeid langs kysten, og då særleg i Nord-Noreg, kan me sjå langt etter ei styrkt forsvarsevne. Forsvarsevne og beredskap er avhengig av at det bur folk i nord som kjenner geografien og havet. SV er sinte og skuffa i dag, men det er ingenting mot det raseriet me ser langs kysten i nord. Det er håpløst, og me gjev oss ikkje.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [14:27:25]: Jeg var i det forrige innlegget inne på at mange kystfiskere ikke hadde fisk å fiske, mens trålerne fisker på yttersiden. Jeg skal utdype det litt mer. I fjor hadde vi et veldig godt år for åpen gruppe, bl.a. fikk de lov til å fiske rundt 30 000 tonn. I år gikk den kvoten ned, og det skjønner man jo, for det hadde vært et overfiske i havet. Kvoten ble da satt til 12 000 tonn, og det er ikke nok til at man klarer å forsvare de renter og avdrag man har på både hus og hjem, flåte, båt eller hva det skulle være. Situasjonen er nå relativt dramatisk for mange, spesielt for mange av de unge som har trodd at de kanskje kunne satse på fiskeri, og at de skulle kunne få et bra liv. Håpet deres nå er at man får mer fisk. Jeg håper at ministeren klarer å finne noen tusen tonn som hun nå kan omfordele raskest mulig, slik at man kommer seg over kneiken.

Jeg vet at det er ting som skjer i fylket mitt. Det er et voldsomt sinne ute blant fiskere. Det sinnet går direkte

mot regjeringen. Det er mot alt som skjer nå – usikkerhet, redsel og alt dere kan tenke dere. Nå mobiliseres det for aksjoner. Det er klart det er langt å reise til Oslo, komme hit til Stortinget og stå på utsiden og rope, så det gjøres i Finnmark nå. Det skjer i morgen, har jeg skjønt. Det er i Hammerfest, Honningsvåg og Vardø. Jeg tror ikke det blir særlig hyggelig for mange, men mobiliseringen er stor. Jeg vet også at det mobiliseres fra de samiske organisasjonene for å se på hva slags rettigheter folk i Finnmark har – om de har rett til å fiske, om de kan fiske, alle de tingene Smith-utvalget har vært med på å ta opp – så ting kommer til å skje. Det er ikke slutt. Derfor ber jeg om at de manglende opplysningene vi tydeligvis har fått, vi som bor i Finnmark, blir gjort noe med. Jeg håper derfor at man kan utsette saken, sende den tilbake til næringskomiteen og ta en gjennomgang for å se om man kan finne bedre løsninger enn det man har funnet til nå.

Geir Jørgensen (R) [14:30:51]: Det er ingen ting i veien med folk. Det bør vi begynne å lære oss også i nasjonalforsamlingen. Det er ingen ting i veien med virkelighetsforståelsen til de fiskerne og de næringsutøverne som i morgen har lovet å blokkere flere havner i Finnmark, på grunn av det som ble det politiske resultatet av forhandlingene om kvotemeldingen. Det er heller ingen ting i veien med alle dem som arbeider i havfiskeflåten eller på trålerne. De som forsøker å angripe Rødt for akkurat det, bør sette seg inn i vår politikk. Vi har stått på for arbeidsfolk i havfiskeflåten – la det ikke være noen tvil om det.

Nå er vi imidlertid i en situasjon, slik også regjeringspartiene snakker om, der vi er nødt til å prioritere. I tiden framover, med lave fiskekvoter, er det noen som ikke kommer til å klare seg i fiskerinæringen, og det er de mange unge vi finner i åpen gruppe, som ikke har kapital, og som med lave torskekvoter mest sannsynlig ikke noen gang kommer til å klare det. De vil forsøke seg i næringen, men de kommer mest sannsynlig bare til å være der i kort tid.

Det er heller ingen ting i veien med velgerne. Det bør vi også merke oss. Det er ikke mer enn tre år siden representanter fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet var ute i distriktene for å love ny giv i primærnæringene, i næringspolitikken, som er helt avgjørende for bosettingen. Vi har hørt daværende fiskeripolitisk talsperson i Senterpartiet Geir Adelsten Iversen snakke om hvordan fiskekvotene skulle tas tilbake. Dette var Senterpartiets offisielle politikk på et tidspunkt. Vi hørte tidligere fiskeriminister Cecilie Myrseth markere seg som en fiskeripolitisk uredd stemme. Til Nationen sa Myrseth i 2021 at det nå var kystflåtens tur. Nå får vi en helt annen politikk, og da er det ikke å svinge seg ned på retorisk lavmål å ta tak i det. Det er som sagt ingen ting i veien med folk.

Presidenten [14:33:16]: Presidenten oppfatter det slik at foregående taler, representanten Geir Adelsten Iversen, framsatte og tok opp et forslag om å sende saken tilbake til næringskomiteen, etter forretningsordenen § 41.

Forslaget om tilbakesendelse vil bli votert over i morgen kl. 15. Da er det presisert.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [14:33:56]: Det har i dag vært henvist mye til det fylket jeg kommer fra, og som tre av de andre representantene her kommer fra – Finnmark. Jeg bor hjemme i et fiskevær som heter Kjøllefjord, hvor vi har tro på framtiden. Der har vi nå fått framlagt en kvotemelding som har en endringsretning, og som går i retning av mer til kystfiskeflåten og mer til åpen gruppe. Det var ønsket fra oss. Kanskje vi hadde ønsket det sterkere, men vi skal finne gode kompromisser.

Det vi ser i Kjøllefjord, er at det nå skal bygges moloer som skal beskytte havnen vår og legge til rette for mer bearbeiding. Det skal investeres for 240 mill. kr fra statens side for at vi skal få en bedre havn, og for en bedre framtid for et fiskeriavhengig samfunn. Det vi også ser, er at det investeres i industrien i Kjøllefjord, med 150 mill. kr i et nytt fiskebruk. For åtte år siden var vi selv med og investerte i et nytt fiskebruk fordi det skal være et konkurransekraftig og bærekraftig samfunn. Vi skal bygge samfunn, og det gjør vi med en kvotemelding for folk, fisk og fellesskap.

Tredjelandskvoten kan tolkes forskjellig. Det hører vi på representanten fra Fremskrittspartiet og representanten fra Venstre – man vil gjerne gi alt til havfiskeflåten. Det ser vi i dag, når Fiskebåt skriver at alt skal til havfiskeflåten. Det er ikke sånn vi i Arbeiderpartiet tolker prioriteringene. Vi har også havressursloven å forholde oss til, og vi har en statsråd som kommer fra Finnmark. Hun vet hva det vil si å bo i et fiskeriavhengig samfunn, og hva det vil si å skape bærekraftige samfunn og sysselsetting, slik det står i havressursloven. Det har jeg tillit til, det har vi i Arbeiderpartiet tillit til, og derfor har vi også landet et godt forlik med slike formuleringer.

Vi kan heller ikke tegne fisk, men når det gjelder fiskeressursene våre, har vi den beste forvaltningen i verden, som vi gjør i fellesskap. Vi har forskere som gjør at vi ikke fisker havet tomt, sånn at vi har en evigvarende ressurs som tar vare på det samfunnet jeg kommer fra. Jeg er ikke redd for stemmefiske, jeg står trygt og godt i dette, sammen med mine partikamerater. Vi skal levere, sånn at vi kan høste av ressursene i framtiden. Vi skal ha trygge og gode havner, som det nå investeres i – også i Vardø, som det ble henvist til. Vi skal bygge gode samfunn i nord, og da trenger vi helhetlige løsninger.

Willfred Nordlund (Sp) [14:36:50]: Når man som saksordfører alltid prøver å være sist, er det en fare for

at man får andre etter seg, sånn som nå, og jeg tror ikke jeg kommer til å rekke innom alt heller.

Når man skal lande en enighet om fordelingen av en ressurs – spørsmål som dem vi diskuterer i dag – må man overordnet klare å ta høyde for når ressursene er på både høyt og lavt nivå, altså at det er mye fisk og lite fisk. Det er situasjonen nå, når man har en ganske heftig kvotenedgang, særlig når det gjelder torsk, mens andre arter øker på den andre siden. Man ser at de som med rette har sett muligheten til å delta i fiskeriene, kanskje synes det er veldig krevende nå. Jeg har ingen vanskeligheter med å forstå det, men det har også bakgrunn i at antall fiskere i Finnmark har økt, og i særdeleshet i åpen gruppe.

Jeg var i mitt hovedinnlegg inne på at jeg tror det er flere som med fordel kan lese alle tabeller, statistikker og svar komiteen har fått underveis i behandlingen av saken. Det er et meget omfattende arbeid og dokument jeg tror kan gi noen og enhver en liten aha-opplevelse. Likevel ender vi opp der at noen synes de har fått for lite, og noen synes de har måttet gi for mye, og det vil alltid være resultatet når vi snakker om en begrenset ressurs.

I debatten har det gått igjen – uten at jeg skal bruke de samme ordene – at man viser til at folk langs kysten er skuffet. Det er både–og, for jeg har snakket med begge sider – både de som er skuffet, de som synes de har gitt for mye, og de som synes dette er greit. Sånn vil det nødvendigvis måtte være. Overordnet har det for Senterpartiet vært viktig at vi skulle bidra til en stabilitet, vi skulle avklare disse spørsmålene, og vi måtte få på plass eierskapsbegrensninger med tanke på føre-var-prinsippet. Vi har fått gjeninnført trålstigen, som sikrer den minste flåten. Vi har fått omfordelt de delene av kvotene som har gått oppover i systemet innad i kystgruppen. Vi har avsluttet debatten om grunnrente i fiskeriene. Vi har klart å få på plass et arbeid knyttet til å se på hvem det er som skal prioriteres, og hva åpen gruppe skal være i framtiden. Summen av dette legger grunnlaget for at det skal være muligheter og vekst i Finnmark, i Troms, i Nordland, i Trøndelag, på Vestlandet, i Møre og Romsdal, i Rogaland, videre gjennom Agder og helt til Innlandet, som faktisk også har en registrert fisker, nord for 62. grad i åpen gruppe.

Overordnet er dette en avtale som står seg, og som vil gi muligheter framover. Debatten kommer til å fortsette i tiden som kommer, om tema som ikke har vært behandlet i denne meldingen nå.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:40:01]: Eg vil fortsetje der komitéleiareren og saksordføraren sleppte etter sitt gode innlegg. Eg vil nesten våge å påstå at det mest negative som har skjedd i salen i dag for Kyst-Noregs framtid, er den heilt einsidige og meiningslause svartmålinga av eit breitt politisk kompromiss, som ikkje er politikken

til høgresida som er tvunge gjennom. Tvert imot: Det er eit kompromiss der eit fleirtal av representantane som står bak det, høyrer til den politiske venstresida og har funne eit kompromiss saman med parti på den andre sida av midtstreken.

Det å framstille dette som at det finst ei eller anna høgreside som er i lomma på kapitalkreftene, og som overkøyrer Kyst-Noreg, blir for meiningslaust for meg. Her har ein funne balanserte kompromiss, og det ligg inne konkrete grep i denne løysinga som styrkjer dei minste fartøya, den minste sjarkflåten, både med å gjeninnføre trålstigen og med intern omfordeling i kystgruppene, osv.

Til dette biletet av at det no blir svart på kysten – bl.a. representanten Fiskaa var inne på nokre veldig pagnyriske skildringar av kor mørkt det no blir på kysten: Nei, det blir ikkje det. Som representanten Rafaelsen peikar på, er det optimisme og satsing i Finnmark. Eg kjem sjølv frå Nord-Vestlandet, der det er rekordtilstrøyming av ungdom til fiskeria, og tru det eller ei: Det er fiskarar også i havfiskeflåten. Det er ungdommar som søkjer seg dit, det er ungdommar som tek fagbrev som fiskarar, som finn seg gode, langsiktige arbeidsplassar. Dei er ikkje lenger nokon – nær sagt – utskot og raringar som vil noko som høyrer fortida til. Tvert imot: Det er dei som vil mest, som har mest tru på framtida, som gjerne vil bu ute i eit lite bygdesamfunn og ha seg jobb som fiskar. Det blir fleire av dei, dei satsar, dei vil noko. Eg trur ikkje dei kjenner seg igjen i denne forferdelege svartmålinga over korleis kapitalkreftene no overkøyrer kysten.

Tvert imot: Vi skal ha trua på kysten, vi skal vere stolte over at vi har ei fiskerinæring i Noreg som er så variert som ho er, som er så godt forvalta som ho er, og som er så mangfaldig som ho er – og der no alle delar av næringa og alle dei ulike fartøysgruppene faktisk får mogleghet til å utvikle seg og satse vidare.

Eg vil seie tydeleg frå her: Eg har trua på kysten, eg har trua på fiskerinæringa, og eg trur vi skal vere veldig forsiktige med å stå i denne salen og drive med heilt meiningslaus svartmåling om nokre mystiske kapitalkrefter som overkøyrer kysten, når det her blir inngått eit kompromiss der eit fleirtal av representantane til alt overmål tilhøyrer den politiske venstresida.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:43:10]: Sidan eg blei fiskeripolitisk talsperson i SV, har det vore sju statsrådar. Eg vil seie at det er to statsrådar som har klart å drive politisk styring. Det er Per Sandberg og Odd Emil Ingebrigtsen. Eg har vore djupt ueinig med det dei hadde av politisk styring, og retninga dei hadde, men dei klarte i alle fall å setje kurs.

Det slåande med denne meldinga, er at det er kontinuitet. Det er heilt riktig som Strifeldt sa: Det er kontinu-

itet med denne og den førre meldinga, men det som manglar, er politisk styring. Den manglande evna til politisk styring når det er ein klar føremålsparagraf i havressursloven og også deltakarloven om kva ein skal bruke desse ressursane til, som Riksrevisjonen har sagt at vi har ein fiskeripolitikk som er i strid med, meiner eg er heilt utilgjeveleg. Ein er sett til å føre ein politikk, ein har eit program som peiker ei anna retning for politikken, ein har ei plattform som skal peike ei anna retning for politikken, ein har fotfolk som har stått på stand, delt ut løpesetlar om ei anna retning på politikken, men ein klarer likevel ikkje å justere det slik at ein kjem på riktig kurs igjen.

Til Bjørlo: Når det er opprør i alle dei mest fiskeriavhengige, fiskeririke kystsamfunna i dette landet – dei er i nord – da må jo det seie noko om det kompromisset ein har inngått. Det bør seie noko om det kompromisset Arbeidarpartiet og Senterpartiet har inngått. Da bør ein følgje Adelsten Iversen, som føreslår å sende dette tilbake til komiteen. Ein ting er å samle eit breitt fleirtal her på huset. Vi veit jo kva fiskeripolitikken er på høgresida. Vi trudde vi visste kva det var i Senterpartiet og Arbeidarpartiet.

Om målet er å skape ro i næringa, om det er det som er poenget, om målet her er å få ein politikk som er i samsvar med dei prinsippa vi har hatt for fiskeripolitikken i lang tid, så ta nå ein tur tilbake til komité. Støtt forslaget i morgon kl. 15, så kan ein få ei ordentleg behandling, som gjer at ein kan få ei samling. Det er det som er målet her. At det sit 169 menneske her og klarer å finte på plass ei eller anna einighet, er ikkje det som er målestokken. Spørsmålet er om vi klarer å vidareføre den arven vi har bygd denne næringa på, at det er støtte langs kysten for den politikken. Her ser vi at det er opprør der det er mest viktig for folk å ha fisk som næring, og så skal vi sitje og klappe kvarandre på skuldrene for at det var ein god dag på jobben. Nei, det går ikkje.

Willfred Nordlund (Sp) [14:46:32]: Det er nødvendig å ta ordet til slutt for protokollens og historiens del.

Det ligger en betydelig omfordeling i denne enigheten. Partiene har i varierende grad sagt at ressursfordelingen skal ligge fast, eller i hovedsak fast, eller åpne for større omfordelinger. Hvis vi sammenligner med året i år, vil den enigheten som ligger på bordet, medføre en reduksjon for trålfisket etter torsk på 15,1 pst., mens i andre enden får åpen gruppe, som vi har snakket mye om i dag, en realøkning på 8,2 pst., og den minste flåten under 11 meter – sjarkflåten, som er viktig av flere hensyn – får en økning på 17,2 pst. De øvrige gruppene får en økning, mens konvensjonelle havfiskefartøy får en liten nedgang. Dette er også et bilde som står seg etter at man gjeninnfører trålstigen, sildestigen og hjemmels-

lengden, og er for så vidt helt upåvirket av diskusjonen om strukturtilbakefallets modellvalg. Det tror jeg er et viktig poeng.

Jeg skjønner at de som har foretatt investeringer, og særlig unge som står i en vanskelig situasjon fordi kvoten går ned for absolutt alle, skulle ønske seg mer. Jeg har ingen problemer med å forstå det, men vi må altså klare å lage et system som står seg både når kvotene går oppover, og når kvotene går nedover. De øvrige hovedprinsippene som også ligger i denne avtalen, som har vært viktige for Senterpartiet, har jeg allerede vært inne på.

Det er en gang slik at det finnes mange fiskeriavhengige samfunn langs denne kysten. Det er ikke fisk nok til å nå absolutt alle målsettinger – det er dessverre slik. Da må vi forsøke å prioritere og fordele dette på en rettferdig og hensiktsmessig måte, som bygger grunnlaget for dem det er mest avgjørende for. Det gjør denne enigheten i sum. Hvis man ser på landingsstatistikken over tid, har de nordligste landsdelene – og i særdeleshet Finnmark – økt denne andelen, mens de andre har gått ned. Det er i denne delen av landet fiskeriene betyr aller mest, men det betyr også veldig mye for oss som en samlet nasjon. Vi skal ha et system som passer fra Halden i sør til Pasvik i nord, der det må være fleksibilitet til å gjøre ulike vurderinger fortløpende.

Ordbruken om at det er utilgjevelig og at det mangler styring kjenner jeg meg ikke igjen i, og det vil jeg på det sterkeste avvise. At det er uenighet om hvor langt man ønsker å prioritere hit og dit, er en ok diskusjon å ha, men den bør i anstendighetens navn foregå på skikkelig vis. Denne debatten kommer nok til å fortsette.

Presidenten [14:49:33]: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:49:44]: Det er tydelig at saksordføreren har vore kreativ med kalkulatoren. Den vesle auken for open gruppe vi snakkar om her, frå det som var føreslått frå regjeringa, og det som kjem no, er altså ein halv prosent. Ein kan sikkert late som om det er mykje meir, med realauke osv., men det er altså ein halv prosent. Det er ikkje noko meir. Ein kan ikkje jukse. Dette er ikkje eit storhundre, for å seie det slik. Ein kan ikkje jukse til seg ekstra fisk berre fordi ein reknar litt annleis på kalkulatoren.

At havfiskeflåten har ein liten nedgang – ja, det er før denne setninga om tredjelandskvote. Det er jo det som set sinna i koki nord så til dei grader. Dette er store kvantum. Det var 12 000–13 000 tonn torsk – vi snakkar om i fjor – og eg har ikkje nemnt hyse og sei. Her snakkar vi om enorme verdiar, folkens, og det har da saksordføreren galant halde ute – tilforlateleg.

Willfred Nordlund (Sp) [14:51:03]: Jeg prøvde å avslutte på en skikkelig måte, men den muligheten fratok representanten Fylkesnes meg. Jeg skjønner at man er uenige om en del av de valgene som tas for å klare å skape en totalitet, men det er nå engang sånn at undertegnede ikke har utelatt noe som helst tall i seg selv her. For dem som måtte lure på hva 0,5 pst. ville betydd for i år, er det om lag 1 060 tonn. Hele komiteen har fullstendig oversikt over hva effektene vil være, gitt dette kvotenivået, gitt en nedgang på 20 pst. og gitt en kvoteoppgang på 20 pst.

Så til det siste, som dreier seg om forståelsen av det naturlig å prioritere disse berørte gruppene, som ligger i avtaleteksten: Den diskusjonen har vi hatt ganske grundig her i salen. Jeg opplever at alle avtalepartiene har en felles forståelse av hvordan det vil være, og så kan det være litt ulike vurderinger av hva det ville ha gitt i tonn hit og dit de enkelte år. For inneværende år, altså ubrukt tredjelandskvote fra i fjor, er det 2 843 tonn torsk og ett tusen to hundre og et eller annet hyse, der man foretok en særskilt fordeling på bakgrunn av det gjeldende fordelingsystemet som foreligger, der det var nødvendig å se på hvordan man skulle sikre den minste flåtens driftsgrunnlag. Med det nye systemet vil den minste flåten, altså i åpen gruppe, få den fisken uansett, og når det gjelder den lukkede gruppen under 11 meter, ville det være en betydelig økning sammenlignet med hva den fordelingen gjorde for inneværende år. Det må jo settes i sammenheng.

Jeg skjønner, basert på historien, at noen synes at denne prioriteringen kan gå for langt, men hensikten er at også havfiskeflåten skal tilgodeses i den fordelingen. Det finner flertallet helt naturlig nå når man også lager et nytt, grunnleggende system for fordeling.

Presidenten [14:53:00]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [14:53:04]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om en rask omstilling av en oppdrettsnæring i krise (Innst. 261 S (2023–2024), jf. Dokument 8:85 S (2023–2024))

Presidenten [14:53:23]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikkordskifte med inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

en, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Linda Hofstad Helleland (H) [14:54:04] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid om denne saken. Jeg vil også takke Miljøpartiet De Grønne for et forslag som har veldig mye bra i seg.

Havbruksnæringen er en viktig kyst- og distriktsnæring som bidrar til betydelige eksportinntekter. Høyre ønsker at vi som politikere skal sørge for å legge til rette for at denne næringen bidrar til å løse de globale utfordringene knyttet til matforsyning og mer bærekraftig matproduksjon.

Høyre mener at akvakulturnæringen fortjener anerkjennelse for sin innsats for bærekraftig vekst og innovasjon i en relativt ung næring. På noen tiår er den blitt en av Norges største eksportnæringer, og nå bør vi legge til rette for videre positiv utvikling og vekst.

Åpenhet og debatt om at veksten i næringen også har medført utfordringer knyttet til fiskevelferd og miljøpåvirkninger, er viktig. Likevel har jeg et behov for å understreke at næringen arbeider aktivt for å begrense fotavtrykk, produsere trygg sjømat og sikre god dyrevelferd. Det er ikke så ofte at det kommer frem i debatten.

Industrien har i løpet av de siste årene gjennomført betydelige investeringer i ny teknologi, innovativt før, oppgradert utstyr og utvikling av nye vaksiner og støtte til flere forskningsprosjekter for å utvikle en mer bærekraftig næring. Høyre er opptatt av at havbruksnæringen spiller en viktig rolle for sysselsetting og økonomisk vekst og utvikling av leverandørindustrien, spesielt i kystsamfunnene.

Det er viktig for Høyre å fremheve at havbruksnæringen bør være i frontlinjen for å møte de globale utfordringene relatert til matforsyning, og vi anerkjenner og støtter den innovative kapasiteten i næringen som skal bidra til matsikkerhet på en miljøvennlig måte. Forvaltningssystemer for akvakultur må gi sterke insentiver for bærekraftige valg som tar hensyn til biosikkerhet og miljø.

Jeg er veldig glad for at et flertall i denne salen – et bredt flertall bortsett fra Rødt – stiller seg bak Høyres forslag om at regjeringen i løpet av 2024 skal komme tilbake med en teknologinøytral miljøfleksibilitetsordning. Det vil motivere til å investere i mer fornybar teknologi og en mer bærekraftig næring.

Jeg håper også at den nye fiskeriministeren vil være veldig tydelig på at vi i løpet av noen få måneder vil se forslaget til ordning her i salen.

Runar Sjøstad (A) [14:57:27]: Vi har diskutert en stor og viktig næring i flere timer i salen i dag. Havbruksnæringen er også en av Norges aller viktigste næringer, som bidrar til arbeidsplasser, bosetting og ikke

minst verdiskaping langs hele kysten. Vi ser at eksportverdien på norsk sjømat aldri før har vært høyere. Samtidig vet vi også at medaljen har en bakside. Det siste halvåret har det blitt avdekket en rekke uakseptable forhold hos enkelte oppdrettsselskap i Norge. De siste måneders medieoppslag tegner et bilde av en næring som ikke klarer å bekjempe sykdommer, sår og død laks i egne merder i tilstrekkelig grad. Enkeltsakene er ikke nødvendigvis representative for en hel bransje, men vi ser en bekymringsfull utvikling når dødeligheten ligger altfor høyt, og sånn kan vi selvfølgelig ikke ha det. Det er derfor positivt at vi, med et bredt flertall i næringskomiteen, nå ønsker å se på muligheten for å sette en faglig basert øvre grense for dødelighet i sjøfarsen.

Oppdrettsnæringen skal drive med bærekraftig matproduksjon, hvor dyrene skal ha gode forhold før de havner på norske og utenlandske middagsbord. Det er næringens ansvar å følge regelverket, og det opplever jeg at de tar på aller største alvor. Mange selskaper ønsker å investere i ny teknologi som kan bidra til færre lus, mindre utslipp og bedre dyrevelferd, og det er vi nødt å legge til rette for.

Gjennom havbruksforliket gikk regjeringspartiene sammen med Venstre og Pasientfokus inn for en miljøteknologiordning. I ettertid har det blitt varslet en havbruksmelding, hvor regjeringen har ønsket å se på helheten i tillatelsessystemet før det etableres nye særordninger. Dette har vi hatt med oss når vi har behandlet forslaget fra Miljøpartiet De Grønne som nå ligger på bordet. Jeg er veldig fornøyd med at vi i næringskomiteen derfor har kommet fram til en bred løsning som slår fast noen prinsipper som kan ligge til grunn i en miljøfleksibilitetsordning for havbruk. Ordningen skal bidra til å redusere miljøavtrykket og lusepresset hos næringen, og samtidig må den være teknologinøytral.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Willfred Nordlund (Sp) [15:00:04] (komiteens leder): Oppdrettsnæringen er en næring som har stor betydning for landet vårt. Den bidrar til levende lokalsamfunn og arbeidsplasser langs kysten, og den står for stor og viktig verdiskaping og eksportinntekter. Jeg vil understreke viktigheten av at det er et bredt flertall som kan sende tydelige signaler om ønsket utvikling gjennom tilrådingen i komiteens innstilling.

Vi har i den siste tiden vært vitne til en rekke eksempler på fiskedød vi gjerne skulle ønske vi ikke måtte være vitne til. Det at noen ikke følger reglene, setter alle som gjør en skikkelig jobb i næringen, i et dårlig lys. Det er derfor viktig for Senterpartiet at vi kommer sammen politisk for å signalisere tydelige krav og forventninger

til næringen framover. Det handler om å legge til rette for en bærekraftig utvikling, en næring som balanserer økonomisk vekst og hensyn til miljø og dyrevelferd på en god måte.

I påvente av den varslede dyrevelferdsmeldingen, og ikke minst havbruksmeldingen som skal komme, mener jeg derfor det er klokt at man allerede nå signaliserer viktige standpunkt, bl.a. at dødeligheten må ned.

Et aktivt og nyskapende arbeid er helt nødvendig. Da må vi også legge til rette for at næringen har et godt rammeverk som stimulerer til nettopp dette. Det er da viktig at vi kan komme sammen om en teknologinøytral miljøfleksibilitetsordning som ivaretar anbefalinger fra havbruksutvalget. Disse kan bli viktige i denne sammenheng.

Selv om vi i dag kommer med tydelige signaler, er det nå engang sånn at vi også må se dette i en større helhet. Dyrevelferdsmeldingen og havbruksmeldingen vil være et riktig sted å ramme inn de øvrige problemstillingene på en helhetlig og balansert måte. Det fortjener næringen, og det kommer også til å skape grunnlag for videre teknologi, vekst og utvikling basert på den fantastiske kunnskapen – og ikke minst mulighetene – mange historisk har sett, og som de har brukt. Det er grunnlaget for bosetting langs kysten, og det kommer også til å være grunnlaget framover. Da må regelverket og mulighetene være der.

Sivert Bjørnstad (FrP) [15:02:33]: Det er bra at Stortinget nå går sammen og ber regjeringen legge fram forslag til en ny miljøfleksibilitetsordning i løpet av året. Det er forståelig at avtalepartene bak lakseskatten er skuffet, det er det for så vidt mange grunner til, men i denne sammenheng er det grunn til å være skuffet over at den delen av avtalen som omhandler miljøfleksibilitetsordningen, at den skulle legges fram i løpet av 2023, ikke har blitt fulgt opp. Det er klassisk regjeringsarroganse, og det er veldig uheldig. Vi får håpe at den nye fiskeri- og havministeren er bedre til å følge opp Stortinget enn hva den forrige var.

Dessverre er dette litt symptomatisk. I løpet av de siste to og et halvt årene har det i grunnen ikke skjedd så mye positivt for havbruksnæringen fra regjeringshold. Vi har ikke fått nytt regelverk eller ny politikk som legger til rette for vekst i næringen. Vi har ikke fått nytt regelverk eller politikk som legger til rette for bedre lønnsomhet, og vi har ikke fått noe som bedrer miljøpåvirkningen for næringen. Det eneste vi har fått, er lakseskatten, som fremdeles – snart to år etter at den ble varslet – framstår som helt i det blå for oppdretterne. Hva som skal skattes av, og hvordan normpriser på forskjellige kvalitetsprodukter skal fastsettes, vet ingen.

Det er ingen bakgårdsnæring vi snakker om. Vi snakker riktignok om en ung næring, men vi snakker også om Norges nest største eksportnæring, en næring som inkludert ringvirkninger står for en verdiskaping på over 75 mrd. kr i året, og som i fjor betalte 7 mrd. kr i selskapsskatt. Nettopp fordi det er en ung næring, bør staten som regulatorisk virksomhet forsøke å ligge foran og legge forholdene til rette for ytterligere vekst og verdiskaping. Det er mange måter å gjøre det på, og jeg skal ikke nevne alle her, men man kan i hvert fall gjøre det Stortinget nå for andre gang ber regjeringen om, nemlig legge til rette for en miljøfleksibilitetsordning som kan både skape vekst og gi mindre fotavtrykk. Det burde være et kinderegg for alle – kanskje bortsett fra Finansdepartementet, som garantert har innsigelser mot alt som er nytt, spennende og nyskapende.

Det er viktig at dette faktisk gjøres på en teknologinøytral måte. Det vil være lite verdt hvis vi får et forslag fra regjeringen som legger til grunn en snever tolkning av de punktene som vedtas her i dag. Det må være næringen selv som skaper løsningene, og staten – de regulatoriske myndighetene, altså oss – må legge til rette for at de kan lykkes. Sann vil vi alle lykkes.

Geir Jørgensen (R) [15:05:39]: Det er en stor utfordring for havbruksnæringen med den store dødeligheten og den dårlige dyrevelferden vi har sett dokumentert nå gjennom flere år, altfor mange ganger.

Det kommer av noe at dødeligheten er så stor, og det kommer problemer også for annet liv i de fjordene der oppdretten drives. Det kommer av en utstrakt bruk av lusegifter som går videre i økosystemet, det kommer av en utstrakt bruk av hydrogenperoksid som svekker fiskehelsen ikke bare til laksen, men til alt annet som lever i havet.

Vi i Rødt støtter dette forslaget om å få dødeligheten ned på 5 pst. Driver man med oppdrett, enten det er av kalver eller av fisk, må det ligge noen krav til grunn. Dette har fått utvikle seg så altfor, altfor lenge, så vi er glade for det forslaget.

Likevel støtter vi ikke – som det eneste partiet – miljøfleksibilitetsordningen. Det kan sikkert for mange synes merkelig at vi ikke gjør det, all den tid vi står hardt på for å få denne næringen innenfor gode og bærekraftige rammer og står for en nullutslippspolitik, men denne miljøfleksibilitetsordningen, slik den er lagt fram, kommer med mer vekst. Vi vet hvordan forsituasjonen er, hvordan førkjeden er, hva det er vi fører opp laksen på per i dag. Det er landbruksprodukter fra Sør-Amerika som godt kunne ha vært brukt til menneskemat. Vi vet også at svært mange bestander av både store og små fisk i verdenshavene er overfisket, og havbruksnæringen er

en stor avtaker av marint råstoff som også kunne ha vært brukt til menneskeføde.

Som rødt parti mener vi at det her ikke er bærekraftig drift, og derfor mener vi at denne næringen ikke trenger å vokse. Det er heller ikke store vanskeligheter for denne næringen. De leverer milliardutbytter til sine aksjonærer, både kvartalsvis og på halvårlig basis. I tillegg er det på kysten nå slik at det store problemet – også for denne næringen – ikke er arbeidsledigheten, men faktisk å få nok folk til å komme og jobbe på de arbeidsplassene som allerede finnes.

Jeg tar opp forslagene Rødt er med på.

Presidenten [15:08:28]: Representanten Geir Jørgensen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Alfred Jens Bjørlo (V) [15:08:46]: Lat meg først av alt rose Miljøpartiet Dei Grøne for å ha sett denne saka på dagsordenen, altså behovet for å få fart på miljøomstillinga i havbruksnæringa.

Det er viktig på grunn av dei heilt reelle miljøproblema og dyrevelferdsproblema denne næringa har, men også fordi dette er ei næring Venstre er oppteke av skal vere ei av våre store framtidsnæringar. Vi er avhengige av, bl.a. for å tette verdiskapingsgapet i Noreg når olje- og gassproduksjonen går ned, å få opp eit mangfald av store, nye næringar som òg kan vere store utover i Distrikts-Noreg og langs kysten. Havbruksnæringa er ei av dei. Vi må jobbe på lag med næringa for å utvikle ho vidare, men med strenge miljø- og dyrevelferdskrav – strengare enn i dag. Vi må setje fart på den omstillinga og vere tydelege på det òg i våre krav til næringa, for her har det gått for seint. Det trur eg vi alle i denne salen kan vere einige om.

Eit av dei punkta eg må seie på vegner av Venstre at eg er overraska over at ikkje eit fleirtal i komiteen, kanskje ein samla komité, stiller seg bak, er det som no er eit mindretalsframlegg frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne, forslag nr. 8, at Stortinget ber regjeringa i løpet av 2024, seinast i forbindelse med den varsla stortingsmeldinga om dyrevelferd, fastsetje fagleg baserte øvre grenser for dødelegheit i sjøfasen som sikrar at krava i dyrevelferdslova blir ivaretekne for all fisk i oppdrett. Dette er for meg sjølv sagt. Eg synest det er merkeleg at det fleirtalet i denne salen vel å gå for, er berre å vurdere om det skal setjast fagleg baserte grenser for dødelegheit.

For Venstre er det ei sjølvfølge at det skal setjast slike grenser. Så meiner vi det ikkje er riktig at vi i denne salen skal sitje og vedta eit prosenttal. Det må gjerast på ein ryddig og fagleg måte, men at det skal og må kome fagleg baserte øvre grenser for dødelegheit, er ei sjølvfølge, og det overraskar meg at eit stort fleirtal i denne salen ikkje tør å seie det.

Vi er veldig glade for eit forslag som no får fleirtal, men som burde ha vore totalt unødvendig, nemleg at vi no gjev regjeringa ordre om å kome opp med ei teknologinøytral miljøfleksibilitetsordning som ivaretek anbefalingane frå havbruksutvalet. Dette vedtaket burde ikkje ha vore nødvendig, for dette vedtok Stortinget allerede i samband med lakseskatteforliket våren 2023, då regjeringspartia gav som ei innrømming til Venstre og Pasientfokus at ei sånn ordning skulle på plass. Problemet er at den førre fiskeriministeren har synt seg totalt uinteressert i å følgje opp vedtaket. Det har vore null interesse for å følgje det opp frå regjeringa si side. Difor er det vedtaket som blir gjort no i dag, nødvendig. Venstre er glad for det, og vi kjem kvar einaste dag til å følgje med på at den nye fiskeriministeren utviser ein annan vilje enn den førre til å lytte til Stortinget.

Eg vil gjerne ta opp forslaga Venstre har saman med Miljøpartiet Dei Grøne.

Presidenten [15:12:02]: Representanten Alfred Jens Bjørlo har teke opp dei forslaga han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [15:12:19]: Oppdrettsnæringen i Norge er en imponerende teknisk-økonomisk maskin – det er masse folk der som gjør flott arbeid, det er en næring med all grunn til og alle forutsetninger for å være selve gullstandarden på miljø og dyrevelferd. Det er også en næring med voldsom vekst og inntjening, men hva er resultatet av veksten? Av 13 områder i trafikkløssystemet tillates nå bare 6 videre vekst, og 2 må til og med kutte. Næringen har fortsatt ikke styr på lakselusa, og selv oppdrettsnæringens opphav, villaksen, har havnet på rødlista. Dyrevelferden i oppdrettsnæringen er regelrett hårreisende – nær 17 pst. dødelighet i snitt og milevis unna dyrevelferdslovens intensjoner.

Dette er en næring i krise. Oppdrettslaksen har det vondt, villaksen har det vondt, og mens det politiske flertallet fortsetter å skryte og bortforklare, er sannheten at norsk oppdrettsnæring nå har klart å skaffe seg et elendig omdømme. Veksten og milliardene har gjort næringen og det politiske flertallet så fartsblinde og så grådige at de i årevis har fritatt næringen fra det den trenger aller mest: miljøkrav som sikrer en sunn framtid.

Derfor foreslo Miljøpartiet De Grønne en miljøfleksibilitetsordning som forutsetter null rømming, null utslipp av lakselus og oppsamling av alt avfall, nedtrekk i biomasse ved dødelighet over 5 pst., at kommunenes inntekter fra havbruksfondet skal knyttes til bærekraftig oppdrett, en produksjonsavgift som premierer bærekraft, at slam fra havbruk tas i bruk som en ressurs, at landbasert oppdrett bare tillates på allerede nedbygde arealer, og et moratorium på torskeoppdrett til vi vet om det skader villtorsken eller ikke.

Det er en trist dag for oppdrettsnæringen at så lite av dette blir vedtatt. Flertallet nøyer seg med ett viktig skritt – en miljøfleksibilitetsordning. Der er forutsetningene som er knyttet til vedtaket, bra, men de er så vagt formulert – i kjent stil – at det blir veldig vanskelig å måle dem. Flertallet ber også om en vurdering av «om det er hensiktsmessig å sette en faglig basert grense for dødelighet i sjøfasen.» 65 millioner laks gjør sikkert et ekstra sprell av lykke over en slik formulering før de synker døde til bunns i merden.

Oppdrettsnæringens krise er politisk. Stortingsflertallet sitter fast i en forestilling om at det er god næringspolitikk å bagatellisere problemer og dempe krav, men det oppdrettsnæringen trenger, er høye miljø- og velferdskrav som premierer de gode og ambisiøse aktørene i næringen, som skaper marked og forbedret teknologi, og som gjør det ulønnsomt å ødelegge næringens omdømme.

Jeg tar opp Miljøpartiet De Grønne og SVs forslag.

Presidenten [15:15:10]: Representanten Rasmus Hansson har teke opp dei forslaga han viste til.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:15:34]: Oppdrettsnæringen er viktig for Norge. Regjeringen ønsker at næringsaktivitet fra havbruksnæringen skal bidra til arbeidsplasser og verdiskaping langs kysten. Samtidig må vi sikre god helse og velferd for oppdrettsfisker og ivareta miljøet, for veksten i næringen skal være bærekraftig. Min jobb er å sørge for at vi har et regelverk som legger til rette for dette. Oppdretterne har ansvaret for å etterleve gjeldende regelverk.

Næringskomiteen deler i stor grad de samme bekymringene jeg har om utfordringene havbruksnæringen står overfor. Fiskevelferden er ikke god nok, og dødeligheten er for høy. Dette er ikke i samsvar med det havbruket vi ønsker i Norge. Jeg enig i at det bør vurderes å sette en grense for dødelighet. Dette arbeidet er i gang, og regjeringen kommer tilbake til dette i dyrevelferdsmeldingen.

Jeg tror vi er enige om at vi først og fremst må rette reguleringen av havbruksnæringen inn mot påvirkningen havbruket har på miljø, natur, biosikkerhet og velferd. Videre må vi ta inn over oss at insentivstrukturen i trafikkløssystemet ikke har fungert som forventet.

Regjeringen ønsker å finne løsninger som kan stå seg over tid. Derfor vil regjeringen legge fram en melding med forslag til hvordan havbruksnæringen skal forvaltes i framtiden. Der skal vi bl.a. vurdere insentiver til å utvikle og ta i bruk teknologi og produksjonsmetoder som fremmer mer miljøvennlig drift og bedre fiskehelse og -velferd. Innstillingen fra næringskomiteen viser at vi stort sett er enige om mye, og at det er flere som ser behov for å styrke insentivene for bedre drift.

Jeg har forståelse for at næringskomiteen er utålmodig. Vi må klare å finne løsninger på kort sikt som hjelper oss på veien til det langsiktige målet. Jeg vil derfor i løpet av 2024 sende på høring et forslag til en teknologinøytral ordning som gir oppdrettere mulighet til å unngå nedtrekk, mot at kapasiteten utnyttes i mer miljøvennlige anlegg. Målet er å øke investeringer i miljøteknologi som vil bidra til raskere omstilling av havbruksnæringen, og som igjen vil sikre framtidig aktivitet og verdiskaping.

Presidenten [15:18:05]: Det vert replikkordskifte.

Linda Hofstad Helleland (H) [15:18:21]: Først vil jeg gratulere fiskeriministeren som nyutnevnt statsråd!

Det fiskeriministeren her sier, vil i så fall være et brudd med det Stortinget skal vedta i denne saken. Stortinget sier at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med en sak i løpet av 2024. Det betyr ikke at regjeringen skal sende saken på høring.

Kan statsråden stå her og love at den saken vi nå diskuterer, den beslutningen Stortinget fatter i denne saken, om at en teknologinøytral miljøfleksibilitetsordning skal legges frem for Stortinget innen 31. desember, er noe statsråden vil stå ved?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:19:14]: Jeg kan i hvert fall forsikre representanten om at jeg selvfølgelig skal følge opp Stortingets vedtak.

Når det gjelder miljøfleksibilitetsordning, er vi i veldig stor grad enige om viktigheten av den. Innstillingen fra næringskomiteen viser at det er behov for å øke innsentivene for en mer miljøvennlig drift. Jeg skal som sagt følge opp de vedtakene som fattes her i Stortinget, og komme tilbake til Stortinget på riktig måte.

Linda Hofstad Helleland (H) [15:19:43]: Siden fiskeriministeren nå skapte veldig stor forvirring fra talerstolen, må jeg gjenta spørsmålet mitt.

Jeg trenger faktisk et klart løfte og en veldig tydelig tale fra statsråden, for næringen har ventet på den såkalte miljøteknologiordningen nå i et halvt år. Det ble varslet at den skulle komme i 2021. Dessverre har denne statsrådens to forgjengere brukt tre år og ikke klart å levere, men Stortinget skal nå igjen vedta – alle partiene på Stortinget bortsett fra Rødt – at regjeringen må komme tilbake til Stortinget i løpet av 2024. Kan statsråden bekrefte at saken ikke skal sendes på høring, men legges frem for Stortinget innen 31. desember 2024?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:20:39]: Som sagt er jeg opptatt av å følge opp de vedtak som fattes her i denne sal. Det vil jeg også gjøre i denne saken.

Til det representanten spør om: Som sagt vil de vedtak som fattes her, bli fulgt opp, og så får vi eventuelt

komme tilbake hvis det skulle bli forsinkelser, eller at det skjer noe jeg ikke har oversikt over per nå.

Sivert Bjørnstad (FrP) [15:21:20]: Jeg må også si jeg syntes det var litt overraskende at statsråden skaper forvirring rundt akkurat dette, for det Stortinget ber om i vedtaksform – i morgen – er ikke at noe skal sendes på høring. Det er at noe skal komme tilbake til Stortinget i en sak i løpet av 2024. Det er veldig tydelig hva Stortinget ber om i det vedtaket som sannsynligvis fattes i morgen.

Jeg har lyst til å spørre om en annen ting. En del partier foreslår i dag en grense på 5 pst. nesten uten forbehold, altså at forhold utenfor oppdretters kontroll som gjør at dødeligheten periodevis kan være høy, ikke skal ha noen betydning. Det foreslås en konsekvent grense på 5 pst. – om det er hver lokalitet eller hver konsesjon er litt usikkert. Jeg lurer litt på om statsråden vil si hvilke konsekvenser det ville få om det forslaget fikk flertall.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:22:20]: Jeg vil starte med å si at det er ingen tvil om at dødeligheten må ned, og at vi er nødt til å få dyrevelferden opp. Som jeg sa i mitt innlegg, vil vi komme tilbake med en dyrevelferdsmelding som også vil belyse det med dødelighet. Det er viktig å få fram at det ikke er alle oppdrettere som har så høye dødelighetstall som det er vist til, på rundt 15 pst. Som sagt er det selvfølgelig altfor høyt, men når ikke alle aktører har det, viser det også at det faktisk er mulig å få ned den dødeligheten.

Det er ulike grunner til dødelighet. Jeg tenker det er viktig at vi følger opp og sørger for at vi får ned dødeligheten. Derom er det ingen tvil. Jeg skal som sagt komme tilbake til hvordan innretningen for det blir, i dyrevelferdsmeldingen.

Alfred Jens Bjørlo (V) [15:23:23]: Det kan hende det er litt uventa for statsråden at vi frå Stortinget si side er så nær sagt mistenksame på smånyansar i formuleringane, men det har sin grunn. Det er rett og slett at vi i halvtanna år har opplevd å ha ein fiskeriminister som ikkje i det heile har vore interessert i å følgje opp Stortinget sine nesten likelydande vedtak frå 2023. Våren 2023 vedtok Stortinget:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om en miljøteknologiordning i løpet av 2023.»

Det gjorde ikkje regjeringa. Vi har ikkje sett snurten av den – om det er eit parlamentarisk uttrykk. Når Stortinget no på nytt ber om at den ordninga kjem i løpet av 2024, er det viktig for oss å vite om departementet er i rute. Har ein i alle fall kome så langt med oppdraget ein opphavleg fekk for halvtanna år sidan, at ein er klar med eit forslag ein eventuelt kan sende på ein rask høyringsrunde, og så leggje fram for Stortinget i løpet av 2024? Er

oppfølginga av det opphavlege vedtaket våren 2023 komen så langt at det no er mogleg å få ei ferdig sak til Stortinget i 2024?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:24:30]: Som sagt er jeg opptatt av å følge opp de vedtakene som fattes her i Stortinget. Som det blir henvist til, er det satt noen føringer for når det skal skje. Jeg skal informere og holde god dialog med Stortinget i den videre oppfølgingen, og jeg vil gjøre det som er mulig for at det skal kunne la seg realisere.

Alfred Jens Bjørlo (V) [15:24:53]: Eg takkar for det svaret. Eg trur i alle fall eg kan love at fleire parti kjem til å følgje det rimeleg tett opp i tida framover for å sjå om vi no har fått ein statsråd som har forstått kva Stortinget ber om, og har tenkt å følgje det opp.

Mitt andre spørsmål gjeld dødelegheit for oppdrettsfisk. Statsråden seier det er eit naturleg tema i den komande stortingsmeldinga om dyrevelferd. Eg vil stille eit litt enkelt spørsmål. I eit mindretalsforslag i dag ber Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne regjeringa om å kome med ei fagleg basert øvre grense for dødelegheit i sjøfasen som sikrar at krava i dyrevelferdslova blir ivaretekne for all fisk i oppdrett.

Ser statsråden i det heile nokon argument mot at det skal fastsetjast ei slik fagleg basert øvre grense? Er det nokon gode grunnar for ikkje å gjere det? Eg har respekt for at det å fastsetje prosenttal i dei grensene er noko ingen av oss kan gjere her i dag, men er statsråden einig i prinsippet?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:26:03]: Jeg må bare gjenta og være tydelig på at det ikke skal være noen tvil om at dødeligheten må ned og dyrevelferden opp. Skal vi fortsatt kunne ha en vekst for havbruksnæringen, må den være bærekraftig, og da handler det om god fiskehelse og om fiskevelferd. Det er viktig for produsentene, for fisken i merdene og for villfisken.

Som jeg sa i mitt innlegg, er det i gang et arbeid med å sette en grense for dødelighet. Det er som sagt i gang, og vi skal komme tilbake til hvordan det vil lande, og hvilken innretning det får.

Rasmus Hansson (MDG) [15:26:52]: Jeg vil gratulere statsråden med en fin jobb. Som alle andre politikere uttaler statsråden at dødeligheten i oppdrett er altfor høy. Det er den jo – nærmere 17 pst. i snitt. Det innebærer at det ikke er noen unnskyldning at noen oppdrettere har lavere dødelighet, for det er også oppdrettere som har innmari mye høyere dødelighet – unnskyld uttrykket, president.

Tiden går. Dette har vi visst lenge. Dødeligheten øker og øker og øker. Den ene statsråden etter den andre

lar være å gjøre noe med det, og Miljøpartiet De Grønne og Venstres forslag om å sette en konkret grense blir nedstemt. Det vises til en stortingsmelding som skal komme en eller annen gang. I en stortingsmelding er det ikke nødvendigvis konkrete tiltak. Der er det vurderinger. Kan statsråden svare på når det vil bli satt en konkret, faglig basert øvre grense for dødelighet i oppdrett?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:27:49]: Som sagt vil vi levere en melding, en dyrevelferdsmelding, og den kommer om ikke altfor lenge – før sommeren, hvis jeg erindrer rett. Jeg må ta et lite forbehold med tanke på min korte tid som utnevnt statsråd. I dyrevelferdsmeldingen er det som sagt ment å sette en grense for dødelighet, så det vil komme tilbake til Stortinget.

Presidenten [15:28:12]: Replikordskiftet er avsluttet.

Dei talarane som heretter får ordet, har også ei taletid på inntil 3 minutt.

Olve Grotle (H) [15:28:27]: Det blir produsert ca. 1,5 millionar tonn laks i oppdrettsnæringa i løpet av eit år – god og sunn mat. Det gjev verdiskaping, og det gjev aktivitet og arbeidsplassar langsmed heile kysten.

Ein gong i tida, i alle fall for to år sidan, hadde vi også store vyar for at denne oppdrettsnæringa kunne vekse, og at ein – slik FN òg ber om – kunne produsere meir mat i havet. Det er nettopp der vi må hente mesteparten av den maten som ei veksande befolkning i verda treng, og då mest frå oppdrett. Desse vyane har forsvunne. Vi fekk lakseskatten. Det tok all merksemd, og det blei ein negativ diskusjon.

Vi har dessverre kunna konstatere at regjeringa har hatt manglande oppfølging både når det gjeld landbasert oppdrett, når det gjeld havbruk til havs, og når det gjeld teknologiløysingar. Når dette i tillegg blir overskygga av store, reelle utfordringar i havbruket knytte til dødelegheit og miljø, har det på sett og vis vore to tapte år i den offentlege debatten om havbruk. Men no ser eg ei lita lysning, for no har altså eit fleirtal kome fram til at ein vil påleggje regjeringa å kome med ei miljøteknologiløysing.

Miljøteknologiordninga var ei ordning som den førre regjeringa lanserte i 2021. Ho låg to år i regjeringskontora før ho blei send over til havbruksutvalet, der ho hamna i havbruksutvalets rapport 28. september i fjor – då omdøyppt til miljøfleksibilitetsordninga, sjølv om det også er reelle endringar. No har fleirtalet samla seg om at ein skal leggje fram dette forslaget innan utgangen av året – slik forstår eg det også, minister – og det er godt nytt.

Etter nyleg å ha vore på sjømatmessa i Barcelona var det ein ting havbruksnæringa sjølv tok opp, og det var

nettopp kor positivt og bra det var at vi no fekk denne miljøfleksibilitetsordninga. Eg går ikkje inn på dei enkelte elementa i ho, men eg berre nemner at det at ho skal vere miljøteknologinøytral, er eit viktig poeng, for elles kan vi risikere at vi politikarar i vår visdom fastset noko som i ettertid viser seg ikkje å vere det smartaste, og det må vi unngå.

Irene Ojala (PF) [15:31:32]: Jeg sitter fortsatt ikke i næringskomiteen, men siden jeg var med på å vippe laksesaken 31. mai i fjor, skal si jeg si noen ord.

Enigheten vi da kom fram til, var mellom de to regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet på den ene siden, og Venstre og Pasientfokus på den andre. Rødt stemte subsidiært for forslaget.

I avtalen vi inngikk med regjeringen, lå det fire konkrete anmodningsvedtak om skjerpet fiskevelferd og raskere omstilling til et mer bærekraftig havbruk. Disse anmodningsvedtakene var svært viktige, bl.a. fordi omfanget av laksedød i oppdrettsanleggene langs kysten var stigende, og det økte kraftig i 2023. Til sammen ble det innrapportert hele 65 millioner døde lakseindivider ved norske anlegg, og det utgjør en gjennomsnittlig dødelighet på godt over 15 pst., ifølge Havforskningsinstituttets uttalelser til NTB i februar i år.

De avtalene vi inngikk, var ganske klare på at man skulle sørge for at miljøindikatorer for trafikklyssystemet skulle være på plass ved auksjonsrunden i 2024. Det skulle innføres en ordning som gjør at nedtrukket produksjon som følge av trafikklyssystemet kan produseres ved lukkede anlegg, og – for å nevne det tredje – det skulle legges fram et forslag om miljøteknologiordning i løpet av 2023.

Deretter hørte vi ingenting fra regjeringen. Ved årsskiftet begynte vi å etterlyse svar, og da fikk vi i mars et forslag om at det ikke kunne innfris før i 2025. Det er uakseptabelt av en regjering. Når jeg inngår avtaler, holder jeg de avtalene, og det forventer jeg også blir gjort i denne sammenheng. Det må i det minste være et krav at regjeringen vet konsekvensene av avtaler når de skrives under på.

Jeg er veldig glad for at Miljøpartiet De Grønne la fram det forslaget vi i dag behandler, om rask omstilling av en oppdrettsnæring i krise. Det rare er at samtidig som regjeringen forhandlet med Venstre og Pasientfokus om anmodningsvedtaket de ikke hadde innfridd, og som de skjøv foran seg til 2025, klarte altså andre partier på Stortinget, gjennom et Dokument 8-forslag fra Miljøpartiet De Grønne, å forhandle seg til en betraktelig bedre avtale som regjeringen nå må forholde seg til. Det er godt jobbet av næringskomiteen, men jeg må bare si at min tillit til regjeringen har fått en kraftig ripe i lakken. De forslagene vi stemmer over i morgen, må følges

opp av samtlige i denne salen som er med på å stemme for dem. Hvis ikke kan dette gå riktig galt for næringen. Jeg kan ikke skrive «Irene Ojala, Pasientfokus» på noe som ikke blir innfridd, det må være helt klart.

Presidenten [15:34:17]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [15:34:23]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bengt Rune Strifeldt, Sivert Bjørnstad og Sylvi Listhaug om endringer i markedsregulatorordningene i landbruket for å bidra til et rettferdig system som både sikrer produksjonsgrunnlag og sunn konkurranse (Innst. 262 S (2023–2024), jf. Dokument 8:91 S (2023–2024))

Presidenten [15:34:43]: Etter ynske frå næringskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Første talar er Lene Westgaard-Halle, ordførar for saka. Ho er ikkje i salen. Då er det visst representanten Hofstad Helleland som skal representera ordføraren for saka, men det er det ikkje gjeve beskjed om på førehand.

Linda Hofstad Helleland (H) [15:35:29]: Jeg beklager at det ikke er gitt beskjed om det.

Jeg vil takke komiteen for et godt samarbeid. Vi er enige om at norsk landbruk i mange år har vært en bærebjelke i samfunnet, og at denne rollen bare vil bli enda viktigere i årene som kommer. Med stadig mer uforutsigbare klimaforhold og globale handelsutfordringer er det desto viktigere å ha et sterkt innenlandsk landbruk som kan tilpasse seg og opprettholde produksjonen uavhengig av ytre påvirkninger.

For Høyre er det viktig å understreke at bøndene, som kanskje er de fremste representantene for norsk landbruk, er nøkkelen til å opprettholde denne beredskapen og selvforsyningen, men dersom Norge skal klare å møte de store utfordringene landbruket og norsk matproduksjon står overfor, er det viktig ikke å låse norsk landbruk til eksisterende mønstre som hindrer det i å finne en god balanse mellom nødvendige reguleringer og fleksibilitet for innovasjon og vekst. Det handler om å forandre for å bevare. Derfor er det viktig for Høyre å sørge for en dynamisk og konkurransedyktig landbruksøkonomi. Det er avgjørende for å sikre den

langsiktige økonomiske veksten, innovasjonen og velferden.

Markedet og verdikjedene for jordbruksvarer skiller seg fra en del andre varemarkeder. Det er derfor et behov for et balanseringssystem for dette markedet, akkurat som det er behov for et importvern. Samtidig bør målet om økt konkurransekraft understrekes i større grad, og markedsreguleringene bør i større grad ta sikte på å forbedre konkurransen i verdikjeden. Konkurransen parallelt med aktørenes innovasjonsevne utgjør en vesentlig katalysator for implementeringen av nye bærekraftige produksjonsmetoder, effektive markeder og utvikling av nye og forbedrede produkter gjennom hele verdikjeden.

Høyre mener at konkurransen i industriledet bør styrkes. Det krever en tydelig regulering av regulatorenes forsyningsplikt, med en uavhengig regulator, f.eks. etter modell av telemarkedet. Kompetansen kan legges til Landbruksdirektoratet, og det foreslår Høyre i denne saken. Høyre foreslår også, sammen med Venstre, at regjeringen grundig gjennomgår og evaluerer eksisterende reguleringer knyttet til markedsregulatorene, for å sikre at konkurransen ikke begrenses unødvendig, eller at det hindrer nye aktører i å komme inn på markedet.

De senere årene har vi sett utfordringer med markedsregulering av egg. Denne markedsreguleringen hemmer den frie konkurransen og aktørenes muligheter for å etablere seg og vokse i markedet. Eggsektoren har samtidig en rekke likheter med fjørfesektoren, som ikke har vært under markedsregulering siden 2007. Derfor foreslår vi også å avvikle markedsreguleringen for egg.

Med det tar jeg opp Høyres forslag.

Presidenten [15:38:42]: Representanten Linda Hofstad Helleland har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Solveig Vitanza (A) [15:38:57]: Markedsregulering handler om å balansere tilførsel og etterspørsel av jordbruksvarer. Det handler om å sikre råvareprodusentene stabil avsetning og stabile priser i tråd med jordbruksavtalen, og – minst like viktig for det norske folk – å sikre stabil forsyning av varer i hele landet, til en om lag lik pris.

Representantene fra Fremskrittspartiet som har fremmet dette forslaget, mener at markedsordningen for jordbruket bør endres, men hva er deres løsning? Det er jeg litt usikker på.

Vi i Arbeiderpartiet mener at vi har en god norsk modell der bøndene selv tar ansvar for å unngå overproduksjon og selv finansierer tiltak som balanserer markedet, en ordning som sikrer tilgang til råvarer både for forbruker og for næringsmiddelindustrien. Vi kan er-

kjenne at markedet ikke alltid er 100 pst. forutsigbart. Noen ganger blir etterspørselen høyere eller lavere enn antatt. Eksterne forhold i situasjonen som har vært rundt egg, kan være fugleinfluenta, som påvirker det internasjonale markedet, eller det kan være at man har gjort feil i prognosene. Dette kan skje i alle typer produksjon, og selvsagt skal man dra lærdom av slike erfaringer og sette inn nødvendige tiltak.

Jeg vil, i likhet med flertallet i komiteen, understreke at markedsregulator har et betydelig ansvar for å følge med på svingningene i markedet, slik at markedet balanseres og forbrukerne sikres tilgang til norske jordbruksprodukter. Allikevel: Å foreslå å skrote en ordning som bidrar til matproduksjon i hele landet, og sikrer stabilitet i pris, mottak og leveranse i hele verdikjeden – fra bonde til forbruker – er for meg uforståelig. Vi har akkurat vedtatt en strategi som sikrer Norges befolkning nok og trygg mat produsert på norske naturressurser. Da mener jeg at vi trenger den modellen der vi har en markedsregulator som har mottakspunkt, som gjelder uavhengig av drifts- omfang og hvor i landet produsentene er lokalisert.

Per Olav Tyldum (Sp) [15:41:33]: Fremskrittspartiet har i sitt representantforslag foreslått for Stortinget å avvikle markedsordningen i landbruket. Partiet foreslår endringer slik at ordningen avvikles, og har et ønske om at eksisterende målprismodeller fjernes. Representantene bak forslaget mener at et slikt grep vil sikre tillit i verdikjeden og skape rettferdige konkurransevilkår.

Komiteen har mottatt høringsinnspill i saken, og jeg deler mye av undringen til mange av de aktørene som har gitt sine innspill. Det er ikke lett å forstå hva bakgrunnen for forslaget egentlig er. Er det regelverket forslagsstillerne mener er feil, eller er det kort og godt et ønske om å frikoble trykgheten til norsk matsikkerhet og beredskap?

Omsetningsrådet involverte nylig Konkurransetilsynet og aktørene i markedsreguleringen i en gjennomgang av regelverket. Forslag til justeringer og forenklinger ble enstemmig vedtatt av Omsetningsrådet. Fremskrittspartiet tar altså ikke slike råd til følge og ønsker å demontere virkemidlene som Stortinget har etablert for nettopp å sikre produksjonsgrunnlag og konkurranse- nøytralitet.

Jeg er glad for at komiteens flertall viser til at et uregulert marked for jordbruksprodukter ville ha skapt utfordringer for både produsenter og forbrukere.

Dagens markedsordning er basert på at bonden selv dekker kostnadene for overproduksjon gjennom omsetningsavgift og regulering av avregningspriser, for til enhver tid å kunne balansere markedet. Jeg vil minne om at markedsreguleringens hensikt er å sikre et land-

bruk over hele landet, og at virkemidlene skal kunne håndtere bondens risiko med å produsere mat i et marked som svinger.

I vinter har vi erfart mangel på egg og enkelte melkeprodukter, men vi har langt fra noen matkrise av den grunn. Derfor mener jeg det er feil å skrote markedsordningen når forhold langt unna norsk marked og produksjon endrer etterspørselen raskt, eller at det oppstår et avvik på 1 pst. i melkeleveransen. Her er jeg sikker på at markedsregulatoren har tatt lærdom av situasjonen.

La meg avslutte med markedsbalanseringsutvalgets konklusjon i sin rapport fra 2015:

«Markedsordningene fungerer etter hensikten: De sikrer avsetning for bondens produkter, gir bonden sikkerhet for pris og demper prissvingninger. Evalueringen påviser heller ingen negative effekter av markedsordningene, verken for forbruker eller for konkurransen i markedet.»

Sivert Bjørnstad (FrP) [15:44:42]: Alle i denne salen er stolte over det arbeidet bøndene legger ned. De legger ned mange arbeidstimer, sånn at vi enkelt får kvalitetsmat på middagsbordet hver eneste dag. For det arbeidet de gjør, fortjener de også rammevilkår som sikrer lønnsom drift, der heltidsbonden kan leve av egne inntekter, uten statlige overføringer.

Vi har lenge snakket om fornying og innovasjon i landbruket. Det er viktig for utviklingen av norsk jordbruk, men vel så viktig er det at vi får fornying og innovasjon i landbrukspolitikken. Som presidenten veldig godt vet, er det norske jordbruket gjennomsyret av statlige reguleringer, monopoler og mangelfull konkurranse, som har stått som et direkte hinder for bønders frihet til å utvikle egen næringsproduksjon. Konsekvensene er at bøndene sitter igjen med lite, matproduksjonen er lavere enn den kunne vært, prisene er høye, og behovet for statlige overføringer er stort.

Når man ser regjeringens politikk, er det tydelig at de ikke har fått nok planøkonomi i landbrukspolitikken. Utfordringen knyttet til overregulering skal løses med ytterligere reguleringer, og det lille vi har av konkurranse i sektoren, skal feies av banen. Konsekvensen er et redusert tilbud til forbrukeren, og vi kan med trygghet si at de positive konsekvensene for bøndene ikke har vært å oppdrive.

For kort tid siden måtte Norge importere melkepulver fra Tyskland fordi markedsregulatoren feilberegnet etterspørselen. Samtidig som melkemangelen pågikk, kunne vi lese om melkebonden Margrethe, som få måneder i forveien måtte slakte kyr og betale titusener i avgift fordi hun produserte for mye melk. Man skulle tro det var en gammel historie fra Sovjet, men dette er altså realiteten i Norge i dag.

For å fullføre sirkelen med uheldig markedsregulering har markedsregulatoren egne kommersielle interesser i markedet de regulerer. Man kan spørre seg om folk hadde hatt tillit til at Coca-Cola skulle regulere brusmarkedet, eller at Mercedes skulle regulere bilmarkedet. Hvorfor skal folk da ha tillit til at TINE skal regulere meierisektoren og Nortura kjøttmarkedet? Jeg vil ikke spekulere i at TINE eller Nortura utnytter posisjonene til sin egen kommersielle vinning, men at folk der ute kan tenke det, tviler jeg ikke på.

For å ha et bærekraftig landbruk der bøndene kan leve av sine egne inntekter, er vi avhengig av et friere marked der bøndene kan utvikle egen næringsvirksomhet. Dagens overregulering stikker kjepper i hjulene for utvikling og innovasjon, og dagens markedsregulering motarbeider et marked forbrukeren kan ha tillit til.

Jeg vil ta opp forslaget vi står bak i innstillingen, og varsle at vi subsidiært vil stemme for forslagene nr. 1–3.

Presidenten [15:47:44]: Representanten Sivert Bjørnstad har teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Geir Pollestad [15:47:59]: Forslaga i denne saka vil ta makt vekk frå den norske bonden. Den norske bonden vil få mindre å seia. Det er ikkje definert i forslaget kven som skal få denne makta ein ønskjer å ta vekk frå bonden, om det er daglegvarekjedene eller andre industriaktørar.

Når ein i innlegg her samanliknar det me diskuterer i dag, med Coca-Cola og Mercedes, og me veit at det i innstillinga vert vist til regulering av telesektoren, har ein ikkje forstått kva matproduksjon i Noreg er. Det handlar om titusenvís av bønder, spreidd rundt om i heile landet, som produserer mat ein sel i ein marknad.

Desse bøndene har av eigen fri vilje teke avgjerda og bestemt at dei går saman om å gjera denne jobben, dei har danna samvirke. Dei aktørane det vert snakka med forakt om i denne salen frå enkelte parti, er eigde av norske bønder. TINE er eigd av norske bønder. Nortura er eigd av norske bønder. Felleskjøpet er eigd av norske bønder. Samvirka er ein av dei viktigaste grunnane til at bonden greier å oppretthalda si makt i ei verdikjede der kampen om makta er beinhard. I den situasjonen ønskjer altså Høgre, Framstegspartiet og Venstre å ta frå bonden makt. Eg meiner det er feil.

Det er ein ting med Framstegspartiet, dei veit me kor er hen. Dei vil vraka marknadsreguleringsordninga, dei vil ta frå samvirka makt. Noko anna er at Høgre og Venstre i innstillinga føreslår å ta dette ansvaret for å regulera marknaden frå private aktørar og gje det til Landbruksdirektoratet. Ein tek altså makt frå dei private og gjev til byråkratar. Det er fine byråkratar i Landbruksdirektoratet, men det er ikkje dei som har denne innsikta, det er ikkje dei som representerer norske bønder.

Dette forslaget vil gje ei kraftig avgrensing i moglegheitene til å bruka pris i reguleringa for å få balanse i marknaden, og det vil vera slutten på mottaks- og tilbodsplikta, som er heilt avgjerande faktorar for at me skal ha eit landbruk i heile landet.

Konsekvensen av forslaget Høgre, Framstegspartiet og Venstre her har fremja, er at dei vil sentralisera produksjonen, meir av makta vil verta samla på færre hender, bondens posisjon vert kraftig svekt, me får mindre mangfald til forbrukarane, og me får meir import av mat. Difor er forslaga som er lagde fram, dårlege. Regjeringa sin politikk er å styrkja marknadsreguleringa, ikkje svekkja den.

Presidenten [15:51:04]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [15:51:12]

Interpellasjon fra representanten Linda Hofstad Helleland til næringsministeren:

«Regjeringen Solberg la i sin perspektivmelding vekt på at vi er i en situasjon som krever at norsk økonomi får flere bein å stå på, med vekst i privat næringsliv, der myndighetene legger til rette for omstilling og innovasjon, og et langsiktig perspektiv i næringspolitikken, der forutsigbarhet for investeringer og drift er avgjørende for målet om økt verdiskaping, grønn omstilling og fremtidig velferd.

Hvordan vurderer statsråden at regjeringens uforutsigbare skatte- og næringspolitikk skal kunne bidra til at Norge når disse målene?»

Linda Hofstad Helleland (H) [15:52:03]: Jeg vil benytte anledningen til å ønske den nye næringsministeren velkommen til Stortinget og til å gratulere henne som næringsminister.

Behovet for forutsigbare rammevilkår er selve fundamentet for vekst og verdiskaping. Det er avgjørende for at bedriftene våre kan være den vekstmotoren de ønsker å være i den grønne digitale omstillingen. Jeg håper bedriftene i dag får betryggende svar fra næringsministeren på hvordan vi skal rigge næringspolitikken vår for at Norge skal nå de ambisjonene vi har satt oss: å styrke verdiskapingen og dermed sikre fremtidig velferd.

Høyre vil at Norge skal føre en næringsvennlig politikk. Det gjør dessverre ikke Norge nå. Norge må føre en næringsvennlig politikk med rammevilkår som oppmuntrer til skaperglede, gründerskap og jobbskaping. Da må vi fjerne formuesskatten på arbeidende kapital, den økte midlertidige arbeidsgiveravgiften og den såkalte gründerskatten. Det handler om å tiltrekke seg talenter, kompetanse og kapital, og det handler mest av alt

om forutsigbarhet. Høyres bekymring handler om bedriftenes økende usikkerhet som følge av en stadig endret skatte- og avgiftspolitik.

På fredag møtte jeg og Tina Bru, finanspolitisk talsperson for Høyre, Adam Scheuring. Adam kom til Norge for 14 år siden fordi en oppstartsbedrift trengte hans kompetanse fra universitetet. Han hadde ingen andre grunner til å flytte til Norge enn jobben som ung ingeniør i Energy Micro. Han trodde på selskapets visjon. Han tok sjansen på å vie de neste årene av sitt liv i Norge til fornybarsatsing og nye teknologiske løsninger. Siden den gangen har Adam vært med på å starte tre selskaper. Han har investert i et dusin oppstartsselskaper og lansert flere initiativer i det norske teknologiøkosystemet. Han kom hit fra et langt mindre velstående land. Han brukte alle sparepengene sine på flyttingen. Han måtte låne penger fra foreldrene sine for å betale depositum for leien. Han tømte bokstavelig talt bankkontoen sin, og han brukte de siste 200 kronene han hadde, på matvarer – en uke før den første lønnen kom. Adam tok likevel sjansen på Norge. Adam tok likevel risikoen på gründerlivet.

Hvis Adam hadde fått beskjed om at han potensielt måtte betale 38 pst. skatt på den urealiserte verdien av aksjene sine, selv om selskapet gikk konkurs, eller at det etter ti år dukket opp et kontantbehov i tilfelle han flyttet tilbake eller til et annet land, kunne han aldri tatt den risikoen. Som han sier: Han ville aldri kommet til Norge. Adam sier at regjeringens forslag til gründerskatt får blodet hans til å koke når han tenker på de tusenvis av talentfulle unge menneskene som ikke kan komme til Norge og bruke sin ekspertkompetanse.

Grunnen til at jeg forteller denne historien om Adam, er at han er en av veldig mange som opplever at den skadelige gründerskatten gjør at oppstartsbedrifter og gründere allerede føler at de blir tvunget ut av Norge. Den hindrer startup-selskaper i å hente nødvendig teknologikompetanse utenlands, som de ikke finner her hjemme. Startup-scenen har mistet troen på at det går an å bygge ambisiøse tech-selskap fra Norge, og det er mange som nå føler seg motarbeidet av regjeringen. Det blir vanskeligere å hente opp talent og kapital. Beslutninger om investeringer og etableringer utsettes eller flyttes bort fra Norge, og sånn skal det ikke være. Forutsigbarhet har lenge vært et konkurransefortrinn for Norge. Det har vært en magnet for investeringer og har gitt næring til en stabil vekst i verdiskapingen.

Den nåværende skattepolitikken ligner mer på et samleband av skatteøkninger, og det representerer et dramatisk brudd med tradisjonen vi har i Norge. Jeg håper næringsministeren i dag vil svare på min interpellasjon og forklare hvordan det vil være mulig for regjeringen å legge frem en gründermelding som skal oppfylle

regjeringens mål om at Norge skal være det beste landet å være gründer i, samtidig som man river bort selve grunnlaget for at gründere skal satse her i Norge.

Statsråd Cecilie Myrseth [15:57:26]: Først: Takk for velkomsten. Jeg ser fram til et godt samarbeid med komiteen også i denne rollen, og det er kanskje greit å minne om at jeg ble næringsminister for en og en halv uke siden, ikke finansminister.

Jeg vil også takke interpellanten, som setter skatte- og næringspolitikken på dagsordenen. Det er viktig å ha sikre, forutsigbare og stabile rammevilkår for norsk næringsliv. Det er kjempeviktig.

Norge, som mange andre, opplever nå urolige tider med dyrtid, geopolitiske utfordringer og sikkerhetspolitisk uro i våre nærområder. Regjeringens viktigste oppgaver er å styre landet trygt gjennom krevende farvann, sikre tryggheten og sørge for at folk får bedre råd. En ansvarlig økonomisk politikk for lavere prisstigning og lavere rente er viktig for både folk og næringsliv.

Et sterkt og aktivt næringsliv er en grunnleggende forutsetning for verdiskaping, inntekter, trygge jobber, vår felles velferd og levende lokalsamfunn. Vårt mål er et næringsliv som lykkes, som opplever ro og forutsigbarhet.

Det er en fattig trøst for dem som sliter med regninger og renter, men selv om dette er vanskelig for mange, er det mange tegn på at det går godt i norsk næringsliv og norsk økonomi. Det er stor etterspørsel etter arbeidskraft i flere sektorer. Sysselsettingen har økt med over 60 000 mennesker siden regjeringen tiltrådte – de aller, aller fleste innenfor privat sektor. I samme periode ble det etablert om lag 6 000 nye foretak hver måned, og det settes rekorder i investeringstall for fastlandsnæringene. Det er bare noen av tallene som er gledelige.

Skattesystemet er selvsagt en viktig rammebetingelse for næringslivet, og for regjeringen er det viktig med forutsigbarhet og stabilitet i skattesystemet. Samtidig er det et overordnet mål at skattesystemet skal både bidra til finansiering av velferd og sikre en rettferdig fordeling. Under Høyres regjeringstid så vi en utvikling hvor de med mest fikk mer, og de med minst mindre. Da har det vært nødvendig å ta noen grep.

Selv om det er gjennomført noen skatteendringer, går det altså godt i norsk næringsliv. Det er rekordhøye investeringer, rekordstor eksport, rekordmange i arbeid og overskudd i norsk næringsliv. Norge er konkurranse-dyktig fordi vi har naturressurser, vi har en godt utdannet befolkning, og vi har en god velferdsstat. Det tjener også bedriftene på, så jeg tror at for debattens del er det viktig å ta med seg de mange tingene som går bra, ikke bare svartmale.

I juni vil regjeringen legge fram en perspektivmelding som skal vise de langsiktige utsiktene for norsk

økonomi. Jeg minner om at den forrige perspektivmeldingen ble skrevet under ganske andre forutsetninger enn dem vi ser rundt oss nå. Ikke minst har sikkerhet og trygghet fått en plass få av oss kunne sett for seg. Regjeringen har derfor lagt fram et historisk forsvarsløft, hvor vi styrker forsvaret av Norge med 600 mrd. kr de neste tolv årene. Vi skal bruke nødvendige ressurser for å sikre landet. Det gjør det viktigere å prioritere riktig framover.

I en urolig tid i verden er det viktig å holde blikket på det som betyr noe for samlet verdiskaping i Norge. Markedsadgang for norske varer og tjenester er et sånt område. Handel skaper ikke bare eksportinntekter, men bidrar også til økt produktivitet og omstilling. Derfor er jeg stolt av at Norge og de andre EFTA-landene 10. mars undertegnet en historisk handelsavtale med India. Det er en historisk begivenhet at regjeringen nå inngår en handelsavtale med India. EFTA er for tiden også i forhandlinger om omfattende frihandelsavtaler med store markeder som Mercosur, Malaysia og Thailand.

Vi har også som land inngått strategiske industripartnerskap med Tyskland, Frankrike, de nordiske landene, USA, EU og Japan. Det var derfor naturlig for meg å ta den første reisen til Tyskland og verdens største industrimesse i Hannover. Der får norske bedrifter en unik mulighet til å vise fram sine nyskapende løsninger til det grønne skiftet. Næringspolitikken skal legge til rette for gode rammevilkår og gi insentiver til utvikling av nye grønne løsninger.

Norge skal være et godt sted å skape verdier. Da er trygghet og stabilitet viktig – det skal jeg gjøre mitt for å bidra til.

Linda Hofstad Helleland (H) [16:02:44]: Jeg takker statsråden for svaret og er glad for at hun anerkjenner at næringslivet forblir viktig i det norske velferdssamfunnet også videre. Jeg forstår godt at statsråden som bare har vært noen dager i stolen, ikke så lett svarer på alle utfordringer som kommer, men hun er en rutinert parlamentariker og kommer fra samme departement, så jeg er litt overrasket over at hun ikke kommer inn på og kommenterer rammevilkårene i større grad. Skat-tepolitikken ligger selvsagt under finansministeren og hans portefølje, men det er skatte- og avgiftspolitikken som er de aller viktigste rammevilkårene for at bedriftene våre, startup-ene og gründerne skal ha livets rett. Det henger nøye sammen.

Næringsministerens forgjenger, nestleder i Arbeiderpartiet Jan Christian Vestre, uttalte at vi skal bli verdens beste land for gründere, og at det er et verdensmesterskap vi skal delta i. Han reiste land og strand rundt og fikk en masse innspill til hvordan en gründermelding skulle se ut. Så ser vi at mens regjeringen gir med den ene

hånden, tar de med den andre. Man river bort grunnlaget for at startup-er, entreprenører og gründere skal ha mulighet til å satse og investere i Norge. Vi ser at de flytter ut fra Norge.

Jeg forstår at det ikke er næringsministerens parlamentariske ansvar, men det jeg undrer meg over, er om det er sånn i Støre-regjeringen at statsrådene ikke sitter i regjeringskonferanse og snakker sammen. Samler man seg ikke som et regjeringskollegium og ser på hvilke konsekvenser beslutningen får for det norske samfunnet? Det kan ikke være sånn at finansministeren sitter alene og pålegge skatt etter skatt og avgift etter avgift – og som næringsministeren sitter og ser på og forstår vil skade verdiskaping, skade muligheten for startup-er og gründere i Norge uten å foreta seg noe.

Når vi nå har fått en ny næringsminister – det er jeg glad for – håper jeg at hun i regjeringskonferansene vil ha en helt annen tilnærming og stå opp for næringslivet og startup-ene. Jeg håper også at statsråden kan svare på den undersøkelsen som gründerne i NAST står bak, som sier at over halvparten av gründerne vurderer å flytte utenlands. Flertallet sier at de har fått eller kommer til å få problemer med å ansette folk, og at de får beskjed fra investorer som melder om hvordan man flytter utenlands.

Statsråd Cecilie Myrseth [16:06:01]: Det er riktig at jeg også har ganske mange år som parlamentariker bak meg og vet hvordan systemet fungerer her. Representanten Hofstad Helleland har også fartstid som statsråd og vet veldig godt at man forholder seg til sine konstitusjonelle ansvarsområder når man er i denne salen, men man vet jo også at man sitter rundt det samme bordet i regjering.

Selvfølgelig er dette en viktig del. Skatte- og avgiftspolitikken er en viktig del av forutsetningene og rammevilkårene til næringslivet. Det er det ingen som er uenig i, men vi har kanskje en litt annen innfallsvinkel til en del av de skattemessige spørsmålene. Nå er det sånn at den skatten man snakker om her, er en sak som er på høring. Det er en prosess som selvfølgelig ledes av Finansdepartementet.

Det som kommer til å være viktig for meg når jeg kommer som helt ny statsråd, er selvfølgelig å ha dialog også med gründermiljøet framover for å lytte til hva de har å komme med, også før vi nå skal legge fram den første gründermeldingen i historien. Jeg synes representanten sa det godt, hva som er målsettingen med gründermeldingen. Jeg ser veldig fram både til å møte gründermiljøet og til etter hvert å legge fram en egen gründermelding. Det kommer til å bli viktig, og forhåpentligvis kommer det til å ha stor betydning.

Det er også viktig for meg å si at det skjer mye bra i norsk næringsliv. Tidligere næringsminister Jan Christi-

an Vestre har gjort mye bra. Han har satt mange viktige saker på dagsordenen og levert mye politikk som er viktig for næringslivet, ikke minst når det gjelder eksportsatsingen. Så er det viktig for meg å si at jeg også ser fram til å videreføre mye av det gode arbeidet som allerede ligger der.

Jeg skal selvfølgelig bruke tiden framover på å sette mitt preg på mitt nye virke, og jeg ser også fram til dialogen med næringskomiteen rundt mange viktige spørsmål.

Rune Støstad (A) [16:08:28]: Dagens regjering fører en politikk som skal gi folk og bedrifter trygghet i en urolig tid. Folk skal få bedre råd. Vi har en tydelig plan for hvordan vi skal trygge økonomien til folk og bedrifter, og vi ser at planen virker. Det er 150 000 flere i jobb nå sammenlignet med da vi tok over etter Erna Solberg. 130 000 av disse har kommet i privat sektor. Arbeidsledigheten ligger langt under 4 pst. Vi har rekordstore investeringer i fastlandsnæringslivet. I 2023 eksporterte norske bedrifter varer for 1 225 mrd. kr utenom olje og gass. Det er det høyeste nivået noensinne. Vi er i ferd med å nå rentetoppen. Det er godt nytt for folk, familier og bedrifter.

Jeg merker meg at Høyres interpellant legger til grunn at det går dårlig i norsk næringsliv, og peker på denne regjeringens skattepolitikk som begrunnelse for det. Vel, det er ikke tilfellet. Denne regjeringen fører en skattepolitikk som bygger på prinsipper om forutsigbarhet, likebehandling, nøytralitet og lave satser, en politikk med stabile rammevilkår som trygger arbeidsplasser. Samtidig er det viktig at skattesystemet har en omfordelende effekt.

Vi må skape for å ha noe å dele. At vi har en så lav arbeidsledighet samtidig som vi står i den største inflasjonen siden jappetiden, sier meg at vi har gjort mye riktig. Norsk næringsliv skal gjennom store omstillinger de neste årene. Vi har lansert en historisk satsing på et grønt industriløft, med 150 tiltak for å få fart på nye, grønne næringer i Norge. For å få til dette må vi fortsatt sikre at Norge er en attraktiv plass å investere. Bedrifter som etablerer seg i Norge, vet at det er attraktivt å drive næringsliv nettopp her, i et land som nyter godt av høy tillit, høy kompetanse og et godt offentlig velferdssystem som tar vare på arbeidstakerne.

Dagens regjering har som sitt viktigste mål å sørge for arbeidsplasser og god velferd over hele landet. Lønnsomme bedrifter er fundamentet for velferdsstaten, og det er grunnen til at regjeringen fører en offensiv næringspolitikk for både by og bygd i hele Norge.

Høyresiden påstår at formuesskatten er et problem for norske bedrifter, og at det hindrer lønnsomme investeringer. Da er det viktig å understreke et par ting. Denne regjeringen holder et moderat skattenivå og ligger

under OECD-snittet når det gjelder skatt på formue. Mens norske eiere må betale formuesskatt, må eksempelvis eiere i utlandet betale høyere eiendomsskatt. I Norge betaler ni av ti skattytere ikke formuesskatt. Den viktigste forklaringen på at formuesskatteinntektene er høyere nå enn i 2013, er at formuene har økt, og at folk er blitt rikere.

Norske jobbskapere gjør en kjempeinnsats. Til tross for internasjonal inflasjon, et ustabilt energimarked og krig i Europa har Norge høy sysselsetting og lav arbeidsledighet. Norge har alle forutsetninger for å være en ettertraktet leverandør også gjennom det grønne skiftet. Norsk teknologi, kompetanse og råvarer og arbeidsfolk i verdensklasse kan skape grønne løsninger som en hel verden trenger.

Jeg mener premisset i spørsmålet fra interpellanten fra Høyre er feil. Denne regjeringen fører en aktiv næringspolitikk som gjør at vi kan styrke velferden for alle, i stedet for å gi skatteuttak til dem som har mest fra før. Det er godt å være næringsdrivende i Norge i dag, og det skal det også være i fortsettelsen. En Arbeiderparti-ledet regjering skal være garantisten for nettopp det.

Olve Grotle (H) [16:12:46]: I lang tid har vi sett at regjeringa ikkje heilt forstår korleis næringslivet opplever sin eigen situasjon og politikken til regjeringa. Ja, det handlar om formuesskatt – eller skatt på norsk eigarskap, om ein vil.

I staden for å uttrykkje forståing for dei utfordringane formuesskatten gjev, rosar derimot regjeringa han varmt. Vi har sett det i dag, vi har nettopp høyrte det i innlegg frå den tidlegare talaren Rune Støstad, som kom med to påstandar. Den eine var at vi ikkje har høgare formuesskatt enn OECD-landa. Det kan godt vere, men om ein hadde teke omsyn til at vi har store frådrag for formuar på bustader, hadde biletet blitt eit heilt anna. Det blei også sagt at grunnen til at det i faktiske kroner er høgare formuesskatt i dag enn for 13 år sidan, er at verdiane har auka. Det er ikkje korrekt.

Skal ein rette blikket ti år tilbake i tid, bør ein nemne at det er langt høgare verdsetjing av enkelte eigedelar, f.eks. næringsseigedommar, i dag enn for ti år sidan. Det er langt høgare utbyteskatt i dag enn for ti år sidan. Det er ein redusert aksjerabatt for unoterte aksjar i dag samanlikna med for ti år sidan. Det er eit redusert gjeldsrentefrådrag i dag samanlikna med for ti år sidan. Det er òg mykje større forskjell i skattetrykket mellom nordmenn og utlendingar, i favør av utlendingane.

Dagens regjering har på to år dobla formuesskatten i forhold til Solberg-regjeringa. Dette har dei gjort gjennom å auke proSENTSatsen, redusere aksjerabatten og auke utbyteskatten. Vi har ikkje sett konsekvensane av denne politikken i dag, det er for tidleg å seie korleis dette

slår ut. Difor blir òg dei stadig tilbakevendande tilvisingane til tal i næringslivet som regjeringa gjev, feilaktige.

Eg har god kontakt med næringslivet. Eg reiser veldig mykje rundt og besøker næringslivet. For to–tre år sidan var det mange tema som var viktige. I dag er det meir og meir eitt tema som går igjen: skatt på norske bedrifter. Utan at eg skal trekkje det for langt, har vi òg ein pågåande diskusjon om exit-skatt og det vi ser no, at fleire av dei mest velståande rett og slett reiser vekk frå landet. Det vil på lang sikt føre til mindre innovasjon og mindre investering i landet vårt. I det heile er det ei utvikling som bør bekymre fleire enn opposisjonen.

Eg ønskjer næringsministeren velkommen i ny jobb, og eg håpar ho kan ta med seg nokre nye idear inn i departementet. Sjølv om det ikkje er ho som er konstituasjonelt ansvarleg for skatte- og avgiftspolitikken, håpar eg at ho – iallfall med tydelegare røyst enn den førre næringsministeren – kan fortelje heile regjeringsskollegiet at ein er nøydd til å få betre rammer for næringslivet vårt, ikkje minst på skatte- og avgiftsområdet.

Sivert Bjørnstad (FrP) [16:16:39]: La meg først av alt få lov til å takke interpellanten, Hofstad Helleland, for å løfte en veldig viktig debatt. Jeg hadde håpet i mitt stille sinn, da jeg så at denne debatten skulle opp i dag, at det var en sjanse for å få noen nye visjoner og vyer fra en ny næringsminister, kanskje noen nye tanker og refleksjoner, men så langt ser det ut som at det kjøres i det samme sporet som den forrige næringsministeren gjorde.

Mitt inntrykk er at regjeringspartiernes politikere, enten de sitter i regjering eller er her på Stortinget, sier én ting når de er ute og besøker nærings- og arbeidslivet eller snakker med media. Da skal de vurdere ting på nytt, ingenting er hugget i stein, og man skal legge om kursen i en mer næringsvennlig retning. Med en gang de kommer tilbake til stortingssalen, som i dag, er det den gamle tralten om igjen. Da er det ikke måte på hvor bra man gjør det, og hvor fortreffelig egen politikk er.

Det har oppstått en veldig uheldig grøft mellom regjeringen på den ene siden og næringslivet på den andre. Når vi reiser rundt og besøker næringslivet, store og små bedrifter, sier så å si alle det samme: Den usikkerheten som er skapt rundt viktige rammebetingelser de siste to–tre årene, er veldig skadelig. Det handler selvfølgelig om skatter og avgifter, men det handler også om samferdsel, at man bygger vei og bane som får varer, tjenester og folk trygt og raskt fra a til b, som bygger bo- og arbeidsregioner sammen. Den nasjonale transportplanen regjeringen nettopp har lagt fram, tar landet i feil retning i så måte. Det handler om at man gjør det man kan for å få til mindre byråkrati. Stortinget har vedtatt et mål om forenklinger tilsvarende 11 mrd. kr innen 2025 – et

mål regjeringen har sluttet seg til, men så langt er det bare forenklet for om lag 2 mrd. kr.

Vi har i dag en regjering som endrer skatter og avgifter på dagen. Det er det motsatte av det representanten Støstad snakket om da han snakket om forutsigbarhet. Det vi tidligere trodde bare kunne skje i det noen kalte bananrepublikker, skjer nå i Norge. Beskatningen for norske eiere er effektivt doblet på tre statsbudsjett gjennom utbytte- og formuesbeskatningen.

Regjeringen sier at det går så det griner – og mange plasser går det bra, men det er også mange mørke skyer i horisonten. Noen av grunnene til at det går bra, er et stykke unna regjeringens ansvarsområde, bl.a. at det var et etterheng etter pandemien da det ble gjort langt færre investeringer enn normalt. Vi hadde en skattepakke for oljebransjen, noe som akkurat nå skaper stor aktivitet langs store deler av fastlandskysten, og vi har en rekordsvak krone, som for deler av næringslivet er et gode. Dette er ikke varige, strukturelle grep som styrker næringslivet vårt inn i framtiden. På den fronten har det dessverre skjedd lite.

Nylig kom nyheten om at Norge er landet med færrest unge gründere blant samtlige 45 land som var med i undersøkelsen. Det er et sykdomstegn. I dag tidlig var det en debatt på NRK Nyheter om den nye exit-skatten, som gjør at de få som er gründere, kanskje flytter ut før de i det hele tatt har startet opp. Jeg håper arbeidet med gründermeldingen i regjeringen, i Nærings- og fiskeridepartementet, går etter planen, og at det kanskje er noe som blir tatt opp i den meldingen.

Vi har fått et mer rigid arbeidsliv. Vi har fått et innleieregelverk som gjør at selvstendig næringsdrivende ikke lenger får operere som konsulenter på grunn av det samme rigide innleieregelverket. I det hele tatt er det en god del som dessverre går i feil retning, selv om det heldigvis er en del lyspunkter også. Statsråden var inne på avtalen med India, som er veldig, veldig bra, en avtale det har vært jobbet med i alle fall i ti år. Det at vi nå har fått landet den, er et gode for veldig store deler av norsk næringsliv.

Alt i alt, summa summarum: Vi trenger en ny regjering, men aller mest trenger vi en ny politikk som spiller på lag med næringslivet, ikke mot næringslivet.

Alfred Jens Bjørlo (V) [16:21:35]: Eg vil takke interpellanten for å ha reist denne debatten, som dessverre er like aktuell med ein ny statsråd som med gammal statsråd, og samtidig ønskje den nye statsråden velkommen i ny rolle.

Det er til å bli litt matt av når ein høyrer representantar frå regjeringsspartia berre snu talebunken og kome med dei same gamle poenga, ikkje minst å høyre representanten frå Arbeidarpartiet snakke om at høgpre-

sida påstår at formuesskatten er eit problem. Det er knekkande likegyldig kva denne berømte høgresida meiner. Utfordringa er der når eg reiser utover i landet og snakkar med bedrifter, bedriftsfolk i små og store bedrifter over heile landet. Eg anar ikkje kva politisk tilhøyrsløse dei har, og det er ikkje interessant heller, men det er der ein no høyrer åtvaringane sterkare og sterkare, meir og meir unisone: Den skattepolitikken som no blir ført overfor norsk næringsliv, er i ferd med alvorleg å undergrave våre moglegheiter til å byggje verdiskaping og dei nye bedriftene vi skal leve av i framtida.

Det handlar ikkje om å nekte for at akkurat no, i 2023–2024, går det godt, at det er rekordhøge investeringar, som vi stadig høyrer. Det skulle jo berre mangle med dei titals milliardane Arbeidarpartiet – og Framstegspartiet – har vore med på å kaste etter oljebransjen i oljeskatepakka, aktivitetsnivået det har sett i sving, og andre forhold som kjem i kjølvatnet av koronaen og behovet for å kome på plass igjen. Det skulle berre mangle at det ikkje går godt og er rekordhøge investeringar akkurat no, men det er ikkje det vi snakkar om her, det er ikkje det som er temaet for denne interpellasjonen frå representanten Hofstad Helleland. Det er korleis den næringspolitikken vi fører no, verkar inn på verdiskapinga, på moglegheitene for dei nye bedriftene, på dei nye beina norsk økonomi skal stå på i framtida.

Det eg høyrer frå bedrifter over heile landet, er iallfall det same, at det no er fare på ferde. Det handlar om stadige og uføreseielege aukar i formuesskatt og utbytte-skatt. Det handlar om den ekstra arbeidsgjevaravgifta regjeringa på eit eller anna vis har lova skal avskaffast ein eller annan gong i løpet av neste år. Så lenge vi ikkje veit datoen, så lenge vi ikkje veit korleis det skal skje, ligg dette der også som ein tung klamp om foten på næringslivet, og eg håpar ikkje minst den kan ryddast opp i.

Dei siste vekene har eg brukt veldig mykje tid på å snakke med startup- og gründermiljø ulike plassar i Norge. Det er ein frustrasjon ute i dei miljøa over først å ha fått lempa på seg formuesskatt – med den forklaringa at de er så rike, de kan betale det – og då snakkar vi om gründerar som held på å byggje opp bedrifter, som ikkje har andre verdiar enn dei teoretiske bedriftene dei held på å byggje opp. Først får dei høyre at dei er rike, så dei kan lempast på fleire skattar, og så får dei høyre rett over nyttår at regjeringa skal gje dei iallfall eitt løfte for 2024, og det er at det ikkje kjem nokon nye skatteoverraskingar, at det no er slutt på skatteoverraskingane. Ein månad etter dette kjem det dettande ut endå ein ny exit-skatt som rammar midt i solar plexus på akkurat desse oppstartsbedriftene, dei nye startup-bedriftene, som er i ein kritisk fase, og som er viktige for landet, for det er dei som skal bli dei store nye bedriftene det skal byggjast på framover.

Vi er nøydde til å få ærlegare samtalar om behovet for ein føreseieleg, framtidsvenleg skatte- og avgiftspolitik for norsk næringsliv, og så er vi også nøydde til å få rydda opp på andre politikkområde. Det er mildt sagt eit paradoks når Næringsdepartementet no lova at dei skal leggje fram ei gründermelding om Noreg som verdas beste land å starte og drive bedrift i, samtidig som tusenvis – truleg – av sjølvstendig næringsdrivande konsulentar står i fare for rett og slett å måtte leggje ned bedriftene sine, få yrkesforbod, på grunn av innretninga på det nye innleigeregelverket. Det regelverket gjer at dei som jobbar for seg sjølve og har starta eigne bedrifter for å leige ut eigne tenester, ikkje lenger kan tilby desse tenestene til store offentlege og private arbeidsgjevarar, men i staden blir nøydde til å slutte å drive si eiga bedrift og kanskje gå inn som tilsette i eit større konsern for å få moglegheit til å jobbe.

Her er det mykje å rydde opp i, her er det mange debattar å ta. Eg ser ikkje fram til ein næringsminister som har endå større visjonar enn den førre, men eg ser fram til ein næringsminister som gjer meir, handlar meir, lyttar og handlar.

Linda Hofstad Helleland (H) [16:26:53]: Jeg håper næringsministeren kjenner på en sterk velkomst og en glede her i Stortinget over at vi har fått en ny næringsminister. Det er oppriktig både i næringslivet og i hvert fall her i opposisjonen, og vi håper at den nye næringsministeren virkelig skal lykkes. Vi ønsker å bidra til at hun skal lykkes, og håper vi nå får en næringsminister som lytter og går i dialog, og hvor det faktisk er sammenheng mellom hva man sier, og hva man gjør. Jeg håper vi får en næringsminister som snakker med næringslivet, og som faktisk spør hvordan de opplever hverdagen, hva problemet er – som ikke bare reiser rundt og holder festaler og stikker av før noen får muligheten til å sette seg ned og prate og fortelle åpent om hvordan man opplever den næringspolitikken som nå blir ført.

De vi snakker om som rammes av disse skattene, er f.eks. startup-miljøene – som Adam, som jeg nevnte i innlegget mitt – som setter alt de har, i pant, går inn med nær sagt hus og hjem, og som blir skattet for verdier de ikke har, og for penger de ikke har. Det er tek-selskaper som blir priset veldig høyt, men det er også tek-selskaper som kanskje blir de nye teknologieventyrene – eventyrene Norge skal leve av i fremtiden.

Da jeg hørte finansministeren på Dagsnytt i NRK i morges, der han ble utfordret av en gründer og sa at ja, forslaget er bare på høring, tenkte jeg at når finansministeren ikke er i stand til å gå inn og diskutere og legge frem argumentene sine til en gründer og bare skylder på at det er på høring, er regjeringen forhåpentligvis på gli. Da har de skjönt alvoret av konsekvensene av denne sa-

ken. De 1 200 gründerne som har skrevet under på oppropet til NAST, Norwegian Alliance for Startups & Tech, har begynt å flytte ut, og mange av dem sier at de skal flytte ut.

Selv om det kanskje er litt utradisjonelt, håper jeg at næringsministeren tar med seg finansministeren og sier ja til min utfordring om å invitere seg selv til NAST. Næringsministeren sa i stad at hun ville gå i dialog med gründerne. NAST organiserer nå mange hundre gründerre, så si ja til å snakke med dem og hør hvorfor man er nødt til å endre skattene.

Statsråd Cecilie Myrseth [16:30:16]: Takk for denne første debatten. Det kommer sikkert flere om disse viktige temaene. Jeg kan garantere at jeg kommer til å være åpen for å ha dialog med alle delene av næringslivet nå og framover. Det er en viktig del av min jobb, akkurat som det var for min forgjenger.

Verdiene må både skapes og deles. Samfunn som er gode til å skape, har også mer å fordele. Derfor er jeg glad for at vi har bedrifter i alle størrelser som bidrar til verdiskapingen i Norge. Så er det åpenbart at vi også i Norge har utfordringer. De må vi selvfølgelig diskutere og snakke om, og så må vi finne løsninger.

Årene framfor oss vil være preget av betydelige endringer i både næringsliv og samfunnet for øvrig. Da er det viktigste for regjeringen å holde folk i jobb, samtidig som vi bidrar til å omstille næringslivet. Norsk næringsliv må gjennom en omfattende grønn omstilling hvis vi skal nå de målene vi har satt oss. Vi må også sikre at vi har de fagfolkene vi trenger for å drifte industrien og de arbeidsplassene vi allerede har i dag.

Denne regjeringen har satt seg som mål å øke eksporten utenom olje og gass med 50 pst. innen 2030. Det er også grunnen til at man har lansert reformen Hele Norge eksporterer, hvor myndighetene, næringsliv og partene i arbeidslivet skal jobbe sammen for både å styrke og effektivisere arbeidet med eksporten. Det er også viktig.

Det er riktig at vi skal legge fram en gründermelding hvor det er et mål at Norge skal bli et av verdens beste land å drive og starte bedrifter i. Det er en viktig sak vi vil legge fram for Stortinget. Jeg ser fram til dialogen med gründermiljøet framover.

I morgen skal regjeringen legge fram en strategi for økt FoU i næringslivet. Det ser jeg også fram til.

Jeg har tenkt å ha den dialogen som er mulig med norsk næringsliv, men jeg har også tenkt å framsnakke norsk næringsliv, for det er veldig mange ting som går bra i Norge. Det skal være bra både å bo, leve og skape i Norge.

Det å ha et samfunn med små forskjeller går også inn i skattepolitikken. Det er greit å minne om at det i

Norge i realiteten er en tverrpolitisk enighet om at man skal ha en formuesskatt, for det har vært en annen regjering med en annen farge i åtte år, og vi hadde formuesskatt i Norge da også. Det kan være greit å ha det med seg når man diskuterer som om det er enten–eller.

Jeg ser fram til tiden framover, og så tror jeg at om jeg hadde sittet her i to år eller en og en halv uke, hadde man vært like misfornøyd så lenge partiet bak navnet mitt er Arbeiderpartiet.

Presidenten [16:33:22]: Debatten i sak nr. 6 er avslutta.

Sak nr. 7 [16:33:23]

Referat

Presidenten [16:33:26]: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er dagens kart behandla ferdig. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 16.34.
